

EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESA
COUR EUROPEENNE DES DROITS DE L'HOMME

CETURTĀ NODAĻA

LIETA “PJEHOVIČS PRET POLIJU”

(Pieteikums Nr. 20071/07)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2012. gada 17. aprīlī

GALĪGAIS

17.07.2012.

Spriedums ir kļuvis galīgs saskaņā ar Konvencijas 44. panta 2. punktu. Tajā var tikt veikti redakcionāli labojumi.

Lietā “Pjehovičs pret Poliju”

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Ceturtā nodaļa), sanākusi kā palāta šādā sastāvā:

Deivids Tors Bjorgvinsons [*David Thór Björgvinsson*], priekšsēdētājs,

Lehs Garlickis [*Lech Garlicki*],

Peivi Hirvele [*Päivi Hirvelä*],

Džordžs Nikolau [*George Nicolaou*],

Zdravka Kaladžijeva [*Zdravka Kalaydjieva*],

Nebojša Vučiničs [*Nebojša Vučinić*],

Vincents A. de Gaetāno [*Vincent A. De Gaetano*], tiesneši,

un Lorenss Ēriļjs [*Lawrence Early*], nodaļas sekretārs,

pēc apspriešanās slēgtā sēdē 2012. gada 27. martā

pasludina šo spriedumu, kas pieņemts attiecīgajā datumā.

PROCEDŪRA

1. Lieta ierosināta, ņemot vērā pieteikumu (Nr. 20071/07) pret Polijas Republiku, ko saskaņā ar Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — “Konvencija”) 34. pantu 2007. gada 12. aprīlī Tiesai iesniedza Polijas pilsonis Mirosļavs Pjehovičs [*Mirosław Piechowicz*] (turpmāk tekstā — “pieteikuma iesniedzējs”).

2. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvēja V. Venclavs [*W. Więclaw*], Ļubļinā praktizējošs jurists. Polijas valdību (turpmāk tekstā — “Valdība”) pārstāvēja Ārlietu ministrijas pārstāvis J. Volasevičs [*J. Wołosiewicz*].

3. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka, piemērojot viņam tā dēvēto “bīstamā apcietinātā” režīmu un turot viņu neatbilstīgos apcietinājuma apstākļos, ir pārkāpts Konvencijas 3. pants. Vēl viņš norādīja, ka, pārmērīgi ilgi turot viņu pirmstiesas apcietinājumā, ir pārkāpti 5. panta 3. punkta noteikumi. Atsaucoties uz 5. panta 4. punktu, pieteikuma iesniedzējs sūdzējās, ka tiesvedībā par viņa apcietinājuma likumību izmeklēšanas laikā netika ievērots pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips. Pieteikuma iesniedzējs arī apgalvoja, ka, apcietinājuma laikā stingri ierobežojot viņa saskarsmi ar ģimenes locekļiem un regulāri cenžējot viņa saraksti, ir pārkāpts 8. pants.

4. Tiesas Ceturtās nodaļas priekšsēdētājs 2009. gada 26. oktobrī nolēma paziņot Valdībai par pieteikumu. Vienlaikus tika nolemts arī izvērtēt pieteikuma pieņemamību un izskatīt to pēc būtības (29. panta 1. punkts).

5. Saskaņā ar Tiesas reglamenta 44. panta 3. punkta b) apakšpunktu 2010. gada 18. februārī Palātas priekšsēdētājs Helsinku Cilvēktiesību fondam ļāva iesniegt rakstiskas piezīmes.

FAKTISKIE APSTĀKĻI

I. LIETAS APSTĀKĻI

6. Pieteikuma iesniedzējs ir dzimis 1977. gadā un dzīvo Ļubļinā.

A. Pušu domstarpības par noteiktiem lietās apstākļiem

7. Pieteikuma iesniedzējs un Valdība sniedza daļēji atšķirīgus paziņojumus attiecībā uz konkrētiem lietās apstākļiem saistībā ar “bīstamā apcietinātā” režīmu, pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma apstākļiem un viņa saskarsmi ar ģimeni apcietinājuma laikā (skat. 54.–71. un 87.–98. punktu tālāk). Par pārējiem faktiem domstarpību nebija.

B. Pirmā tiesvedība krimināllietās (lieta Nr. IX K 1054/07; Nr. IX K 31/11)

8. 2006. gada 21. jūnijā pieteikuma iesniedzējs tika arestēts uz aizdomu pamata par narkotiku tirdzniecību, kas tika veikta kopā ar citām identificētām un vēl neidentificētām personām.

9. 2006. gada 22. jūnijā Ļubļinas rajona tiesa (*Sąd Rejonowy*), ņemot vērā pamatotas aizdomas, ka viņš ir izdarījis attiecīgo likumpārkāpumu, piemēroja viņam apcietinājumu. Tā ņēma vērā iespējamību, ka pieteikuma iesniedzējam tiks piemērots bargs brīvības atņemšanas sods, un risku, ka viņš varētu mēģināt kavēt tiesvedību, ietekmējot lieciniekus un citas viņa lietā aizdomās turētās personas (konkrētas personas nav norādīts), lai radītu labvēlīgus nosacījumus savai aizstāvībai.

10. Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja aizturēšanas rīkojumu un turpmākos lēmumus, saskaņā ar kuriem viņa apcietinājuma termiņš tika pagarināts, kā arī vairākkārt lūdza viņu atbrīvot un pārsūdzēja atbrīvošanas atteikumus, taču nepanāca vēlamo rezultātu.

11. Izmeklēšanas laikā pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņš tika pagarināts 2006. gada 15. septembrī (līdz 2006. gada 20. decembrim) un 2007. gada 5. janvārī (līdz 2007. gada 14. aprīlim). Pieņemot lēmumus šajā jautājumā, amatpersonas ņēma vērā sākotnējo apcietināšanas pamatojumu. Tiesa arī uzsvēra, ka lietas sarežģītības dēļ izmeklēšana joprojām nav pabeigta.

12. 2007. gada 4. aprīlī Ļubļinas rajona tiesā tika iesniegts apsūdzības raksts. Pieteikuma iesniedzējs tika apsūdzēts narkotiku tirdzniecībā, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas mēģinājumā un aizdevuma iegūšanā krāpnieciskā veidā.

Pret A. V., pieteikuma iesniedzēja faktisko partneri (*konkubina*), tika izvirzīta apsūdzība par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas mēģinājumu, ko viņa veica, mēģinot iegādāties automašīnu par līdzekļiem, kurus pieteikuma iesniedzējs noziedzīgi ieguvis no narkotiku tirdzniecības, un noslēdzot ar banku aizdevuma līgumu, lai slēptu ieguldītās naudas noziedzīgo izcelsmi.

13. 2007. gada 10. aprīlī Rajona tiesa pagarināja pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņu līdz 2007. gada 14. jūlijam un pēc tam — pēdējā minētajā datumā — līdz 2007. gada 14. oktobrim. Tiesa atkārtoja sākotnējo apcietināšanas pamatojumu.

14. 2007. gada 17. jūlijā Ļubļinas rajona tiesa izdeva rīkojumu dalīt lietu, daļu no apsūdzībām nododot Ļubļinas apgabaltiesai (*Sąd Okręgowy*). Gan prokurors, gan pieteikuma iesniedzējs pret šo lēmumu iesniedza iepriekšēju apelācijas sūdzību.

15. 2007. gada 16. augustā lieta pilnībā tika nodota Ļubļinas apgabaltiesai. Tomēr, ņemot vērā turpmākos grozījumus noteikumos, ar kuriem reglamentē krimināltiesu jurisdikciju, 2007. gada 30. oktobrī lieta galīgi tika atdota Rajona tiesai.

16. Tikmēr — 2007. gada 9. oktobrī — Ļubļinas rajona tiesa vēlreiz pagarināja pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņu līdz 2008. gada 14. janvārim, uzskatot, ka līdz šim savāktie pierādījumi ir pietiekami, lai pamatotu aizdomas, ka viņš ir izdarījis likumpārkāpumus, kuros tiek apsūdzēts. Tā uzsvēra iespējamību, ka pieteikuma iesniedzējam tiks piemērots stingrs brīvības atņemšanas sods, un to, ka viņš ir likumpārkāpējs recidīvis.

17. Tiesvedības laikā pieteikuma iesniedzēja pirmstiesas apcietinājuma termiņš tika pagarināts vairākas reizes, proti, 2007. gada 28. decembrī (līdz 2008. gada 14. aprīlim), 2008. gada 11. aprīlī (līdz 2008. gada 30. jūnijam), 2008. gada 27. jūnijā (līdz 2008. gada 30. septembrim) un 2008. gada 23. jūlijā (līdz 2008. gada 24. oktobrim). Tiesa atkārtoja pamatojumu, saskaņā ar kuru viņš iepriekš tika turēts apcietinājumā.

18. Lietas iztiesāšanai bija jā sākas 2007. gada 28. decembrī, bet, tā kā nebija ieradies viens no lieciniekiem, tā tika atlikta līdz 2008. gada 22. februārim.

19. 2008. gada 22. februārī tiesas priekšsēdētāja slimības dēļ lietas iztiesāšana atkal tika atlikta.

20. Pirmā tiesas sēde notika 2008. gada 28. martā.

21. 2008. gada 24. oktobrī Rajona tiesa nolēma, ka pieteikuma iesniedzējs vairs nav jāpatur apcietinājumā, tomēr viņš palika apcietinājumā saistībā ar trešo tiesvedību krimināllietās (skat. tālāk 32.–39. punktu).

22. 2011. gada 12. jūlijā Ļubļinas rajona tiesa atzina pieteikuma iesniedzēju par vainīgu un piesprieda viņam brīvības atņemšanu kopumā uz pieciem gadiem un naudas sodu.

A. V. tika atzīta par vainīgu, un viņai piesprieda brīvības atņemšanu uz diviem gadiem ar četrus gadu probāciju.

23. Tiesvedība turpinās, jo puses ir iesniegušas pārsūdzību.

Otrā tiesvedība krimināllietās (lieta Nr. IV K 413/06)

24. 2006. gada 22. jūnijā Ļubļinas rajona tiesa, ņemot vērā pamatotas aizdomas, ka pieteikuma iesniedzējs ir izdarījis laupīšanu, zādzību un nelikumīgu aizturēšanu, piemēroja viņam apcietinājumu. Tā ņēma vērā iespējamību, ka pieteikuma iesniedzējam tiks piemērots bargs brīvības atņemšanas sods, un risku, ka kopumā viņš varētu mēģināt kavēt tiesvedību, ietekmējot lieciniekus un citas viņa lietā aizdomās turamās personas — viņu vārdi vai kādi citi saistīti apstākļi netika norādīti.

25. Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja aizturēšanas rīkojumu, arī turpmākos lēmumus, saskaņā ar kuriem viņa apcietinājuma termiņš tika pagarināts, vēlāk vairākkārt lūdza viņu atbrīvot un pārsūdzēja atbrīvošanas atteikumus, taču nepanāca vēlamo rezultātu.

26. Izmeklēšanas laikā pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas termiņš tika pagarināts 2006. gada 7. septembrī (līdz 2006. gada 30. decembrim) un 2006. gada 29. decembrī. Pieņemot lēmumus šajā jautājumā, amatpersonas ņēma vērā sākotnējo pamatojumu, saskaņā ar kuru viņam tika piemērots apcietinājums.

27. 2006. gada decembrī (datums nav norādīts), Ļubļinas rajona tiesā tika iesniegts apsūdzības raksts. Pieteikuma iesniedzējs tika apsūdzēts laupīšanā, zādzībā un nelikumīgas aizturēšanas izdarīšanā.

28. Pirmā tiesas sēde bija noteikta 2007. gada 28. februārī, tomēr tā tika atlikta. Lietas iztiesāšana sākās 2007. gada 15. martā.

29. Tiesvedības laikā pieteikuma iesniedzēja pirmstiesas apcietinājuma termiņš tika vēlreiz pagarināts 2007. gada 17. aprīlī, 29. jūnijā un 23. oktobrī (līdz 2008. gada 31. janvārim), 2008. gada 29. janvārī (līdz 2008. gada 31. martam) un 2008. gada 18. martā (līdz 2008. gada 21. jūnijam). Pagarinot apcietināšanas termiņu, tiesa atkārtoja pamatojumu, saskaņā ar kuru viņš iepriekš tika turēts apcietinājumā.

30. 2008. gada 21. jūnijā tiesa nolēma, ka pieteikuma iesniedzējs vairs nav jātur apcietinājumā, jo ir beidzies maksimālais noteiktais divu gadu termiņš turēšanai pirmstiesas apcietinājumā. Viņš joprojām tika turēts apcietinājumā saistībā ar pirmo un trešo pret viņu ierosināto tiesvedību krimināllietās (skat. 8. un 21. punktu iepriekš un 32. un 37. punktu tālāk).

31. 2009. gada 2. jūlijā Ļubļinas rajona tiesa pasludināja spriedumu. Pieteikuma iesniedzējs tika attaisnots visās pret viņu izvirzītajās apsūdzībās.

D. Trešā tiesvedība krimināllietās (lieta Nr. IVK 220/08; IVK 394/08)

1. Tiesvedības gaita un pieteikuma iesniedzēja apcietinājums

32. 2007. gada 10. oktobrī Ļubļinas rajona tiesa piemēroja pieteikuma iesniedzējam apcietinājumu, pamatojot to ar aizdomām, ka viņš ir izveidojis un organizējis noziedzīgu grupu, kas iesaistīta narkotiku tirdzniecībā. Tā ņēma vērā iespējamību, ka pieteikuma iesniedzējam tiks piemērots bargs brīvības atņemšanas sods, to, ka viņš tiek turēts aizdomās par smagiem likumpārkāpumiem, ka lietā ir iesaistīts liels narkotisku vielu daudzums, un risku, ka viņš varētu mēģināt kavēt tiesvedību. Šis risks tika pamatots ar pieņēmumu, ka, ņemot vērā viņa vadošo nozīmi noziedzīgajā grupā, viņš kopumā varētu iespaidot lieciniekus vai citas aizdomās turētas personas; konkrētu personu vārdi netika minēti.

33. Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja aizturēšanas rīkojumu, arī turpmākos lēmumus, saskaņā ar kuriem viņa apcietinājuma termiņš tika pagarināts, kā arī vēlāk vairākkārt lūdza viņu atbrīvot un pārsūdzēja atbrīvošanas atteikumus, taču nepanāca vēlamo rezultātu. Savos iesniegumos pieteikuma iesniedzējs, pirmkārt, uzsvēra, ka visi iegūtie pierādījumi nav pietiekami, lai pamatotu aizdomas, ka viņš ir izdarījis attiecīgos likumpārkāpumus. Viņš norādīja, ka viņa apcietināšanas pamatojums bijis neskaidrs un vispārināts un ka nebija norādīti nekādi konkrēti apstākļi, kas varētu pamatot risku, ka viņš varētu traucēt tiesvedības gaitu. Viņš arī norādīja, ka prokurors liedzis viņam piekļuvi lietas materiāliem, tāpēc viņam nebija iespējas apstrīdēt ilgstošā apcietinājuma pamatojumu.

Ļubļinas rajona tiesa 2007. gada 25. oktobra lēmumā, noraidot 2007. gada 10. oktobra rīkojuma pārsūdzību, cita starpā sprieda:

„Ir stingri jāuzsver, ka lietā iegūtie materiāli [citu apsūdzēto sniegtās liecības un veikto pētījumu rezultāti] ar lielu ticamību liek domāt, ka [pieteikuma iesniedzējs] tika izdarījis likumpārkāpumus, kuros viņš tika apsūdzēts.

...

Maksimālais sods par minēto likumpārkāpumu ir brīvības atņemšana uz desmit gadiem, kas, ņemot vērā likumpārkāpuma sociālo bīstamību, to, ka [pieteikuma iesniedzējs] darbojās kopā ar citām personām organizētā noziedzīgā grupā un noziegumi bija viņa pastāvīgo ienākumu avots, ņemot vērā izplatīto narkotisko vielu daudzumu un ierakstus [par pieteikuma iesniedzēju] sodāmības reģistrā, pamato [zemākās instances tiesas] slēdzieni par gaidāmā soda stingrību.

Rajona tiesai bija tiesības ņemt vērā pamatotas bažas, ka [pieteikuma iesniedzējs] varētu nelikumīgi ietekmēt citu personu paziņojumus. Izmeklēšanas nolūkā ir nepieciešams, lai [amatpersonas] nepieļautu šādu darbību iespējamību, jo īpaši, lai nebūtu iespējams ietekmēt apsūdzēto personu sniegto liecību vai pierādījumu saturu.

Jāatzīmē, ka līdz šim gūtie pierādījumi liecina, ka [pieteikuma iesniedzējs] bija nodibinājis un vadījis organizētu noziedzīgu grupu un viņš ir pieņēmis lēmumus visos ar grupas darbību saistītos jautājumos. [..]

Šajos apstākļos apcietinājuma piemērošana ir pilnībā pamatota, jo citi preventīvie līdzekļi nebūtu pietiekami, lai nodrošinātu pienācīgu izmeklēšanas gaitu.”

34. Izmeklēšanas laikā pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņš tika pagarināts 2008. gada 8. janvārī (līdz 2008. gada 9. aprīlim) un 2008. gada 1. aprīlī (līdz 2008. gada 9. jūnijam). Pieņemot lēmumus šajā jautājumā, amatpersonas ņēma vērā sākotnējo pamatojumu, saskaņā ar kuru viņš tika turēts apcietinājumā, jo īpaši uzsverot soda bardzību — brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem

35. 2008. gada 2. jūnijā Ļubļinas rajona tiesā tika iesniegts apsūdzības raksts. Tajā bija 36 apsūdzības, kas izvirzītas pret 17 apsūdzētiem. Pieteikuma iesniedzējs tika apsūdzēts narkotiku tirdzniecībā, ko viņš veica kā organizētas noziedzīgas grupas vadītājs.

36. Tiesvedības laikā tiesa turpmāk vairākkārt pagarināja pieteikuma iesniedzēja pirmstiesas apcietinājuma termiņu, proti, 2008. gada 5. jūnijā (līdz 2008. gada 9. oktobrim), 2008. gada 7. oktobrī (līdz 2009. gada 9. janvārim), 2008. gada 30. decembrī (līdz 2009. gada 9. aprīlim), 2009. gada 7. aprīlī (līdz 2009. gada 7. jūnijam), 2009. gada 27. maijā (līdz 2009. gada 27. augustam), 2009. gada 25. augustā (līdz 2009. gada 9. oktobrim), 2009. gada 7. oktobrī (līdz 2009. gada 9. decembrim) un nenorādītā turpmākā datumā. Pagarinot apcietināšanas termiņu, tiesa būtībā atkārtoja pamatojumu, saskaņā ar kuru viņš iepriekš tika turēts apcietinājumā. Pieņemot dažus lēmumus, tā ņēma vērā arī to, ka lieta ir ļoti sarežģīta, uzsverot, ka lietas materiāli ir ietverti 20 sējumos un ka ir jāveic laikietilpīgas procesuālās darbības (piemēram, apsūdzētie ir jāiepazīstina ar slepeniem lietas materiāliem — šī procedūra ilga apmēram trīs nedēļas 2009. gada augustā–septembrī).

37. 2010. gada 2. jūlijā tiesa atbrīvoja pieteikuma iesniedzēju pret galvojumu, nosakot policijas uzraudzību, t. i., ar nosacījumu, ka viņam reizi nedēļā jāierodas policijas iecirknī. Tiesa pieteikuma iesniedzējam piemēroja arī aizliegumu atstāt valsti.

38. 2011. gada 16. jūnijā Ļubļinas apgabaltiesa apsūdzēja pieteikuma iesniedzēju organizētas noziedzīgas grupas izveidošanā un vadīšanā un par līdzdalību narkotisko vielu tirdzniecībā lielos apjomos. Tā piesprieda viņam brīvības atņemšanu kopumā uz pieciem gadiem un naudas sodu.

39. Tiesvedība turpinās, jo puses ir iesniegušas pārsūdzību.

2. Piekļuve izmeklēšanas lietai Nr. VI Ds 54/07/S

40. 2007. gada 2. novembrī saistībā ar apcietināšanas rīkojuma pārsūdzību (skat. iepriekš 32.–33. punktu) pieteikuma iesniedzējs pieprasīja Ļubļinas apgabala prokuroram (*Prokurator*

Okregowy) piešķirt piekļuvi izmeklēšanas materiāliem un ļaut iegūt dažu to dokumentu fotokopijas, kuri attiecas uz viņa apcietinājuma pamatojumu.

41. 2007. gada 8. novembrī prokurors šo prasību noraidīja, pamatojot to ar tiesvedībai svarīgām interesēm (*ważny interes postępowania*). Prokurors konstatēja, ka izmeklēšana joprojām turpinās un ka šādos gadījumos izmeklēšanas intereses ir svarīgākas par pieteikuma iesniedzēja tiesībām iepazīties ar apsūdzības puses savāktajiem pierādījumiem. Pieteikuma iesniedzējs šo lēmumu pārsūdzēja.

42. 2007. gada 10. decembrī Ļubļinas apgabala prokurora vietnieks apstiprināja 2007. gada 8. novembra atteikumu. Proti, viņš konstatēja, ka tiesības pilnībā atklāt pierādījumus, kas iegūti kriminālprocesa izmeklēšanas posmā, nav absolūtas un var tikt ierobežotas likumīga mērķa sasniegšanai, piemēram, ierobežojumus var noteikt, lai aizsargātu lieciniekus vai slepenus informācijas avotus vai izmeklēšanas interesēs. Tika arī uzsvērts, ka izmeklēšanas laikā šādi ierobežojumi bija pat vēl stingrāki, jo šajā posmā netika piemērots abu pušu uzklaušanās princips.

43. 2007. gada 27. decembrī pieteikuma iesniedzējs izmeklēšanas prokuroram atkal lūdza piešķirt viņam piekļuvi lietas materiāliem, lai varētu nokopēt noteiktas lietas materiālu daļas. No 1200 lietas materiālu lapām viņš uzskaitīja 86 būtiskas lapas. Pieteikuma iesniedzējs atsauca uz Konvencijas 5. panta 4. punktu un uz pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu, uzsverot, ka, tā kā bija paredzams, ka prokurors pirmās instances tiesai pieprasīs pagarināt apcietinājuma termiņu, viņam bija jāpārbauda vismaz dažas pierādījuma daļas, lai pienācīgi un konstruktīvi varētu apstrīdēt sava apcietinājuma likumību. Viņš piebilda, ka apsūdzība bija pamatota ar pierādījumiem, pieņēmumiem un apstākļiem, kas viņam nebija zināmi, tāpēc viņam nebija iespēju atbildēt uz apsvērumiem, kurus apsūdzības puse izmantoja apcietinājuma termiņa pagarināšanas procedūrā. Visbeidzot, pieteikuma iesniedzējs minēja konstitucionālās tiesības uz paš aizstāvību.

44. 2008. gada 8. janvārī Rajona tiesa pagarināja pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņu līdz 2008. gada 9. aprīlim (skat. arī 34. punktu iepriekš).

45. 2008. gada 15. janvārī prokurors, pamatojoties uz Kriminālprocesa kodeksa (*Kodeks postępowania karnego*) 156. panta 5. punktu, noraidīja pieteikuma iesniedzēja lūgumu piešķirt piekļuvi lietas materiāliem. Prokurors norādīja, ka tas ir jau otrs šāda vaida pieprasījums, kas tika iesniegts īsā laikposmā. Vienīgā atšķirība bija tā, ka šoreiz pieteikuma iesniedzējs atsauca uz Konstitūciju un starptautisko tiesību aktiem. Tādējādi iepriekšējā atteikuma pamatojums joprojām bija spēkā. Tika uzsvērts, ka prokuroram, veicot savas darbības, jo īpaši, novērtējot pierādījumus, ir jāņem vērā objektivitātes princips un jāievēro aizdomās turētā tiesības uz aizstāvību. Tomēr prokuroram, pirmkārt, būtu jānodrošina efektīva un netraucēta izmeklēšanas gaita. Tā kā līdztekus pieteikuma iesniedzējam tika apsūdzētas vairākas citas personas, lai nodrošinātu un netraucētu pierādījumu vākšanas procesu un novērstu jebkārus mēģinājumus nelikumīgi ietekmēt izmeklēšanas rezultātu, izmeklēšanas interesēs apsūdzības pusei bija jāpatur noslēpumā līdz šim izdarītie secinājumi par faktiem. Attiecībā uz konstitucionālo un starptautisko tiesību aktu apsvērumiem, uz kuriem atsauca pieteikuma iesniedzējs, prokurors uzskatīja, ka viņa lēmumu tie būtiski neietekmē, jo lēmuma juridiskais pamats bija Kriminālprocesa kodeksā. Pieteikuma iesniedzējs šo lēmumu pārsūdzēja.

46. 2008. gada 29. februārī Ļubļinas apgabala prokurora vietnieks, atkārtojot iepriekšējo pamatojumu, apstiprināja atteikumu.

47. 2008. gada 11. martā pieteikuma iesniedzējs iesniedza nākamo pieprasījumu izmeklēšanas prokuroram, lūdzot atsevišķu lietas materiālos ietvērto dokumentu fotokopijas. No lietas materiālos šobrīd ietvertajām apmēram 1500 lapām viņš kopumā uzskaitīja 97 būtiskas lapas. Viņš atsaucās uz iepriekšējiem apsvērumiem, uzsverot, ka, ņemot vērā to, ka viņa pēdējā apcietināšanas rīkojuma termiņš varētu beigties 2008. gada 9. aprīlī, viņam ir jāiepazīstas vismaz ar atlasītiem dokumentiem — ja jau viņam netiek nodrošināta piekļuve visiem lietas materiāliem —, lai viņš varētu pēc būtības apstrīdēt iespējamo apcietinājuma termiņa pagarinājumu.

48. 2008. gada 31. martā prokurors bez konkrēta pamatojuma pieprasījumu noraidīja.

49. 2008. gada 1. aprīlī rajona tiesa pagarināja pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma termiņu līdz 2008. gada 9. jūnijam (skat. 34. punktu iepriekš).

50. Pieteikuma iesniedzējs piebilda, ka no 2008. gada maija, t. i., no laika, kad viņam tika izvirzīta apsūdzība Ļubļinas rajona tiesā (skat. 35. punktu iepriekš), viņam joprojām bija liegta piekļuve lietas materiāliem.

E. Pieteikuma iesniedzēja sarakstes cenzēšana

51. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka viņa apcietinājuma laikā amatpersonas pastāvīgi cenzējušas viņa saraksti.

Viņš uzrādīja septiņas cenzētu vēstuļu aploksnēs.

52. Uz četrām aploksnēm bija zīmogs ar uzrakstu: “Cenzēts, datums ..., prokurors” (*Ocenzurowano, dnia ... Prokurator*), ar roku rakstīts datums un nesalasāms paraksts. Šajās aploksnēs bija:

1) viena Policijas galvenās pārvaldes (*Komenda Główna Policji*) vēstule, cenzēta 2006. gada 2. augustā;

2) divas Cietumu pārvaldes centrālās administrācijas (*Centralny Zarząd Służby Więziennej*) vēstules, cenzētas attiecīgi 2006. gada 19. oktobrī un 8. decembrī;

3) viena Cietumu pārvaldes Varšavas reģionālās inspekcijas (*Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej*) vēstule, cenzēta 2006. gada 8. decembrī.

Uz trim aploksnēm bija zīmogs ar uzrakstu: “Cenzēts, Ļubļinas apgabaltiesa, saņemšanas datums..., nosūtīšanas datums ...” (*Cenzurowano, Sąd Okręgowy Lublin, otrzymano dnia ..., wysłano dnia ...*), zīmogošanas datums un nesalasāms paraksts. Aploksnēs bija šādas vēstules:

1) no pieteikuma iesniedzēja aizstāvības advokāta, cenzēta 2007. gada 25. jūnijā;

2) no Eiropas Padomes Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības novēršanai, cenzēta 2007. gada 13. augustā;

3) no Eiropas Integrācijas komitejas biroja, cenzēta 2007. gada 16. augustā.

53. Pieteikuma iesniedzējs neiesniedza civilprasību kompensācijai par personīgo tiesību pārkāpumu saistībā ar viņa sarakstes cenzēšanu saskaņā ar Civilkodeksa 24. pantu, kas jāskata saistībā ar 448. pantu.

F. Pieteikuma iesniedzējam piemērotie ierobežojumi saskarsmei ar ģimeni

1. Tikšanās ar dēlu

a) Pieteikuma iesniedzējs

54. Neraugoties uz vairākkārtējiem lūgumiem, no 2006. gada 21. jūnija (kad viņš tika arestēts pirmajā tiesvedībā) līdz 2007. gada 12. martam (kad viņam tika izvirzīta apsūdzība Ļubļinas rajona tiesā) pieteikuma iesniedzējam netika ļauts tikties ar 2004. gadā dzimušo dēlu M. P.

55. No 2007. gada 28. aprīļa līdz 10. oktobrim pieteikuma iesniedzējam tika atļautas vairākas atklātas tikšanās (*widzenie przy stoliku*) ar bērnu, kuru uz ieslodzījuma vietu nogādāja kāda trešā persona — N. S.

56. Pieteikuma iesniedzējs vairākkārt lūdza Ļubļinas ieslodzījuma vietas pārvaldniekam parastās 60 minūšu ilgās tikšanās ar dēlu pagarināt līdz 90 minūtēm. Visi viņa lūgumi tika noraidīti, jo amatpersonas uzskatīja, ka pieteikuma iesniedzēja uzvedība “attiecībā uz ieslodzījuma vietas iekšējās kārtības un cietuma noteikumu ievērošanu nebija labāka par tipisko uzvedību” — nosacījums, pamatojoties uz kuru tiek piešķirtas apmeklējuma privilēģijas.

57. No 2007. gada 10. oktobra (kad pieteikuma iesniedzējam tika piemērots apcietinājums trešajā tiesvedībā) līdz 2007. gada 3. decembrim viņam atkal neļāva tikties ar dēlu.

b) Valdība

58. Valdība norādīja, ka no 2006. gada 21. jūnija līdz 2007. gada 12. martam pieteikuma iesniedzējs nebija lūdzis atļauju tikties ar dēlu.

59. Tā informēja, ka no 2007. gada 10. oktobra līdz 3. decembrim dēls nebija apmeklējis pieteikuma iesniedzēju.

60. Valdība iesniedza precīzu sarakstu, norādot pieteikuma iesniedzēja apmeklējumus laika posmā no 2006. gada 12. jūlija līdz 2010. gada 19. janvārim. No 2007. gada 3. decembra viņš ir ticis ar dēlu šādos datumos: 2007. gada 24. decembrī, 2008. gada 14. janvārī, 11. februārī, 31. martā, 21. aprīlī, 19. maijā, 23. jūnijā, 7. un 28. jūlijā, 11. un 25. augustā, 29. septembrī, 13. un 20. oktobrī, 3. un 17. novembrī un 22. decembrī. 2009. gadā apmeklējumi bija 12. janvārī, 2., 16. un 23. februārī, 9. un 30. martā, 17. un 24. aprīlī, 11. un 18. maijā, 1. un 15. jūnijā, 6., 20. un 30. jūlijā, 3., 17. un 31. augustā, 13. un 28. septembrī, 4. un 26. oktobrī, 8. un 22. novembrī, 6., 20. un 27. decembrī. Turpmākie apmeklējumi bija 2010. gada 10. un 17. janvārī.

Sākotnēji bērnu pavadīja N. S., bet no 2008. gada 29. septembra A. V. — pieteikuma iesniedzēja faktiskā partnere un bērna māte.

c) Tiesai iesniegtie lietas materiāli

61. 2007. gada 26. novembrī pieteikuma iesniedzēja aizstāvības advokāts V. V. iesniedza paziņojumu, kurā, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir teikts:

„Kā [pieteikuma iesniedzēja] aizstāvības advokāts no dienas, kad viņam tika piemērots apcietinājums [pirmajā pret viņu ierosinātajā tiesvedībā krimināllietā], t. i., no 2006. gada 22. jūnija līdz 2007. gada 4. aprīlim, es viņa vārdā vairākkārt iesniedzu pieprasījumus izmeklēšanas prokuroram, lūdzot piešķirt manam klientam atļauju tikties ar 3 gadus veco dēlu M. [..]

Neraugoties uz maniem atkārtotajiem pieprasījumiem, šādu atļauju viņš nesaņēma. Minētie lēmumi bija pamatoti ar [piemēram] bērna interesēm un iespēju no mana klienta iegūt papildu pierādījumus vai jaunus faktus. Visā izmeklēšanas laikā prokurors izdeva tikai vienu atļauju 2007. gada martā, proti, apmēram tajā laikā, kad [pieteikuma iesniedzējam] tika izvirzīta apsūdzība tiesā. Es vēlos piebilst, ka tas manam klientam radīja būtisku spriedzi un negatīvi ietekmēja viņa psiholoģisko stāvokli.”

62. 2007. gada 7. decembrī Ļubļinas apgabala prokurors informēja pieteikuma iesniedzēju, ka viņam ir atļauts slēgts apmeklējums (*widzenie przez telefon*) ar N. S. un ka N. S. drīkst ņemt līdzī pieteikuma iesniedzēja dēlu. Apmeklējums notika īpašā telpā, kurā bija *Perspex* materiāla šķērssiens, kas pieteikuma iesniedzēju nošķīra no apmeklētājiem. Pieteikuma iesniedzējs tika informēts, ka turpmāk viņam tiks piešķirts viens šāds apmeklējums mēnesī un ka attiecīgajā procesa posmā viņam nebūs atļauta tieša saskare ar apmeklētājiem.

2. *Tikšanās ar faktisko partneri*

63. No 2006. gada 21. jūnija līdz 2008. gada 29. septembrim A. V. neļāva apmeklēt pieteikuma iesniedzēju. Sākotnēji izmeklēšanas amatpersonas informēja, ka, tā kā pirmajā pret pieteikuma iesniedzēju ierosinātajā tiesvedībā krimināllietā A. V. bija jāuzklausā kā lieciniece, viņa nevar saņemt apmeklējuma atļauju. Vēlāk, 2006. gadā, nenorādītā datumā, šajā tiesvedībā krimināllietās A. V. tika apsūdzēta nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, kas tika veikta kopā ar pieteikuma iesniedzēju. Ļubļinas rajona tiesā 2007. gada 4. aprīlī viņai tika izvirzīta apsūdzība (skat. 12. punktu). Pamatojoties uz šo faktu, amatpersonas nākamos divus gadus noraidīja viņas lūgumus piešķirt apmeklēšanas atļauju.

64. 2007. gada 8. janvārī pieteikuma iesniedzējam tika atļauta apmēram 60 minūtes ilga saruna ar A. V. pa cietuma tālruni.

2008. gada 29. septembrī pieteikuma iesniedzējam tika atļauts pirmais atklātais A. V. apmeklējums, uz kuru viņai bija ļauts ierasties ar abu dēlu. Pēc tam pieteikuma iesniedzējam tika atļauts tikties ar viņu [A. V.] un dēlu (skat. 60. punktu iepriekš un 70. punktu tālāk) vidēji divas reizes mēnesī.

3. *Tikšanās ar māti*

a) **Pieteikuma iesniedzējs**

65. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka no 2006. gada 21. jūnija līdz 2007. gada 12. martam viņam nebija ļauts tikties ar savu māti C. K. tāpēc, ka viņa bija jāuzklausā kā lieciniece pirmajā pret pieteikuma iesniedzēju ierosinātajā tiesvedībā krimināllietās.

b) **Valdība**

66. Valdība apgalvoja, ka pieteikuma iesniedzēja māte pieteikuma iesniedzēju cietumā apmeklējusi 2006. gada 6. decembrī un 2007. gada 12. martā. Pirmajā minētajā datumā pieteikuma iesniedzējam tika atļauta atklāta tikšanās. Otrā tikšanās, kurā piedalījās arī viņa dēls M. K., bija slēgta.

2006. gada 11. oktobrī un 2007. gada 30. janvārī pieteikuma iesniedzējam tika atļauta arī 60 minūtes gara saruna pa cietuma tālruni ar māti.

c) Tiesai iesniegtie lietas materiāli

67. Dokumenta kopijā ir redzams, ka uz Ļubļinas apgabala prokuratūrai adresētā 2007. gada 7. marta pieprasījuma oriģināla, kurā pieteikuma iesniedzējs lūdz atļauju tikt ar māti un dēlu, prokurors ar roku ir uzrakstījis piezīmi: “Atļauju apmeklējumu uzrauga klātbūtnē; 08.03.2007.”; un šis atļaujas dokuments attiecīgajai personai tika izsniegts 2007. gada 9. martā.

4. Apmeklējumu uzskaitījums, kas pieteikuma iesniedzējam tika nodrošināti apcietinājuma laikā no 2006. gada 12. jūlija līdz 2010. gada 19. janvārim

68. Valdības iesniegtajā apmeklējumu sarakstā ir redzams, ka laikā no 2006. gada 12. jūlija līdz 2010. gada 19. janvārim pieteikuma iesniedzējam ir bijuši 147 apmeklējumi, no tiem 78 bija tikšanās ar aizstāvības advokātu (tostarp viens apmeklējums kopā ar policijas darbinieku), 2 tikšanās ar policijas darbiniekiem, 2 tikšanās ar prokuroriem un 1 tikšanās ar notāru.

Tikšanās ar aizstāvības advokātu notika vidēji reizi mēnesī.

Pārējie 64 apmeklējumi bija tikšanās ar pieteikuma iesniedzēja ģimeni. Tie ilga no 30 līdz 60 minūtēm, tomēr vairākumā gadījumu tikšanās ilga 60 minūtes.

69. Apcietinājuma sākuma posmā pieteikuma iesniedzējam 2006. gada 11. oktobrī bija ļauta tikai 60 minūtes ilga saruna pa cietuma tālruni ar māti. Pirmais ģimenes apmeklējums viņam bija 2006. gada 6. decembrī — tā bija atklāta tikšanās ar māti un ilga 60 minūtes.

70. Vēlāk, 2007. gada 8. janvārī, viņam tika atļauta 60 minūtes ilga saruna pa tālruni ar faktisko partneri A. V.

2007. gada 30. janvārī viņam tika atļauta otra saruna pa tālruni ar māti.

2007. gada 12. martā pieteikuma iesniedzējam bija pirmā tikšanās uzrauga klātbūtnē ar dēlu M. P., kuru uz ieslodzījuma vietu atveda pieteikuma iesniedzēja māte.

2008. gada 29. septembrī pieteikuma iesniedzējs pirmo reizi tikās ar A. V., un viņai bija ļauts ierasties ar abu dēlu. Tā bija atklāta tikšanās, kas ilga 60 minūtes.

71. Attiecībā uz apmeklējumiem, kas notika pēc tam, kad pieteikuma iesniedzējs tika klasificēts kā “bīstams apcietinātais” (skat. 74. punktu), t. i., sākot no 2007. gada 12. oktobra, Valdības iesniegtajā apmeklējumu sarakstā ir redzams, ka pieteikuma iesniedzējam ir bijuši kopumā 102 apmeklējumi, no kuriem 53 bija tikšanās ar juristiem, 1 — ar policijas darbinieku, 1 — ar notāru un 2 — ar prokuroriem. Pārējie 45 apmeklējumi bija tikšanās ar ģimeni.

G. "Bīstama apcietinātā" režīma piemērošana

1. Neapstrīdētie fakti

72. 2006. gada 21. jūnijā pieteikuma iesniedzējs tika ievietots Radomas [*Radom*] ieslodzījuma vietā (*Areszt Śledczy*). 2006. gada 8. decembrī viņš tika pārvietots uz Ļubļinas ieslodzījuma vietu.

73. No 2007. gada 23. februāra līdz 14. jūnijam pieteikuma iesniedzējs bija ievietots vienieslodzījuma kamerā, kas paredzēta bīstamiem apcietinātajiem (tā dēvētajiem "*tymczasowo aresztowany niebezpieczny*"; attiecīgajos juridiskajos noteikumos sauktiem par "*tymczasowo aresztowany stwarzający poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu*"), lai gan par tādu netika klasificēts. Ļubļinas ieslodzījuma vietas amatpersonas savu lēmumu pamatoja ar drošības apsvērumiem. Tajā laikā pieteikuma iesniedzējam netika piemērots stingrāks režīms, kas paredzēts bīstamiem apcietinātajiem.

74. 2007. gada 14. jūnijā pieteikuma iesniedzējs tika pārvietots uz parastiem ieslodzītajiem paredzētu kameru.

75. 2007. gada 12. oktobrī Ļubļinas ieslodzījuma vietas Sodū politikas komisija (*Komisja Penitencjarna*) klasificēja pieteikuma iesniedzēju kā "bīstamu apcietināto". Tā kā viņš tika apsūdzēts daudzos likumpārkāpumos, tostarp nelikumīgā aizturēšanā un vardarbīgā laupīšanā, ko viņš veica kā organizētas noziedzīgas grupas vadītājs, minētā komisija uzskatīja, ka viņš ir jāievieto bīstamiem apcietinātiem paredzētā kamerā. Komisija norādīja arī uz to, ka pieteikuma iesniedzējs neievēro morāles normas (*wysoki stopień demoralizacji*). Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja šo lēmumu, tomēr neguva vēlamo rezultātu.

76. No 2007. gada 12. oktobra, kad pieteikuma iesniedzējs tika ievietots bīstamo apcietināto kamerā, viņu pastiprināti uzraudzīja. Kamera, tostarp sanitārais mezgls, tika pastāvīgi uzraudzīti, izmantojot televīzūālo uzraudzības sistēmu. Katru reizi, izejot no kameras un ienākot tajā, viņš tika fiziski pārbaudīts; praksē tas nozīmēja, ka viņam bija jāizģērbjas kailam cietuma apsardzes klātbūtnē un jāizdara dziļi pietupieni. Fiziska pārbaude tika veikta atsevišķā telpā, kas tika uzraudzīta, un tās ieraksti bija redzami dežūrtelpā.

77. Vienmēr, kad pieteikuma iesniedzējs bija ārpus kameras, tostarp, kad ieradās uz lietas izskatīšanu tiesā vai vizītē pie ārsta, viņam ap rokām un kājām bija tā dēvētās "savienotās važas". Šīs važas bija roku dzelži un ar ķēdēm kopā savienotas važas.

78. 2008. gada 9. februārī viņš tika aizvests uz Ļubļinas slimnīcu, kur viņam tika veiktas vairākas medicīniskās pārbaudes un testi saistībā ar lielām sāpēm vēdera dobumā. Tur viņš uzturējās vairākas stundas, joprojām saslēgts roku dzelžos un važās. Tobrīd viņu pavadīja un uzraudzīja 3 policisti.

79. Pieteikuma iesniedzējs vienu stundu dienā drīkstēja uzturēties āra pagalmā, tomēr viņš bija nošķirts no citiem apcietinātajiem.

80. No 2007. gada 20. decembra līdz 2008. gada 6. februārim pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma viņa kamerā tika ievietots vēl viens ieslodzītais, kāds L. G. Vēlāk, no 2008. gada 29. februāra līdz 14. aprīlim un no 2008. gada 6. augusta līdz 22. septembrim viņa kamerā bija vēl viens ieslodzītais.

81. Ik pēc trim mēnešiem Ļubļinas ieslodzījuma vietas Sodu politikas komisija pārskatīja un no jauna apstiprināja savu lēmumu, klasificējot pieteikuma iesniedzēju kā “bīstamu apcietināto”. Attiecīgajos lēmumos tikai īsi bija raksturota aizdomu būtība vai pret viņu vērstās apsūdzības, tādējādi pamatojot iepriekšējo lēmumu uzturēšanu spēkā.

Piemēram, 2008. gada 31. jūlija lēmumā, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir rakstīts:

„Atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a panta 1. punktam Sodu politikas komisija [ieteikuma iesniedzēju] klasificēja to apcietināto kategorijā, kuri ieslodzījuma vietā ir jāievieto tādos apstākļos, kuros var nodrošināt sabiedrības pastiprinātu aizsardzību un ieslodzījuma vietas drošību. Lēmums tika pieņemts, pamatojoties ar aizdomām, ka viņš ir ieņēmis ļoti augstu stāvokli organizētās noziedzības struktūrās un ka viņš neievēro morāles normas. Apcietinātais tiek turēts aizdomās par tādu likumpārkāpumu izdarīšanu kā nelikumīga aizturēšana un laupīšana, nodarot cietušajiem sevišķas ciešanas. 2007. gada 10. oktobrī Ļubļinas rajona tiesa izdeva jaunu apcietināšanas rīkojumu, kurā bija norādīts, ka viņš tiek turēts aizdomās par to, ka izveidojis un vadījis organizētu noziedzīgu grupu, kas iesaistīta nelegālā narkotiku tirdzniecībā lielos apjomos. Šā iemesla dēļ Komisija paturēja spēkā savu lēmumu klasificēt viņu to apcietināto kategorijā, kuri ieslodzījuma vietā ir jāievieto tādos apstākļos, kuros var nodrošināt pastiprinātu sabiedrības aizsardzību un ieslodzījuma vietas drošību, jo nav zudis pamats piemērot [Kriminālsodu izpildes kodeksa] 212.a panta 1. punktu.”

82. Pieteikuma iesniedzējs visus lēmumus pārsūdzēja, norādot, ka iestādes ir pārkāpušas Kriminālsodu izpildes kodeksa (*Kodeks karny wykonawczy*) noteikumus attiecībā uz šo jautājumu. Viņš arī sūdzējās par to, ka tiek regulāri fiziski pārbaudīts, ka viņa kamera tiek pastāvīgi novērota, un vispārīgi par vienieslodzījuma kameras nepiemēroto aprīkojumu. Piemēram, pārsūdzot Sodu politikas komisijas 2009. gada 2. jūlija lēmumu, ar kuru viņš joprojām tika klasificēts kā “bīstams apcietinātais”, viņš cita starpā norādīja:

“ ... Kopš 2007. gada 12. oktobra esmu klasificēts kā “bīstams apcietinātais” [...]. Šis lēmums ir patvaļīgs un tika pieņemts, neizvērtējot apstākļus, pamatojoties uz kuriem es tiku šādi klasificēts. Es tieku turēts aizdomās par narkotiku tirdzniecību organizētā noziedzīgā grupā [...], un šā iemesla dēļ es tiku iedalīts “bīstamo” kategorijā. Saskaņā ar Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a panta 1. punktu cietuma administrācijai ir jāizvērtē apstākļi, lai pamatotu šādas klasifikācijas saglabāšanu.

Diemžēl novērtējums [attiecībā uz klasifikācijas saglabāšanu] ir maldinošs vai vispār nav veikts, un visi turpmākie “bīstamo” kategorijas piemērošanas pagarinājumi ir, tā teikt, automātiski.

Tas vien, ka es tiku apsūdzēts darbībā organizētā noziedzīgā grupā, nav pietiekams iemesls, lai uzskatītu mani par bīstamu personu, un katrā ziņā nav pietiekami, lai šo klasifikāciju saglabātu 2 gadus, ņemot vērā to, kādā mērā tika skartas [manas] civiltiesības un brīvības [...].

Pamatojoties uz šo klasifikāciju, Ļubļinas ieslodzījuma vietas darbinieki pakļauj mani represijām un aizskar mani:

- izģērbjot mani kailu (tostarp liekot novilkot apakšveļu) un pārbaudot anālo atveri — vismaz divreiz dienā;
- izolējot mani no visām personām (es atrodos vienieslodzījuma kamerā) vairāk nekā 500 dienas;
- novērojot mani, kad es veicu fizioloģiskas darbības tualetē;
- padarot neiespējamu piedalīšanos jebkādas sporta nodarbībās cietuma sporta laukumā (es vispār neizeju no kameras);
- liekot man vienmēr staigāt ar uzliktām savienotajām važām.

Ņemot vērā to, kādā pakāpē notiek iejaukšanās manā dzīvē, kas vērtējama kā slikta izturēšanās pret mani katru dienu un kas tiek veikta bez tiesas sprieduma, ir jājautā, cik ilgi tikai apsūdzība par dalību noziedzīgā grupā būs pietiekams iemesls, lai pret mani izturētos šādā veidā, jo īpaši, ja šis periods jau ilgst vairāk nekā 2 gadus.

Šā iemesla dēļ cietuma administrācijas darbības ir tiesību aktu, jo īpaši [Konvencijas] 3. panta, pārkāpums. [...] Šo secinājumu pastiprina tas, ka es nekad neesmu apdraudējis ieslodzījuma vietas darbību, to apstiprina tas, ka pret mani nekad nav lietots spēks. [...] Cietuma administrācija šo praksi pret mani lieto bez vērā ņemama iemesla, un “bīstamās personas” statuss tiek izmantots, tā teikt, kā preventīvs līdzeklis, lai gan šāds statuss būtu jāierobežo līdz nepieciešamajam minimumam, jo pretējā gadījumā tas kļūst par patvaļīgu iejaukšanos cilvēka dzīves visintīmākajās jomās. [...]”

83. Visas turpmākās pieteikuma iesniedzēja līdzīgās pārsūdzības tika noraidītas. Amatpersonas ņēma vērā sākotnējā lēmuma pieņemšanas pamatojumu.

Piemēram, Apgabaltiesas 2009. gada 19. augusta lēmums, ar kuru tika apstiprināts Sodu politikas komisijas 2009. gada 2. jūlija lēmums (82. punktā minētās pārsūdzības objekts), ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

„Pieteikuma iesniedzēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un netiks atļauta. [...]”

Atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a panta 3. punktam apcietinātais, kas tiek turēts aizdomās par nozieguma izdarīšanu organizētā noziedzīgā grupā vai par to, ka organizējis likumpārkāpumu izdarīšanu, ieslodzījuma vietā ir jāievieto tādos apstākļos, kuros var nodrošināt pastiprinātu sabiedrības aizsardzību un ieslodzījuma vietas drošību.

Saskaņā ar šo noteikumu 1. punktu lēmumu par apcietinātā klasificēšanu atbilstīgi apstākļiem, kas nodrošina sabiedrības pastiprinātu aizsardzību un cietuma drošību, pārskata vismaz reizi trijos mēnešos.

[Pieteikuma iesniedzējs] joprojām rada nopietnu apdraudējumu sabiedrībai un cietuma drošībai. Turklāt Ļubļinas ieslodzījuma vietā viņš tika ievietots kā persona, kuru tur aizdomās par narkotiku tirdzniecībā lielos apjomos iesaistītas organizētas noziedzīgas grupas izveidi un vadību.

Tādējādi no šajā lietā iegūtajiem materiāliem izriet, ka minētā noteikuma nosacījumi tiek izpildīti un tāpēc apstrīdētais lēmums ir likumīgs.”

84. 2007.–2009. gadā pieteikuma iesniedzējs cietuma amatpersonām ir iesniedzis daudzas prasības, lūdzot, lai viņam tiktu atļauts turēt kamerā savu sporta aprīkojumu (t. i., hanteles), savu televizoru, spēļu konsoli, datorspēles, kompaktdisku atskaņotāju un kompaktdiskus ar svešvalodas apguves kursu un mūzikas ierakstiem, tomēr visi šie lūgumi tika noraidīti. Viņš amatpersonām lūdza arī ļaut viņam piedalīties treniņos, semināros,ursos vai sporta nodarbībās, kas tiek organizētas citiem ieslodzītajiem, vai ļaut veikt jebkādu neapmaksātu darbu, piebilstot, ka šāda pilnīga izolācija no citiem cilvēkiem viņam rada ārkārtīgu spriedzi. Amatpersonas atbildēja, ka būs sludinājumi, kuros ieslodzītie tiks informēti par iespēju reģistrētiesursos vai apmācībās vai par neapmaksāta darba iespējām. Tās piebilda, ka vajadzība socializēties ar citiem tomēr nav pamatojums tam, lai cietumā drīkstētu piedalīties šādās darbībās.

85. 2010. gada 20. aprīlī pieteikuma iesniedzējam joprojām nebija ļauts veikt nekādu apmaksātu vai neapmaksātu darbu, piedalīties mācībuursos, semināros vai sporta nodarbībās.

86. Līdz pat atbrīvošanai 2010. gada 2. jūlijā viņš pastāvīgi tika klasificēts kā “bīstams apcietinātais”.

2. Apstrīdētie fakti

87. Valdība norādīja, ka no 2007. gada 23. februāra līdz 14. jūnijam pieteikuma iesniedzējs bija ievietots vienieslodzījuma kamerā saskaņā ar tieslietu ministra 2003. gada 31. oktobra Rīkojumu par Cietumu pārvaldes organizatorisko struktūrvienību aizsardzības līdzekļiem

(Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej) ("2003. gada Rīkojums"). Tā nenorādīja nekādus konkrētus šā rīkojuma noteikumus. Tā piebilda, ka pieteikuma iesniedzējs vienieslodzījuma kamerā varēja skatīties televizoru.

Turklāt tā norādīja, ka Ļubļinas ieslodzījuma vietā kamerās, kurās pieteikuma iesniedzējs tika turēts, bija televizors un radio, tādējādi viņš varēja klausīties dažādas radiostacijas. Katru svētdienu tika pārraidīts dievkalpojums.

88. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka viņa kamerā nekad nav bijis radio.

H. Pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma apstākļi

1. Pieteikuma iesniedzējs

89. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka viņa dzīves apstākļi Ļubļinas ieslodzījuma vietā un Radomas ieslodzījuma vietā bija neatbilstīgi. Kameras bija nevēdinātas; logi bija aizsegti ar plastmasas žalūzijām, kas vasaras mēnešos kamerā radīja lielu karstumu. Pieteikuma iesniedzējs nedrīkstēja valkāt savas drēbes, bet tikai sarkano bīstamiem apcietinātajiem paredzēto uniformu, kas ziemā nebija pietiekami silta. Mēbeles bija nekustīgi piestiprinātas pie grīdas.

Pieteikuma iesniedzējs vairākkārt sūdzējās cietuma amatpersonām un tiesībsargam, bet nepanāca vēlamo rezultātu.

2. Valdība

a) Radomas ieslodzījuma vieta

90. Radomas ieslodzījuma vietā pieteikuma iesniedzējs bija ieslodzīts no 2006. gada 21. jūnija līdz 8. decembrim. Līdz 2006. gada 22. novembrim viņš bija trīsvietīgajā kamerā. Katra ieslodzītā rīcībā bija 3 m² kameras grīdas platības. No 2006. gada 22. novembra līdz 8. decembrim (t. i., 18 dienas) katram cilvēkam bija pieejama 2,73 m² platība.

Kamerās, kurās pieteikuma iesniedzējs bija ievietots, ir ierīkots ar bīdāmām durvīm norobežots sanitārais stūris.

91. Radomas ieslodzījuma vietā apcietinājuma apstākļi bija labi. Visiem ieslodzītajiem bija nodrošināts atbilstīgs apģērbs, gultas veļa un mazgāšanās līdzekļi. Personīgās higiēnas preces izsniedza reizi mēnesī. Gultas veļa tika mazgāta vismaz divreiz mēnesī un apakšveļa — reizi nedēļā. Cits apģērbs un apavi tika mainīti atbilstīgi konkrētā ieslodzītā vajadzībām.

92. Ēdiens ieslodzītajiem tika pasniegts kamerās. Pasniedzot, ēdiens vienmēr bija atbilstīgā temperatūrā, un tam bija nepieciešamās uzturvērtības.

b) Ļubļinas ieslodzījuma vieta

93. No 2006. gada 8. decembra pieteikuma iesniedzējs bija ieslodzīts Ļubļinas ieslodzījuma vietā. No 2008. gada 6. augusta līdz 2010. gada sākumam viņš bija ievietots šādās kamerās: X-114 (platība 9,23 m²), X-129 (platība 9,23 m²), X-128 (platība 8,13 m²), X-125 (platība 9,62 m²), X-127 (platība 7,97 m²) un X-117 (platība 7,96 m²). No 2008. gada 29. februāra līdz

2008. gada 14. aprīlim un no 2008. gada 6. augusta līdz 22. septembrim viņa kamerā bija vēl viens ieslodzītais.

94. Visās kamerās, kurās pieteikuma iesniedzējs bija ievietots, bija ierīkots ar bīdāmām durvīm norobežots sanitārais stūris, kas pieteikuma iesniedzējam bija pastāvīgi pieejams.

95. Ieslodzītajiem bija nodrošināts atbilstīgs apģērbs, gultas veļa un mazgāšanās līdzekļi. Personīgās higiēnas preces pieteikuma iesniedzējam tika izsniegtas reizi mēnesī. Gultas veļa tika mazgāta vismaz divreiz mēnesī un apakšveļa — reizi nedēļā. Cits apģērbs un apavi tika mainīti atbilstīgi konkrētā ieslodzītā vajadzībām.

96. 2007. gada 12. oktobrī pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma iestādes izsniedza viņam papildu džemperu.

97. Ēdiens ieslodzītajiem tika pasniegts kamerās. Pasniedzot, ēdiens vienmēr bija atbilstīgā temperatūrā, un tam bija nepieciešamās uzturvērtības. Ēdiena kvalitāti pārbaudīja ārsts un apstiprināja priekšnieks. Visās kamerās bija ierīkota ventilācija un apkure. Ieslodzītie, tostarp tie, kas klasificēti bīstamo kategorijā, varēja atvērt savas kameras logu.

98. Visā apcietinājuma laikā cietuma ārsti pieteikuma iesniedzējam nodrošināja atbilstīgu medicīnisko aprūpi. Viņš saņēma arī psihiatrijas, dermatoloģijas un ķirurģijas speciālistu konsultācijas.

3. Neapstrīdētie fakti

99. 2007. gada augustā pieteikuma iesniedzējs Ļubļinas apgabaltiesā iesūdzēja Valsts kasi (*station fiscali*), Radomas ieslodzījuma vietu un Ļubļinas ieslodzījuma vietu, prasot atlīdzināt zaudējumus par sliktajiem ieslodzījuma apstākļiem. Nenorādītā datumā prasības dati tika nosūtīti atpakaļ pieteikuma iesniedzējam, jo tie neatbilda formālajām prasībām.

100. 2008. gada 15. februārī pieteikuma iesniedzējs pret tiem pašiem atbildētājiem iesniedza jaunu prasību par kaitējumu, kas nodarīts saistībā ar ieslodzījuma fiziskajiem apstākļiem (proti, pārapdzīvotību, nepietiekamu apgaismojumu un ventilāciju un amatpersonu izsniegtu neatbilstīgu apģērbu). Prasība tika reģistrēta Ļubļinas apgabaltiesā ar Nr. IC 90/08. Saskaņā ar Tiesas rīcībā esošajiem materiāliem tiesvedība turpinās.

II. ATTIECĪGĀS VALSTS TIESĪBU AKTI UN PRAKSE

A. Preventīvie pasākumi, tostarp pirmstiesas apcietinājums

101. Attiecīgie valsts tiesību akti un prakse saistībā ar iepriekšēja apcietinājuma piemērošanu (*aresztowanie tymczasowe*), tā pagarināšanas pamatojumu, atbrīvošanu no apcietinājuma un normām, ar ko reglamentē citus tā dēvētos “preventīvos pasākumus” (*środki zapobiegawcze*), ir noteikti Tiesas spriedumos lietā *Golek v. Poland* (Nr. 31330/02, 27.–33. punktā, 2006. gada 25. aprīlis) un *Celejewski v. Poland* (Nr. 17584/04, 22.–23. punktā, 2006. gada 4. maijs).

B. Piekļuve izmeklēšanas materiāliem

102. Līdz 2009. gada 28. augustam Kriminālprocesa kodeksā nebija noteikuma, kas konkrēti attiektos uz jautājumu par apcietinātā piekļuvi izmeklēšanas dokumentācijai, lai apcietinātais varētu apstrīdēt viņam piemēroto iepriekšējo apcietinājumu vai tā likumību. Vispārīgs

noteikums, kas reglamentē piekļuvi šādai lietas dokumentācijai, bija noteikts Kriminālprocesa kodeksa 156. panta 5. punktā, kas joprojām ir formulēts kā attiecīgajā laikā, un tas ir šāds:

“Ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, izmeklēšanas gaitā pusēm, aizstāvības advokātam, juridiskiem un privātiem pārstāvjiem ir jānodrošina piekļuve lietas materiāliem un jānodrošina iespēja izgatavot kopijas un fotokopijas vai par maksu iegūt apliecinātas kopijas un fotokopijas tikai tad, ja izmeklēšanas veicējs to ir atļāvis. Ar prokurora atļauju un izņēmuma gadījumos izmeklēšanas laikā piekļuvi lietas materiāliem var saņemt arī citas personas.”

103. Minētajā datumā 156. pants tika grozīts un tajā ievietots jauns 5.a punkts. Jaunais punkts ir formulēts šādi:

“Izmeklēšanas laikā aizdomās turētajam un viņa aizstāvības advokātam ir jāļauj piekļūt tai lietas materiālu daļai, kurā ietverti pierādījumi, kas norādīti [prokurora] pieteikumā attiecībā uz iepriekšēja apcietinājuma piemērošanu un tā termiņa pagarināšanu, un [pierādījumi], kas uzskaitīti [tiesas] lēmumā, ar kuru tiek piemērots iepriekšējs apcietinājums vai pagarināts tā termiņš. Prokurors drīkst liegt piekļuvi šai lietas materiālu daļai tikai tad, ja ir pamatotas bažas, ka tas varētu apdraudēt cietušā vai citas tiesvedībā iesaistītās personas dzīvību vai veselību, ja pastāv pierādījuma iznīcināšanas, noslēpšanas vai viltošanas risks, ja piekļuve varētu traucēt identificēt un aizturēt līdzinātāju likumpārkāpumā, par kuru tiek apsūdzēts aizdomās turētais, vai vainīgos citos likumpārkāpumos, kas atklāti tiesvedības gaitā, vai ja varētu atklāties darbības, kas veiktas pirmsizmeklēšanas posmā, vai pastāv izmeklēšanas traucēšanas risks, izmantojot jebkādu citus nelikumīgus līdzekļus.”

C. Apcietināto sarakstes uzraudzība

104. Attiecīgie tiesību akti un prakse saistībā ar ieslodzīto sarakstes cenzēšanu ir noteikti 2007. gada 6. septembra Tiesas spriedumā lietā Nr. 8363/04 *Kliza v. Poland*, 29.–34. punktā.

D. “Bīstama apcietinātā” režīms

1. *Vispārēji noteikumi*

105. Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Sodu politikas komisija apcietināto klasificē kā personu, kas nopietni apdraud sabiedrību vai ieslodzījuma vietas drošību. Savus lēmumus par attiecīgo jautājumu tā pārskata vismaz reizi trijos mēnešos. Par pieņemtajiem lēmumiem jāinformē iestāde, kuras rīcībā apcietinātais atrodas, un par sodu izpildi atbildīgā amatpersona.

2. Apcietināto, kas minēts 1. apakšpunktā, ievieto ieslodzījuma vietas attiecīgā nodaļā vai kamerā tādos apstākļos, kuros var nodrošināt pastiprinātu sabiedrības aizsardzību un ieslodzījuma vietas drošību. Par šo ievietošanu ir jāziņo par sodu izpildi atbildīgai amatpersonai.

3. Apcietinātais, kas tiek turēts aizdomās par nozieguma izdarīšanu organizētā noziedzīgā grupā vai par to, ka organizējis likumpārkāpumu izdarīšanu, ieslodzījuma vietā ir jāievieto tādos apstākļos, kuros var nodrošināt pastiprinātu sabiedrības aizsardzību un ieslodzījuma vietas drošību, ja vien nav konkrēti apstākļi, kas kavē apcietinātā ievietošanu šādos apstākļos.

[..]”

Minētajā noteikumā norādīto sodu politikas komisiju izveido cietuma priekšnieks vai ieslodzījuma vietas priekšnieks. Tajā ir cietuma amatpersonas un darbinieki. Komisijas darbā konsultantu statusā var piedalīties arī citas personas, piemēram, ieslodzīto rehabilitācijā iesaistīto asociāciju, nodibinājumu un iestāžu pārstāvji, kā arī baznīcas un reliģisko organizāciju pārstāvji. Ja komisijas lēmums par ieslodzītā vai apcietinātā klasifikāciju ir pretrunā tiesību aktu noteikumiem, attiecīgā sodu politikas tiesa var atcelt vai grozīt šo lēmumu (76. pants). Apcietinātais var pārsūdzēt sodu politikas komisijas lēmumu, bet tikai, pamatojoties uz tā neatbilstību tiesību aktu noteikumiem (7. pants).

2. Bīstamiem apcietinātiem paredzēto nodalījumu darbība praksē

106. Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.b pantā ir norādīti konkrēti nosacījumi, ko piemēro “bīstamo apcietināto” turēšanai apcietinājumā. Šis pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Ieslodzījuma vietā 212.a pantā minētais apcietinātais ir jātur šādos apstākļos:

1) kamerām un vietām, kas paredzētas darbam, studijām, pastaigām, apmeklējumiem, dievkalpojumiem, reliģiskām sanāksmēm, kā arī kultūras un izglītības darbībām, fiziskām nodarbībām un sportam, ir jābūt aprīkotām ar atbilstīgām tehniskām un drošības sistēmām;

2) kameras ir jākontrolē biežāk nekā tās, kurās tiek turēti apcietinātie [kas nav klasificēti kā “bīstamie”];

3) apcietinātais drīkst studēt, strādāt, tieši piedalīties dievkalpojumos, reliģiskās sanāksmēs un nodarbībās, piedalīties kultūras un izglītības pasākumos un nodarboties ar sportu tikai nodalījumā, kurā viņš tiek turēts;

4) apcietinātā pārvietošanās ieslodzījuma vietas teritorijā ir pastiprināti jāuzrauga, un tā jāierobežo līdz stingri nepieciešamajam minimumam;

5) ikreiz, kad apcietinātais iziet no kameras un atgriežas tajā, viņš ir fiziski jāpārbauda (*kontrola osobista*);

6) apcietinātais jāved pastaigā speciāli tam paredzētās vietās un jānodrošina viņa pastiprināta uzraudzība;

[..]

8) tikšanās ir jāorganizē speciāli tam paredzētās vietās un jānodrošina pastiprināta uzraudzība [..];

9) apcietinātais nedrīkst valkāt savas personīgās drēbes vai apavus.”

Noteikumi par roku dzelžu, važu un citu ierobežojošu līdzekļu lietošanu ir paredzēti Ministru Kabineta 1990. gada 17. septembra Rīkojumā par tiešo ierobežošanas līdzekļu nosacījumiem un lietošanas veidu policijas vajadzībām (grozīts 2005. gada 19. jūlijā) (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego*) (“1990. gada Rīkojums”). 1990. gada Rīkojuma 6. punkts, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1.b Roku dzelži jāuzliek uz rokām, saslēdzot tās [ķermeņa] priekšpusē. Ja persona ir agresīva vai bīstama, roku dzelžus drīkst uzlikt uz rokām, saslēdzot tās [ķermeņa] mugurpusē.

2.b Attiecībā uz personām, kas apcietinātas vai kas sodītas ar brīvības atņemšanu, jo īpaši pamatotos gadījumos, drīkst izmantot savienotās važas, kas uzliekamas uz kājām un rokām.”

107. Bīstamiem apcietinātajiem paredzētie nodalījumi “N” (no vārda “*niebezpieczny*” — “bīstams” poļu valodā) ir slēgtas vienības cietumos vai ieslodzījuma vietās, kas ir izolētas no citām ieslodzījuma iestādes nodaļām. Tie ir izvietoti atsevišķā ēkā vai īpašā cietuma ēkas daļā, kura ir pilnīgi izolēta no pārējām cietuma nodaļām un uz kuru parasti var nokļūt pa īpašu ieeju vai gaiteni. Drošības durvis vienmēr ir aizslēgtas, un viss nodalījums tiek pastāvīgi uzraudzīts, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu. Regulārās ikdienas darbības (ēdiena, apģērba, utt. pasniegšana) tiek organizētas, izmantojot tālvadības ierīces, tādējādi līdz minimumam samazinot apcietināto un cietuma apsardzes tiešo saskari. Cietuma apsardze valkā ložu necaurļaidīgas vestes.

Bieži tiek veikta kameru kārtējā pārmeklēšana.

108. Tiklīdz apcietinātie iziet no kameras, pat tad, ja neiziet ārpus “N” nodalījuma, viņiem tiek uzlikti roku dzelži vai savienotās važas. Pirms iziešanas no kameras un atgriežoties viņi tiek fiziski pārbaudīti. Viņi visi valkā sarkanas uniformas. Viņiem katru dienu ir pastaiga vienatnē īpaši paredzētā un nodalītā laukumā, un, ja viņiem ir ļauts pavadīt kādu laiku dienas istabā, viņi tur parasti ir vieni. Viņiem netiek obligāti piemērots ieslodzījums soda izolatorā, un kamerā var būt vēl viens vai vairāki ieslodzītie, tomēr atbilstīgi 2003. gada Rīkojuma 90. punktam vienā kamerā vienlaikus drīkst būt ne vairāk par 3 cilvēkiem.

Saskaņā ar 2003. gada Rīkojuma 91. punkta 1. apakšpunktu bīstamos apcietinātos apcietinājuma iestādē drīkst pārvietot tikai pa vienam. Pamatotos gadījumos šos apcietinātos drīkst pārvietot grupās pa trim, bet cietuma apsardzei tad ir jānodrošina pastiprināta uzraudzība.

91. punkta 4. apakšpunktā ir norādīts, ka ārpus “N” apcietinātajiem paredzētās kameras un telpām “N” ieslodzītais pastāvīgi un tieši jāuzrauga vismaz 2 cietuma apsargiem. Šo ierobežojumu tikai ārkārtas un pamatotos gadījumos var atcelt cietuma priekšnieks.

Bīstamais apcietinātais nedrīkst veikt nekādu darbu, izmantojot bīstamus instrumentus, rīkoties ar ierīcēm, ar kurām var izgatavot bīstamus vai nelegālus priekšmetus, veikt darbus, kuru laikā iespējams izraisīt ugunsgrēku, sprādzienu vai apdraudēt cietuma drošību, vai strādāt vietā, no kuras ir iespējams izbēgt vai nekontrolēti sazināties ar citām personām (92. punkts). Viņš nedrīkst iepirkties cietuma veikalā, bet iepirkumu saraksts ir jāiesniedz attiecīgajam cietuma apsargam. Preces tiek tieši piegādātas viņa kamerā (93. punkts).

109. Polijas cietumos 2008. gadā bija 16 “N” nodalījumi, kuros var turēt no 17 līdz 45 ieslodzītajiem.

2010. gada februārī “N” nodalījumos bija 340 bīstami apcietinātie (notiesāti vai pirmstiesas apcietinājumā).

3. Fiziska pārbaude

110. Kriminālsodu izpildes kodeksa 116. panta 2. punktā termins “fiziska pārbaude” ir definēts šādi:

„Fiziska pārbaude ir ķermeņa apskate un apgērba, apakšveļas un apavu, kā arī [citu] [ieslodzītā] rīcībā esošu priekšmetu pārbaude. Ķermeņa apskati un apgērba, apakšveļas un apavu pārbaudi veic telpā, kurā nav trešo personu un pretējā dzimuma personu, un to veic tāda paša dzimuma personas.”

111. Atbilstīgi 2003. gada Rīkojuma 94. punkta 1. apakšpunktam:

“1. [Bīstamam] apcietinātam veic fizisku vai virspusēju pārbaudi, jo īpaši:

- 1) pirms iziešanas no nodalījuma vai darbavietas un pēc atgriešanās;
- 2) pirms individuālām sarunām vai tikšanās reizēm nodalījumā ar cietuma administrācijas pārstāvjiem vai citām personām;
- 3) uzreiz pēc tiešo piespiedu līdzekļu lietošanas — ja tas ir iespējams, ņemot vērā līdzekļu veidu;
- 4) tieši pirms konvojēšanas sākuma.”

4. Bīstamu apcietināto uzraudzība

112. Saskaņā ar 2009. gada 18. jūnija Likumu par grozījumiem Kriminālsodu izpildes kodeksā (*ustawa o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy*) (“2009. gada Grozījums”) 212.b panta formulējums tika grozīts un tika pievienoti jauni noteikumi par apcietinājuma telpu uzraudzību, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu. 2009. gada Grozījums stājās spēkā 2009. gada 22. oktobrī.

113. Iepriekšējais 212.b panta teksts (skat. 106. punktu) kļuva par šo noteikumu 1. punktu un tika ieviests jauns punkts — 2. punkts. Šis jaunais noteikums ir formulēts šādi:

“2. Kodeksa 212.a panta 1. un 4. punktā minētas personas, kas atrodas pirmstiesas apcietinājumā cietuma kamerā, tostarp tajā kameras daļā, kas paredzēta sanitārām un higiēnas vajadzībām, kā arī [šā noteikuma] 1. punkta 1) apakšpunktā norādītajās vietās, uzvedība ir pastāvīgi jāuzrauga. Attēli un skaņa [kas iegūti, veicot uzraudzību] ir jāieraksta.”

114. Minētais noteikums ietverts to jauno noteikumu kopumā, ar kuriem cietumos ievieš uzraudzību, izmantojot televizuālās uzraudzības līdzekļus kā nepieciešamu drošības pasākumu.

Jaunais 73.a pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Apcietinājuma telpu uzraudzību var nodrošināt, izmantojot iekšējas ierīču sistēmas, kas ieraksta attēlus vai skaņu, tostarp televizuālās uzraudzības sistēmas.

2. Uzraudzību, nodrošinot ieslodzītā uzvedības novērošanu, konkrēti var izmantot cietuma kamerās, tostarp tajā kameras daļā, kas paredzēta sanitārām un higiēnas vajadzībām, vannas istabās, apmeklējumiem paredzētās telpās, apcietināto nodarbinātības vietās, satiksmes maršrutos, cietuma pagalmos, kā arī uzraudzību var veikt, lai novērotu cietuma teritoriju ārpus ēkām, tostarp ārējo sienu apkārtni.

3. Novērošanā iegūtos attēlus vai skaņu drīkst ierakstīt, izmantojot attiecīgas ierīces.

4. Novērošanu un skaņas ierakstīšanu nedrīkst veikt attiecībā uz informāciju, kas saistīta ar grēksūdzi vai ar noslēpumu, kas aizsargāts ar likumu.

5. Attēli no televizuālās uzraudzības sistēmas, kas uzstādīta tajā cietuma kameras daļā, kura paredzēta sanitārām un higiēnas vajadzībām, un vannas istabās, ir jāpārsūta uz monitoriem vai citām 3. punktā minētajām ierīcēm tādā veidā, lai nebūtu iespējams parādīt [apcietināto] ķermeņa intīmās daļas vai intīmas fizioloģiskas darbības.

[..]”

115. Atbilstīgi 73.a panta 6. un 7. punktam, ja ierakstītais materiāls nav būtisks cietuma drošībai vai atsevišķa ieslodzītā drošībai, tas nekavējoties jāiznīcina. Cietuma priekšnieks pieņem lēmumu par to, cik ilgi attiecīgais ierakstītais materiāls ir jāuzglabā un kā tas ir jāizmanto.

116. Tomēr visi ierakstītie materiāli, kas skar bīstamu apcietināto, ir uzglabājami saskaņā ar 88.c pantu, kas formulēts šādi:

“[Ja apcietinātais tiek klasificēts kā bīstams persona], viņa uzvedība cietuma kamerā, tostarp tajā tās daļā, kas paredzēta sanitārām un higiēnas vajadzībām, un 88.b panta 1. punktā minētajās vietās [vietas un telpas, kas paredzētas darbam, mācībām, pastaigām, apmeklējumiem, dievkalpojumiem, reliģiskām sapulcēm un mācībām, kā arī kultūras, izglītības un sporta nodarbībām], ir jāuzrauga pastāvīgi. Attēli un skaņa [kas iegūti, veicot uzraudzību] ir jāieraksta.”

117. Pirms šo grozījumu pieņemšanas noteikumi par apcietināto uzraudzību bija iekļauti 2003. gada Rīkojuma 81. punkta 2. apakšpunktā, saskaņā ar kuru cietuma kameru drīkstēja papildus aprīkot ar videokamerām un ierīcēm, kas nodrošina noklausīšanos.

E. Tiesības uz apmeklējumiem apcietinājumā

1. Situācija līdz 2010. gada 8. jūnijam

118. Atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 217. panta 1. punktam, kas bija piemērojams līdz 2010. gada 8. jūnijam, apcietinātais drīkstēja tikt ar apmeklētājiem, ja viņš bija saņēmis apmeklējuma atļauju (*zezwozenie na widzenie*) no iestādes, kuras pakļautībā viņš atrodas, t. i., no izmeklēšanas prokurora (izmeklēšanas posmā) vai no pirmās instances tiesas (pēc tiesvedības sākuma), vai no apelācijas tiesas (pārsūdzības tiesvedības laikā). Apcietinātajam bija tiesības uz 1 vienu stundu ilgu apmeklējumu mēnesī.

Saskaņā ar 2. un 3. punktu tikšanās notiek cietuma apsardzes klātbūtnē tādā veidā, lai apcietinātajam nebūtu tiešas saskares ar apmeklētāju, tomēr amatpersona, kas izdod atļauju, var paredzēt arī citus nosacījumus. Parasti ir 3 apmeklējumu veidi: “atklāts apmeklējums”, “apmeklējums uzrauga klātbūtnē” (*widzenie w obecności funkcjonariusza Szluby Więziennej*) un “slēgts apmeklējums”.

Atklāts apmeklējums parasti notiek apmeklējumiem paredzētā kopējā telpā. Katra apcietinātā un viņa apmeklētāju rīcībā ir galds, pie kura viņi var sēdēt, neierobežoti sarunāties un viņiem ir ļauta tieša fiziska saskare. Vienā telpā apmeklētājus vienlaikus var pieņemt vairāki apcietinātie.

Apmeklējums uzrauga klātbūtnē notiek tajā pašā kopējā telpā, bet pie galda ir cietuma uzraugs, kas kontrolē tikšanās gaitu, var ierobežot fizisku saskari, ja tā norādīts apmeklējuma atļaujā; tomēr parasti uzrauga galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai apmeklējums netiktu izmantots tiesvedības kavēšanai vai nelikumīgu mērķu sasniegšanai vai lai nepieļautu aizliegtu priekšmetu ienešanu cietumā vai iznešanu no tā.

Slēgts apmeklējums notiek īpašā telpā. Apcietinātais ir nošķirts no apmeklētāja ar *Perspex* materiāla šķērssienu, un viņi sazinās, izmantojot iekšējo tālruni.

119. 217. panta 5. punktā ir norādīti īpaši nosacījumi bīstamu apcietināto apmeklēšanai, proti:

“Attiecībā uz [bīstamu apcietināto] ieslodzījuma vietas priekšnieks informē iestādi, kuras pakļautībā ir apcietinātais, par to, ka apmeklētājs tiek nopietni apdraudēts un ka ir jāpiespīķir tāda apmeklējuma atļauja, lai apmeklētājam nebūtu iespējama tieša saskare ar apcietināto.”

2. Situācija no 2010. gada 8. jūnija

a) Konstitucionālās tiesas 2009. gada 2. jūlija spriedums (Nr. K.1/07)

120. Spriedums tika pieņemts pēc tiesībsarga pieteikuma, kurš tika iesniegts 2007. gada 2. janvārī un kurā tika apgalvots, ka Kriminālsodu izpildes kodeksa 217. panta 1. punkts neatbilst vairākām konstitucionālo tiesību normām, tostarp privātās un ģimenes dzīves neaizskaramības principam (Konstitūcijas 47. pants), proporcionālītātes principam (Konstitūcijas 31. panta 3. punkts), Konvencijas 8. pantam un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bērna tiesībām 37. pantam. Konstitucionālās tiesas spriedums stājās spēkā 2009. gada 8. jūlijā, tā publicēšanas datumā Valdības Vēstnesī (*Dziennik Ustaw*).

121. Konstitucionālā tiesa nolēma, ka 217. panta 1. punkts, tā kā tajā nav norādīti ģimenes apmeklējumu noraidīšanas iemesli attiecībā uz personām, kuras atrodas pirmstiesas apcietinājumā, neatbilst minētajām tiesību normām. Tiesa uzskatīja, ka šis noteikums pietiekami skaidri nenorāda, cik lielā mērā jāierobežo apcietinātā konstitucionālās tiesības uz

privātās un ģimenes dzīves aizsardzību. Tiesa arī uzskatīja, ka 217. panta 1. punkts neatbilst Konstitūcijai, jo šajā punktā personām, kas atrodas pirmstiesas apcietinājumā, nav nodrošināta iespēja pārsūdzēt prokurora lēmumu par ģimenes apmeklējuma aizliegumu.

b) Grozījumi Kriminālsodu izpildes kodeksā

122. 2009. gada 5. novembrī Parlaments pieņēma Kriminālsodu izpildes kodeksa 217. panta grozījumus. Proti, tika pievienots 1. punkta a)–f) apakšpunkts. Šajos noteikumos bija norādīts, ka apcietinātajam ir tiesības uz vismaz vienu ģimenes apmeklējumu mēnesī. Turklāt tajos ir paredzēti konkrēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem apcietinātajam var atteikt ģimenes apmeklējumu, un izklāstīta šāda atteikuma pārsūdzēšanas procedūra. Grozījumi stājās spēkā 2010. gada 8. jūnijā.

F. Prasība atlīdzināt zaudējumus par personisku tiesību pārkāpumu

1. Atbildība par personisku tiesību pārkāpumu saskaņā ar Civilkodeksu

123. Civilkodeksa 23. pantā ir nepilnīgs tā dēvēto “personisko tiesību” (*dobra osobiste*) uzskaitījums. Šis noteikums ir formulēts šādi:

“Indivīda personiskās tiesības, piemēram, tiesības uz veselību, brīvību, cieņu, apziņas brīvību, vārdu vai pseidonīmu, attēlu, sarakstes noslēpumu, mājokļa neaizskaramību, zinātnes vai mākslas darbu, [kā arī] tiesības uz izgudrojumiem un uzlabojumiem tiek aizsargātas ar civillikumu neatkarīgi no citās tiesību normās noteiktās aizsardzības.”

Civilkodeksa 24. panta 1. punktā ir norādīts:

„Persona, kuras personiskās tiesības varētu apdraudēt trešā puse, var prasīt izdot izpildrakstu, ja vien [prasībā norādītā] darbība nav nelikumīga. Ja ir noticis pārkāpums, [attiecīgā persona] var arī prasīt, lai puse, kas izdarījusi pārkāpumu, veiktu pārkāpuma seku likvidēšanai vajadzīgos pasākumus [...]. Saskaņā ar šā kodeksa principiem [attiecīgā persona] var prasīt arī finansiālu kompensāciju vai lūgt tiesai piespriest pienācīgu summu konkrētu sabiedrības interešu labā.“

124. Saskaņā ar Civilkodeksa 448. pantu persona, kuras personiskās tiesības ir pārkāptas, var prasīt atlīdzinājumu. Šā noteikuma attiecīgā daļa ir formulēta šādi:

“Tiesa drīkst piespriest atbilstīgu summu kā atlīdzību par nodarīto nemateriālo kaitējumu (*krzywda*) ikvienai personai, kuras personiskās tiesības tika pārkāptas. Vai arī attiecīgā persona, neatkarīgi no tā, ka var izmantot jebkurus citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas var būt nepieciešami, lai likvidētu nodarītā pārkāpuma sekas, var lūgt, lai tiesa piespriež atbilstīgu summu konkrētu sabiedrības interešu labā [...].”

125. Polijas Civilkodeksa 417. pantā un nākamajos pantos ir noteikta valsts atbildība kaitējuma gadījumā.

Civilkodeksa (ar grozījumiem) 417. panta 1. punktā ir noteikts:

“Valsts Kase vai [attiecīgā gadījumā] pašvaldības iestāde, vai cita juridiskā persona, kas atbild par valsts varas īstenošanu, uzņemas saistības par zaudējumiem (*szkoda*), kas, īstenojot valsts varu, radušies nelikumīgas darbības vai bezdarbības dēļ.”

2. Kaitējuma atlīdzināšanas civilprasību noilguma termiņš

126. Civilkodeksa 442¹ pantā ir noteikts noilguma termiņš kaitējuma atlīdzināšanas civilprasībām, tostarp prasībām saskaņā ar Civilkodeksa 23. pantu, kas jāskata saistībā ar 24. un 448. pantu. Šis noteikums redakcijā, ko piemēro no 2007. gada 10. augusta, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Prasībai par kaitējuma atlīdzināšanu iestājas noilgums, kad ir pagājuši trīs gadi no dienas, kurā prasības iesniedzējs ir uzzinājis par kaitējumu un par personu, kura par to atbild. Tomēr šis termiņš nevar būt ilgāks par desmit gadiem no kaitējumu radījušā notikuma dienas.”

III. STARPTAUTISKIE DOKUMENTI

A. Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikums Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem (pieņemts Ministru komitejas 2006. gada 11. janvāra 952. ministru vietnieku sanāksmē)

127. Ieteikuma daļa par drošības pasākumu piemērošanu, ciktāl tā attiecas uz šo jautājumu, ir formulēta šādi:

“Aizsardzība

51.1. Katram ieslodzītajam piemēro minimālos drošības pasākumus, kas nepieciešami, lai to ieslodzījums būtu drošs.

51.2. Aizsardzību, kas nodrošināta, izveidojot fiziskas barjeras un izmantojot citus tehniskus līdzekļus, papildina atbilstīgi drošības pasākumi, ko garantē uzraugi, kuri pazīst savā uzraudzībā esošos ieslodzītos.

51.3. Iespējami īsā laikā pēc uzņemšanas ieslodzījuma vietā ieslodzītos novērtē, lai noteiktu:

a) cik lielā mērā viņi apdraudētu sabiedrību izbēgšanas gadījumā;

b) cik liela ir varbūtība, ka viņi mēģinās bēgt no ieslodzījuma vietas vai nu patstāvīgi, vai arī izmantojot ārēju palīdzību.

51.4. Pēc tam katram ieslodzītajam piemēro minētajiem riska līmeņiem atbilstīgus drošības nosacījumus.

51.5. Vajadzīgo drošības režīmu periodiski pārskata līdz pat attiecīgās personas ieslodzījuma beigām.
Drošība

52.1. Iespējami īsā laikā pēc uzņemšanas ieslodzījuma vietā ieslodzītos novērtē, lai noteiktu, vai tie apdraud citu ieslodzīto, kā arī ieslodzījuma vietas darbinieku vai citu ieslodzījuma vietā nodarbināto personu un apmeklētāju drošību un vai tie varētu nodarīt kaitējumu sev.

52.2. Lai nodrošinātu ikviena ieslodzītā, ieslodzījuma vietas darbinieka un apmeklētāja drošību un maksimāli samazinātu draudus, ko šādai drošībai varētu radīt vardarbība vai citi notikumi, ir izstrādātas attiecīgas procedūras.

52.3. Cietuma administrācija dara visu iespējamo, lai ikviens ieslodzītais droši varētu pilnībā piedalīties ikdienas dzīvē.

52.4. Ieslodzītie jebkurā laikā, arī naktī, var sazināties ar ieslodzījuma vietas darbiniekiem.

52.5. Ieslodzījuma vietā ievēro attiecīgās valsts tiesību aktus veselības aizsardzības un drošības jomā.

Īpaši paaugstinātas aizsardzības vai drošības pasākumi

53.1. Īpašus paaugstinātas aizsardzības vai drošības pasākumus piemēro tikai ārkārtas apstākļos.

53.2. Nosaka skaidras procedūras, kuras jāievēro tad, ja kādam no ieslodzītajiem ir jāpiemēro minētie drošības pasākumi.

53.3. Minēto pasākumu veidus, kā arī to piemērošanas ilgumu un iemeslus, kuru dēļ tos var piemērot, nosaka attiecīgās valsts tiesību aktos.

53.4. Minēto pasākumu piemērošanu katrā atsevišķā gadījumā uz noteiktu laikposmu apstiprina kompetentā amatpersona.

53.5. Jebkuru lēmumu par šādi apstiprināta laikposma pagarināšanu atkal apstiprina kompetentā amatpersona.

53.6. Minētos pasākumus piemēro tikai atsevišķiem ieslodzītiem, nevis ieslodzīto grupām.”

B. 2009. gada ziņojums, ko sniegusi Eiropas Padomes Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai

128. No 2009. gada 26. novembra Eiropas Padomes Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (*CPT*) periodiski apmeklēja atlasītas ieslodzījuma iestādes Polijā.

CPT apmeklēja bīstamiem apcietinātiem paredzētos nodalījumus Poznaņas [*Poznań*] ieslodzījuma vietā, Racibožas [*Racibórz*] cietumā un Ravičas [*Rawicz*] cietumā. *CPT* ziņojumā ir vispārīgs apraksts par “N” režīmu un vairāki konkrēti ieteikumi “N” kategorijas ieslodzīto apcietinājuma apstākļu uzlabošanai apmeklētajās vietās. Tajā ir arī uzskaitīti ieteikumi pamanīto trūkumu novēršanai attiecībā uz “bīstamu apcietināto” režīmu kopumā.

129. Ziņojuma 91. punktā attiecībā uz režīma piemērošanu tika minēti šādi novērojumi:

“N” kategorijas ieslodzītiem piemērotais režīms joprojām ir ļoti ierobežojošs un ir līdzīgs tam, kas bija raksturots 2004. gada apmeklējuma ziņojumā. Poznaņas ieslodzījuma vietā un Racibožas cietumā ārpus kameras pavadītais laiks būtībā ir pastaiga svaigā gaisā vienu stundu dienā (vai nu vienatnē, vai kopā ar kameras biedru) un iespēja divreiz nedēļā apmeklēt atpūtas telpu. Ieslodzītajiem kamerā drīkst būt savs televizors. Viņiem ir tiesības mazgāties dušā reizi nedēļā, notiesātiem ieslodzītiem (pēc prokurora ieskatiem — pirmstiesas apcietinājumā esošiem ieslodzītiem) ir tiesības uz diviem apmeklējumiem mēnesī un — Ravičas un Racibožas cietumā — uz diviem tālruņa zvaniem mēnesī, un notiesātiem ieslodzītiem Poznaņas cietumā — uz piecu minūšu garām telefona sarunām. Saskarsme ar personālu ir tikai neregulāri pedagogu, psihologu un kapelāna apmeklējumi.

CPT joprojām uzskata, ka režīms, kas noteikts “N” kategorijas ieslodzītajiem, ir pilnībā jāpārskata. Ilgstošs ieslodzījums soda izolatorā vai mazu grupu izolēšana cilvēkus drīzāk desocializē, nevis resocializē. Tā vietā ir jāveido strukturēta programma konstruktīvām un, vēlams, ārpus kameras organizētām nodarbībām, un pedagogiem un psihologiem aktīvi jāstrādā ar “N” statusa ieslodzītajiem, mudinot viņus piedalīties šajā programmā un cenšoties, lai vismaz kādu dienas daļu katru dienu viņiem būtu droša saskarsme ar citiem ieslodzītajiem. Kā tika uzsvērts 2004. gada apmeklējuma ziņojumā, neatkarīgi no tā, cik smagu pārkāpumu ir izdarījuši ieslodzītie vai cik smagā pārkāpumā viņi tiek apsūdzēti, un/vai neatkarīgi no tā, par cik bīstamiem viņi tiek uzskatīti, ir jācenšas viņiem nodrošināt pienācīgu stimulu, un jo īpaši — pienācīgu saskarsmi ar citiem cilvēkiem.

130. Ziņojuma 92. punktā *CPT* “bīstama apcietinātā” klasificēšanas procedūru un “bīstamā apcietinātā” statusa piemērošanas ilgumu raksturoja šādi:

“N” statusa piešķiršanas un pārskatīšanas procedūra ir palikusi nemainīga. Lai gan regulāri reizi ceturksnī tiek veikta pārskatīšana, lielākai daļai ieslodzīto tiek ilgstoši saglabāts “N” ieslodzītā statuss. ...

Komitejai ir jāuzsver, ka ievietošana “N” nodaļā nedrīkst būt tikai pasīva reakcija uz ieslodzītā attieksmi un uzvedību. Tieši pretēji, ievietošanas pārskatīšanas procedūrai ir jābūt objektīvai un jēgpilnai, un tai ir jābūt daļai no pozitīva procesa, kas vērsts uz ieslodzītā problēmu risināšanu un ļauj viņam (atkal) iekļauties starp vairākumu cietuma ieslodzīto. *CPT* uzskata, ka “N” statusa piešķiršanas procedūra ir jāprecizē, lai nodrošinātu, ka šāds statuss tiek piemērots tikai tiem ieslodzītajiem, kuri rada pastāvīgu augstu risku, ja tiek turēti kopā ar vairākumu cietuma ieslodzīto. “N” statusa pārskatīšanas procedūrās ir skaidri jānorāda, kas jā dara, lai attiecīgajiem ieslodzītajiem palīdzētu izkļūt no “N” statusā turēto kategorijas, un jāsniedz skaidri uzlabojumu novērtēšanas kritēriji. Ieslodzītie ir pilnībā jāiesaista visos pārskatīšanas procesos. Komiteja atkārtoti iesaka Polijas iestādēm pārskatīt pašreizējo praksi, lai nodrošinātu, ka “N” statuss tiek piemērots un saglabāts tikai attiecībā uz tiem ieslodzītajiem, kuriem patiesi ir jā saglabā šī kategorija.”

131. Ziņojuma 94. punktā *CPT* puda šādu viedokli par ieslodzīto pārmeklēšanu izģērbjot:

“*CPT* ir arī nopietnas bažas par to, ka “N” kategorijas ieslodzītie regulāri tiek pārmeklēti, liekot izģērbties kailiem ikreiz, kad viņi ieiet savā kamerā vai iziet no tās. Šiem ieslodzītajiem ir pilnīgi jāizģērbjas un, kamēr tiek pārbaudītas visas viņu drēbes, pilnīgi kailiem jātur apsardzes un kamerā esošā(-o) ieslodzītā(-o) redzamības zonā.

CPT uzskata, ka šādu praksi var uzskatīt par pazemojošu izturēšanos. Komisija iesaka pārmeklēšanu izģērbjot veikt tikai konkrētu aizdomu gadījumos, nodrošinot atbilstīgus apstākļus un veicot pārmeklēšanu tā, lai netiktu aizskarta cilvēka cieņa.”

132. *CPT* Polijas valdībai attiecībā uz ieslodzītajiem, kas klasificēti kā bīstami (piešķirts “N” statuss), sniedza šādus vispārējus ieteikumus:

– Polijas iestādēm jāpārskata “N” statusa ieslodzītajiem piemērotais režīms un jāizstrādā individuāli plāni, kuru mērķis būtu nodrošināt ieslodzītajiem atbilstīgus garīgus un fiziskus stimulus (91. punkts);

– Polijas iestādēm jāpārskata pašreizējā prakse, lai nodrošinātu, ka “N” statuss tiek piemērots un saglabāts tikai attiecībā uz tiem ieslodzītajiem, kuriem patiesi ir jāsauglabā šī kategorija (92. punkts);

– pārmeklēšana izģērbjot jāveic tikai konkrētu aizdomu gadījumos, nodrošinot atbilstīgus apstākļus un veicot pārmeklēšanu tā, lai netiktu aizskarta cilvēka cieņa (94. punkts).”

C. Polijas valdības atbilde uz *CPT* ziņojumu

133. Polijas valdības atbilde uz *CPT* ziņojumu tika publicēta 2011. gada 12. jūlijā.

134. Attiecībā uz ieteikumu, ka Polijas iestādēm ir jāpārskata režīms, ko piemēro “N” statusa ieslodzītiem, un jāizstrādā individuāli plāni, kuru mērķis būtu nodrošināt ieslodzītiem atbilstīgus garīgus un fiziskus stimulus (91. punkts), Valdība norādīja:

“Pieaugušajiem, kas klasificēti tā dēvēto “bīstamo likumpārkāpēju” kategorijā, ir iespējams izvēlēties sistēmu, kādā viņi vēlas pavadīt piespriesto ieslodzījumu, t. i., programmētas ietekmes vai parasto sistēmu. Minētais neattiecas uz sodītiem mazgadīgiem likumpārkāpējiem, kas klasificēti bīstamo kategorijā un kuri izcieš obligātu sodu programmētas ietekmes sistēmā. Parastajā sistēmā ieslodzītais drīkst veikt brīvības atņemšanas iestādē pieejamo darbu, kā arī apmeklēt izglītības un kultūras izglītojošās un sporta nodarbības. Attiecībā uz šiem ieslodzītajiem ietekmējošu individuālo programmu piemērošanas plāni netiek izstrādāti. Individuālo ietekmēšanas programmu sagatavo sadarbībā ar ieslodzīto, kurš ir apliecinājis, ka vēlas izciest sodu programmētas ietekmes sistēmā; šajā gadījumā no ieslodzītā tiek gaidīta aktīva līdzdalība resocializācijas procesā, un viņam ir jāizpilda uzdevumi, kas noteikti, izstrādājot programmu, kuras mērķis ir risināt problēmas, kas veicinājušas likumpārkāpuma izdarīšanu.

Bīstamie ieslodzītie tiek iekļauti terapeitiskā sistēmā, kurā jāveic īpaši ietekmēšanas pasākumi, izmantojot atbilstīgi diagnozei izstrādātas individuālas terapeitiskas programmas, kurās ir:

- 1) notikuma cēloņu apraksts;
- 2) kognitīvo, emocionālo un uzvedības procesu neatbilstību apraksts;
- 3) ieslodzītā pašreizējā psiholoģiskā un fiziskā stāvokļa raksturojums;
- 4) terapeitiskās sistēmas piemērošanu pamatojošās problēmas apraksts;
- 5) ieslodzītā individuālo problēmu apraksts;
- 6) novērtējums par motivāciju līdzdalībai individuālajā terapeitiskajā programmā;
- 7) norādes par ieslodzītā personības un uzvedības pozitīvajām iezīmēm.

Izstrādājot individuālo terapeitisko programmu, ir jānorāda:

-
- 1) veicamo darbību apjoms;
 - 2) ietekmējošo pasākumu mērķis, iespējas tos veikt terapeitiskās nodaļas apstākļos vai ārpus šādas nodaļas, ņemot vērā ieslodzītā īpašības;
 - 3) īpašās ietekmēšanas metodes;
 - 4) individuālās terapeitiskās programmas īstenošanas kritēriji.

Ieslodzītie, kas kvalificēti tā dēvēto “bīstamo” kategorijā, tiek ietekmēti ar sodu politiku, piemērojot ierobežojumus, kas tiek noteikti, pamatojoties uz iespējamu nopietnu sociālu apdraudējumu vai nopietnu apdraudējumu iestādes drošībai. Turklāt viņi tiek pakļauti ietekmei, kuras mērķis ir, pirmkārt, samazināt emocionālo spriedzi, kā arī ierobežot agresīvas vai pret sevi vērstas agresīvas uzvedības tendences. Ieslodzītajam individuāli izstrādātajā ietekmēšanas programmā ir noteiktas metodes un pasākumi, kuru mērķis ir ieslodzīto garīga un fiziska stimulēšana. Ir jāuzsver, ka ikvienam ieslodzītajam, tostarp bīstamajam likumpārkāpējam, kuram novēroti garīgā stāvokļa pasliktināšanās simptomi, tiek sniegta psiholoģiskā un psihiatriskā palīdzība. Turklāt, lai novērstu spriedzi, ko rada pastiprināta izolācija, bīstamiem ieslodzītiem nodrošina arī intensīvu psiholoģisko uzraudzību.

Polijas cietumu sistēmā ir izstrādāti noteikumi attiecībā uz sodu politikas organizēšanu un tās īstenošanas nosacījumiem, ko piemēro ieslodzītajiem, personām, kas atrodas iepriekšējā apcietinājumā, un sodītām personām, kuras rada nopietnu sociālu apdraudējumu vai nopietni apdraud brīvības atņemšanas iestādes vai pirmstiesas ieslodzījuma vietas drošību un kuras tiek turētas apstākļos, kas garantē paaugstinātu sabiedrības un brīvības atņemšanas iestādes drošību. Šādu risinājumu mērķis ir pastiprināt un vienādot bīstamo ieslodzīto ietekmēšanu un jo īpaši:

- īstenot sodu politiku tā, lai novērstu negatīvās sekas, ko rada sociālo kontaktu ierobežošana, organizējot un ierosinot vēlamās darbības kā kultūrizglītības un sporta nodarbību sastāvdaļu, readaptācijas programmas;
- veikt pasākumus, kas saistīti ar garīgās dzīves higiēnas uzturēšanu, tostarp stresa un agresijas līmeņa pazemināšanas pasākumus;
- nodrošināt ieslodzītajiem iespēju sākt vai turpināt izglītību (jo īpaši mazgadīgiem likumpārkāpējiem);
- nodrošināt nodarbinātību nodaļā;
- ietekmēt, izmantojot izglītības un profilaktiskas programmas.

Komitejas ieteikumi saistībā ar individuālo programmu izstrādi bīstamiem ieslodzītajiem ir ņemti vērā un ieviesti saskaņā ar attiecīgiem saistošajiem noteikumiem.”

135. Attiecībā uz ieteikumu, ka Polijas iestādēm būtu jāpārskata esošā prakse, lai nodrošinātu, ka “N” statuss tiek piemērots atbilstīgi un saglabāts tikai attiecībā uz tiem ieslodzītajiem, kuri faktiski ir jāklasificē šajā kategorijā (92. punkts), Valdība sniedza šādu atbildi:

“Polijas krimināllikumā pamataktis, kurā norādīti to ieslodzīto klasificēšanas kritēriji, kuri rada nopietnu sociālo apdraudējumu vai nopietnu apdraudējumu iestādes drošībai, ir [Kriminālsodu izpildes kodekss].

Minētos ieslodzītos ievieto īpašā brīvības atņemšanas iestādes vai pirmstiesas izmeklēšanas centra nodaļā vai kamerā apstākļos, kas garantē sabiedrības pastiprinātu aizsardzību un brīvības atņemšanas vienības drošību. Iestāde, kas pilnvarota pārliecināties par nepieciešamību turpināt ieslodzītā turēšanu attiecīgajā nodaļā vai kamerā, ir sodu politikas komisija. Sodu politikas komisijai šajā ziņā ir jāpārbauda savi lēmumi vismaz reizi trijos mēnešos. Par sodu politikas komisijas pieņemtajiem lēmumiem katru reizi tiek informēta par sodu izpildi atbildīgā amatpersona un pirmstiesas apcietinājuma gadījumā arī amatpersona, kuras pārziņā ieslodzītais atrodas. Sodu politikas komisija veic rūpīgu un katrā gadījumā individuālu kvalificēšanas pieprasījuma pamatojuma analīzi, kā arī pārliecinās par nepieciešamību turpināt ieslodzīto turēšanu attiecīgajā nodaļā vai kamerā.

Tomēr ir jāvērs uzmanība uz to, ka ieslodzītais var pārsūdzēt katru amatpersonas lēmumu, ar kuru izpilda spriedumu saskaņā ar [Kriminālsodu izpildes kodeksa] 7. pantu.

Apkopojot minētos faktus, mēs varam paziņot, ka šāda bieži veikta ieslodzīto kategorijas pārbaude, uzvedības analīze un tiesiskā situācija garantē ieslodzītā lietas apstākļu izvērtējumu pēc būtības un iespējamu labumu, ko gūst, pastāvīgi viņam piemērojot paplašinātu aizsardzības sistēmu.”

136. Visbeidzot, attiecībā uz ieteikumu par to, ka pārmeklēšana izģērbjot ir jāveic tikai konkrētu aizdomu gadījumos un atbilstīgos apstākļos, kā arī, neaizskarot cilvēka cieņu (Ziņojuma 94. pants), Valdība norādīja:

“Ieslodzīto un citu brīvības atņemšanas iestādēs un pirmstiesas izmeklēšanas centros ievietotu personu fizisko pārbaudu veikšanas principi un procedūras ir noteikti [Kriminālsodu izpildes kodeksā] un [tieslietu ministra 2003. gada 31. oktobra Rīkojumā par Cietumu pārvaldes organizatorisko vienību aizsardzības līdzekļiem]. Saskaņā ar šiem noteikumiem fiziska pārbaude ir ķermeņa apskate un apģērba, apakšveļas un apavu, kā arī visu ieslodzītā rīcībā esošo priekšmetu pārbaude. Ķermeņa apskati un apģērba un apavu pārbaudi Cietuma pārvaldes darbinieki katru reizi veic atsevišķā telpā, kurā nav trešo personu un pretējā dzimuma personu, un šo pārbaudi veic tāda paša dzimuma personas. Veiktās pārbaudes daudzos gadījumos ir preventīvas, tomēr tās vienmēr tiek veiktas, ievērojot cilvēka cieņu un piemērojot cilvēkmīlestības un tiesiskuma principu. Pārbaudi veic tādēļ, lai atrastu bīstamus un aizliegtus priekšmetus un novērstu bēgšanu, kā arī citos pamatotos gadījumos. Atkāpe no šiem noteikumiem varētu radīt reālus draudus brīvības atņemšanas iestādes vienības drošībai un tās ieslodzītājiem.”

TIESISKAIS REGULĒJUMS

I. KONVENCIJAS 3. PANTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR “BĪSTAMA APCIETINĀTĀ” REŽĪMA PIEMĒROŠANU

137. Pieteikuma iesniedzējs iesniedza sūdzību saskaņā ar Konvencijas 3. pantu par to, ka viņam pastāvīgi piemērotais “bīstamā apcietinātā” režīms uzskatāms par necilvēcīgu un pazemojošu izturēšanos un ir šā noteikuma pārkāpums. Viņš jo īpaši minēja tādus režīma aspektus kā turēšanu ieslodzījumā gandrīz pilnīgā izolācijā un ilgstošu un pārmērīgu izolāciju no viņa ģimenes, ār pasaules un citiem ieslodzītājiem, kā arī tādus ierobežojumus kā savienoto važu likšanu uz rokām un kājām ikreiz, kad viņš izgāja ārpus kameras, regulāras pazemojošas pārmeklēšanas izģērbjot, kas tika veiktas katru dienu, un nepārtraukta kameras, tostarp sanitāro labierīcību, uzraudzība, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu.

Konvencijas 3. pantā ir noteikts:

“Nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.”

138. Valdība apstrīdēja šo apsvērumu.

A. Pieņemamība

139. Tiesa uzskata, ka Konvencijas 35. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota. Tiesa vēl piebilst, ka nav nekādu citu iemeslu, kuru dēļ šo sūdzību varētu nepieņemt. Tāpēc pieteikums ir uzskatāms par pieņemamu.

B. Lietas būtība

1. Pušu apsvērumi

a) Pieteikuma iesniedzējs

140. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka “bīstamā apcietinātā” režīma ilgstoša piemērošana ir Konvencijas 3. panta pārkāpums.

Vispirms viņš norādīja uz tiesību akta kvalitāti, t. i., uz Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a un 212.b pantu, kuros, viņaprāt, “bīstamā apcietinātā” klasificēšanas pamatojums ir definēts neskaidri un vispārīgi. Pietika, kā tas bija noticis šajā gadījumā, pamatoties tikai uz aizdomām, ka viņš ir izdarījis likumpārkāpumu organizētā noziedzīgā grupā, lai viņu klasificētu šādā statusā un pēc tam vienkārši automātiski pagarinātu šā režīma piemērošanas termiņu ik pēc trim mēnešiem, kad viņa gadījums tika pārskatīts. Tiesību aktā nav noteikts drošības līdzekļa piemērošanas laika ierobežojums, tāpēc amatpersonas to var pagarināt bezgalīgi. Atbilstīgi Kodeksa 7. pantam pārsūdzībā viņš drīkstēja apstrīdēt tikai klasifikācijas lēmuma likumību. Tādējādi likumiski bija praktiski neiespējami konstruktīvi apstrīdēt režīma piemērošanas turpināšanas pamatojumu, ko sniedza Sodu politikas komisija, jo jebkurš termiņa pagarinājums bija likumīgs tikmēr, kamēr tika uzturēta apsūdzība organizētā noziegumā. Šādos apstākļos “bīstamā apcietinātā” statusa juridiska pārskatīšana bija maldinoša.

141. Otrkārt, pieteikuma iesniedzējs uzsvēra sevišķi stingros ierobežojumus, kas viņam tika piemēroti īpašajā režīmā. Viņaprāt, tādā veidā notika pārmērīga, ārkārtīgi pazemojoša un patvaļīga iejaukšanās viņa visintīmākajās dzīves jomās. Vispirms jau visas viņa kustības kamerā tika pastāvīgi uzraudzītas, tostarp ģērbšanās, izģērbšanās, mazgāšanās un fizioloģiskās darbības. Tas vien, ka trešās personas varēja viņu vērot tualetē — vienalga, vai attēlos bija vai nebija redzamas visas detaļas — padarīja viņu līdzīgu priekšmetam un lika zaudēt pašcienību.

Ikreiz, kad viņš izgāja no kameras un atgriezās tajā, parasti vairākas reizes dienā, un pat pirms un pēc pastaigas, kas notika vienatnē, 2 cietumsargi viņam veica pazemojošu, ārkārtīgi uzbāzīgu un mulsošu fizisku pārbaudi. Viņš tika izģērbts kails, viņam bija jāizdara dziļi pietupieni un pēc tam viņam tika veikta ķermeņa pārbaude, tostarp anālās atveres pārbaude. Laikā, kad viņš bija ieslodzīts kopā ar citu ieslodzīto, fiziskā pārbaude tika veikta kamerā ne tikai 2 apsargu, bet arī otra ieslodzītā klātbūtnē.

Lai gan vienmēr, kad viņš bija ārpus kameras, viņu visu laiku pavadīja 2 cietumsargi, viņam bija jāvalkā arī savienotās važas. Pieteikuma iesniedzējs par īpašu pazemojumu uzskatīja to, ka, lai gan viņš tika konvojēts uz Ļubļinas slimnīcu važās un viņu pavadīja un pastāvīgi novēroja 3 policisti, viņš vairākas stundas bija ieslēgts roku dzelžos un važās arī medicīnisko izmeklējumu laikā.

Turklāt iestādes padarīja gandrīz neiespējamu jebkādu cilvēcisku attiecību uzturēšanu cietumā. Viņš drīkstēja tikai vienatnē pastaigāties cietuma pagalmā. Lai gan viņš vairākkārt sūdzējās par pārmērīgu izolāciju, iestādes tikai uz īsiem laikposmiem viņa kamerā ievietoja vēl vienu ieslodzīto. Tās noraidīja visus viņa atkārtotos lūgumus cietumā nodrošināt viņam neapmaksāta darba iespēju, ļaut piedalīties apmācībā vai semināros, vai pat mācīties svešvalodas, izmantojot savus kompaktdiskus. Viņam arī neļāva kamerā turēt savu sporta aprīkojumu vai datorspēles, vai pat kompaktdisku atskaņotāju un mūzikas ierakstu kompaktdiskus.

142. Šī gandrīz pilnīgā, neaptverami spriedzes pilnā un depresīvā izolācija tika padarīta vēl smagāka, stingri ierobežojot arī saskarsmi ar ģimeni. Apcietinājuma sākumposmā no 2006. gada 21. jūnija, kad viņš tika arestēts, līdz 2007. gada 12. martam viņam neļāva tikties ar dēlu. Divus gadus un trīs mēnešus, t. i., no 2006. gada 21. jūnija līdz 2008. gada 29. septembrim, viņam pat uzrauga klātbūtnē neļāva tikties ar savu faktisko partneri A. V. Šajā laikā viņiem bija tikai viena saruna pa tālruni 2007. gada janvārī.

143. Visbeidzot pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka, ņemot vērā pārmērīgi ilgo — gandrīz trīs gadus — turēšanu apcietinājumā “bīstamu apcietināto” režīmā un piemēroto ierobežojumu bardzību, amatpersonas ir rīkojušās bargāk nekā tas būtu bijis nepieciešams attiecīgajos apstākļos un izturējušās pret viņu pretēji Konvencijas 3. panta noteikumiem.

b) Valdība

144. Valdība, citējot vairākus Tiesas spriedumus, uzsvēra, ka šajā gadījumā izturēšanās, par kuru tika iesniegta sūdzība, nebija tik barga, lai atbilstu 3. panta noteikumiem. Proti, personai, kura tiek uzskatīta par tādu, kas apdraud cietuma drošību, piemērojot “bīstama apcietinātā” režīmu, kas, kā pieteikuma iesniedzējs apgalvo, radīja viņam ciešanas, netika pārsniegts ar pirmstiesas apcietinājumu saistītais nenovēršamā pazemojuma līmenis — tas bija likumīgs, Polijas tiesību aktiem pilnībā atbilstīgs līdzeklis.

145. Atsaucoties uz pieteikuma iesniedzēja apgalvojumiem, ka viņš lielāko daļu laika ir pavadījis vienieslodzījuma kamerā, Valdība norādīja uz atšķirībām starp ieslodzījumu soda izolatorā un ieslodzījumu bīstamiem apcietinātiem paredzētā kamerā. Valdības pārstāvji norādīja, ka ieslodzījums vienieslodzījuma kamerā parasti ir soda veids, kuru daži uzskata pat par psiholoģiskām mokām, un tā mērķis ir attiecīgo personu atturēt no saskarsmes ar citām personām, tostarp ar cietuma darbiniekiem. Savukārt bīstamiem apcietinātiem paredzētā kamera ir tikai kamera, kurā tiek piemēroti augstāki drošības standarti, kas atšķir to no parastiem ieslodzītiem paredzētām kamerām.

2007. gada 12. oktobrī pieteikuma iesniedzējs tika pārvietots uz vienieslodzījuma kameru (viņam netika piemērots ieslodzījums soda izolatorā) bīstamiem apcietinātiem paredzētajā nodalījumā, kurā viņš pavadīja visu sava apcietinājuma laiku. Valdība uzskata, ka tas bija likumīgs līdzeklis, jo pieteikuma iesniedzējs, kas tika turēts aizdomās par noziedzīgas grupas organizēšanu, iespējams, apdraudēja sabiedrību un citus apcietinātos.

146. Vēl valdība uzsvēra, ka pieteikuma iesniedzējs netika pilnīgi izolēts no pārējiem ieslodzītajiem. No 2007. gada 20. decembra līdz 2008. gada 6. februārim pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma viņa kamerā bija ievietots vēl viens ieslodzītais, kāds L. G. Vēlāk, no 2008. gada 29. februāra līdz 14. aprīlim un no 2008. gada 6. augusta līdz 22. septembrim, viņš tika turēts kopā ar citām personām. Katru dienu 60 minūtes viņš varēja pastaigāties cietuma pagalmā. Viņš varēja sazināties ar radiem, draugiem un juristiem vai sarunāties ar viņiem pa tālruni. Vienieslodzījuma kamerā bija televizors un radio, un viņš varēja doties uz cietuma bibliotēku; tāpēc viņam bija netieša saskare ar ārpusauli, kas netika ierobežota. Turklāt pieteikuma iesniedzējam bija saskarsme arī ar cietuma apsardzi nodalījumā, ar apsargu, kas atbildēja par viņa uzraudzību, un priesteri.

Tādējādi šajā gadījumā apstākļi bija atšķirīgi no tiem, kas tika konstatēti lietās, kurās Tiesa atzina 3. panta pārkāpumus attiecībā uz ieslodzījumu soda izolatorā, piemēram, lietā *Potoranskiy v. Ukraine* (Nr. 28812/97, 2003. gada 29. aprīļa spriedums), kurā pieteikuma iesniedzējs savā kamerā bija ieslēgts 24 stundas [diennaktī] un viņam bija piemēroti ļoti stingri ierobežojumi attiecībā uz saskarsmi ar ģimeni. Tāpat šai lietai nebija nekādas saiknes ar lietu *Van der Ven v. the Netherlands* (Nr. 50901/99, 2003. gada 4. februāra spriedums), kurā pieteikuma iesniedzējs bija pilnīgi izolēts no ārpusaules.

147. Pamatojoties uz Tiesas lēmumiem lietā *Salvatore v. Italy* (Nr. 42285/98, 2002. gada 7. maija lēmums) un *Bastone v. Italy* (Nr. 59638/00, *ECHR* 2005-II), Valdība norādīja, ka Tiesa ir atzinusi amatpersonu likumīgo vajadzību piemērot īpašu cietuma režīmu attiecībā uz personām, kas iesaistītas organizētā noziedzībā, proti, mafijas tipa noziedzīgā darbībā. Šo

īpašo režīmu, tāpat kā tā, kas tika piemērots šajā gadījumā, mērķis bija pārtraukt attiecīgo ieslodzīto saikni ar noziedzīgo vidi, kurā viņi sākotnēji atradās, nolūkā ierobežot attiecīgo personu iespējamu sazināšanos ar noziedzīgām organizācijām.

148. Attiecībā uz ģimenes locekļu un citu personu apmeklējumu skaitu un veidu, Valdība uzskatīja, ka apmeklējumi tika atļauti pietiekami bieži, lai palīdzētu pieteikuma iesniedzējam uzturēt pienācīgu saskarsmi un emocionālu saikni ar ģimeni. Visi ierobežojumi tika pamatoti ar vajadzību aizsargāt tiesvedības intereses, un pret pieteikuma iesniedzēju nekādā gadījumā neizturējās sliktāk kā pret parastiem ieslodzītiem.

149. Atbilstīgi noteikumiem, kas piemērojami saskaņā ar Polijas tiesību aktiem, t. i., saskaņā ar 2003. gada Rikojumu un Kriminālsodu izpildes kodeksa 212. panta b) apakšpunktu, iestādēm bija obligāti jāveic pieteikuma iesniedzēja fiziska pārbaude ikreiz, kad viņš izgāja no kameras vai atgriezās tajā. Tika pārbaudītas ķermeņa atveres un dobumi, jo šīs vietas apcietinātie parasti varētu izmantot, lai slepus ienestu aizliegtus priekšmetus. Šo pārbaudzi galvenais mērķis bija garantēt cietuma drošību. Visas pārbaudes tika veiktas, nodrošinot pienācīgu cieņu pret pieteikuma iesniedzēju, un to nolūks nebija jebkāda veida pazemojums. Ķermeņa un apģērba apskate tika veikta telpā bez trešo personu un pretējā dzimuma personu klātbūtnes. Pārbaudes veica tā paša dzimuma apsargi.

150. Tāpat likumīga bija arī pieteikuma iesniedzēja kameras novērošana. Pieteikuma iesniedzēja kamera — tāpat kā visas citas bīstamiem apcietinātiem paredzētās kameras — tika pastāvīgi novērotas, izmantojot televīziju uzraudzības sistēmu. Tomēr saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem attēli bija jāpārraidā tā, lai nebūtu iespējams redzēt pieteikuma iesniedzēja intīmās ķermeņa daļas vai fizioloģiskās darbības.

151. Saskaņā ar 212.b panta 1. punkta 4. apakšpunktu bīstama apcietinātā pārvietošanās apcietinājuma iestādē ir pastiprināti jāuzrauga un jāierobežo līdz nepieciešamajam minimumam. Tādēļ šādiem ieslodzītajiem piemēro ārkārtas drošības procedūru, tostarp roku dzelžus un važas. Šā iemesla dēļ pieteikuma iesniedzējam ārpus kameras bija jāvalkā savienotās važas, tostarp, ierodoties tiesā un Ļubļinas slimnīcas apmeklējuma laikā. Šajā apmeklējumā bija paredzēta tikai medicīniska pārbaude, un ilgāka uzturēšanās nebija paredzēta. Važas pieteikuma iesniedzējam neradīja miesas bojājumus. Tāpēc nevar teikt, ka piemērotais ierobežojums bija tik skarbs, lai to uzskatītu par Konvencijas 3. panta pārkāpumu.

152. Valdība piebilda, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru, nevar arī apgalvot, ka laikposms, kurā pieteikuma iesniedzējam tika piemēroti īpašā režīma ierobežojumi, ir bijis pārmērīgi ilgs. Pamatojot šo apsvērumu, Valdība atsaucās *mutatis mutandis* uz spriedumu lietā *Argenti v. Italy* (Nr. 56317/00, 2005. gada 10. novembra spriedums), kurā Tiesa nekonstatēja 3. panta pārkāpumu attiecībā uz 12 gadus ilgu īpašā režīma piemērošanu mafijas loceklim, uzskatot, ka līdzīgu ierobežojumu pastāvīga piemērošana nebija nesamērīga, jo vajadzība tos piemērot bija pamatota. Šis secinājums atbilda arī šīs lietas apstākļiem, jo vajadzība pieteikuma iesniedzējam piemērot šo režīmu tika pastāvīgi apstiprināta ar lēmumiem, ko pieņēma Sodu politikas komisija, kura šo jautājumu izskatīja ik pēc trim mēnešiem.

153. Izvērtējot saistīto ietekmi, ko radīja “bīstama apcietinātā” režīma piemērošana pieteikuma iesniedzējam, un to, ka šie līdzekļi bija nepieciešami, ņemot vērā apdraudējumu, ko viņš radīja sabiedrībai, Valdība secināja, ka izturēšanās pret viņu nebija pretrunā Konvencijas 3. pantam. Valdība aicināja Tiesu uzskatīt, ka šis noteikums nav pārkāpts.

c) Trešā puse

154. Helsinku Cilvēktiesību fonds (“Helsinku fonds”) vispirms atsaucās uz Tiesas judikatūru attiecībā uz sūdzībām par sliktu izturēšanos vai bargiem ieslodzījuma apstākļiem un par ierobežojumiem, kas skar ģimenes dzīvi un saraksti, ko iesnieguši pieteikuma iesniedzēji, kuriem ir bijis piemērots īpašs, pastiprināts drošības cietuma režīms. Proti, tas citēja lietu *Van der Ven v. the Netherlands* (Nr. 50901/99, 2003. gada 4. februāra spriedums), *Ramirez Sanchez v. France* [GC], (Nr. 59450/00, 2006. gada 4. jūlija spriedums); *Enea v. Italy* [GC] (Nr. 74912/01, 2009. gada 17. septembra spriedums) un lietu *Messina (Nr. 2) v. Italy* (Nr. 25498/94, 2000. gada 28. septembra spriedums). Šajā ziņā tas norādīja, ka, lai gan atbildētājās valstīs ir bijuši atšķirīgi īpašās drošības režīmi, no attiecīgajiem spriedumiem var izdarīt dažus vispārīgus secinājumus. Kā Tiesa vairākkārt norādīja, ieslodzījuma apstākļi var sasniegt necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās līmeni. Vērtējumā tika ņemta vērā līdzekļa bardzība, ilgums, panāktie mērķi un kumulatīvā ietekme uz attiecīgo personu.

Minētajās lietās Tiesa vērsa īpašu uzmanību uz augstas drošības režīmā piemēroto drošības līdzekļu ilgumu un uzskatīja, ka ieslodzījumu soda izolatorā, pat gadījumos, ja tas ir saistīts tikai ar nosacītu izolāciju, ieslodzītajam nevar piemērot bezgalīgi. Turklāt ir svarīgi, lai ieslodzītajam būtu iespēja vērsties pie neatkarīgas tiesu iestādes, kas pārskata ilgstoša ieslodzījuma soda izolatorā lietas būtību un piemērošanas iemeslus. Amatspersonām ir jāveic pārvērtējums, kurā ņem vērā visas ar ieslodzītā apstākļiem, lietas būtību vai uzvedību saistītās izmaiņas. Jo ilgāks laiks ir pagājis, jo iemesli ir jāpamato precīzāk, un tiem jābūt pārliecinošākiem (*Ramirez Sanchez v. France*, 139. un 145. punkts).

Proti, īpašie, stingras drošības režīmi ir jāuzskata tikai par pagaidu līdzekļiem un to piemērošanas termiņš jāpagarina tikai izņēmuma gadījumos, ja radušies jauni apstākļi vai ja joprojām pastāv iepriekšējie faktori. Saskaņā ar Tiesas judikatūru amatspersonām obligāti bija rūpīgi jāizvērtē ieslodzītā lietas apstākļi.

155. Helsinku fonds piekrita, ka noteiktos izņēmuma apstākļos “bīstama apcietinātā” režīma piemērošana bija obligāta. Tas arī piekrita, ka sabiedrības aizsardzība un ieslodzījuma vietas drošība, kā norādīts Kriminālsodu izpildes kodeksā, ir uzskatāma par attaisnojošu iemeslu, kas pamato šādus stingru līdzekļu izvēli. Tomēr bija vairāki aspekti, kuri radīja nopietnas bažas par attiecīgo režīmu un kuru atbilstība Konvencijas 3. pantam viesa šaubas.

Attiecīgais režīms bija saistīts ar vairākiem Kriminālsodu izpildes kodeksa 88.b un 212.b pantā uzskaitītiem nopietniem ierobežojumiem, kuru ietekme netika mazināta, piedāvājot vismaz kādus risinājumus, kas būtu vērsti uz rehabilitāciju, vai vismaz kādas izglītības, sporta vai kultūras nodarbības. Šajā ziņā trešā puse pamatojās uz *CPT* 2004. gada ziņojumu par vizīti Polijā un tās secinājumiem, ka “neatkarīgi no tā, cik smagu pārkāpumu ir izdarījuši ieslodzītie vai cik smagā pārkāpumā viņi tiek apsūdzēti vai [...] notiesāti, un/vai neatkarīgi no tā, par cik bīstamiem viņi tiek uzskatīti, ir jācenšas viņiem nodrošināt pienācīgu stimulu un, jo īpaši, — pienācīgu saskarsmi ar citiem cilvēkiem”. Šāds secinājums izrietēja no konstatējuma, ka bīstamu apcietināto darbības tika stingri ierobežotas, piemēram, dienā nodrošinot tikai vienu stundu ilgu pastaigu vienatnē vai kopā ar kameras biedru (ja tāds ir), 1 līdz 2 stundas ilgus atpūtas telpas apmeklējumus nedēļā un ierobežotas tikšanās ar ģimenes locekļiem.

Turklāt kopumā šāds režīms bez pietiekama pamatojuma tika piemērots pārāk ilgi un pārāk bieži. Pārskatīšanas procedūra nebija pamatota ar lietas apstākļu pienācīgu pārvērtēšanu. Praksē tā bija tikai formalitāte — pieņemot kārtējo lēmumu par piemērotā drošības līdzekļa termiņa pagarinājumu, tika atkārtoti tie paši vispārīgie iemesli. Polijā tika veikts “bīstama apcietinātā” statusa piemērošanai veltīts zinātnisks pētījums, kurā tika atklāts, ka Sodu politikas komisiju norādītie iemesli bija vai nu vispārīgi un virspusēji, piemēram, “neievēro

morāles normas”, vai arī neloģiski, piemēram, “piedalīšanās [cietuma] subkultūrā” (darbībā, kuru persona, kas ir izolēta no pārējiem ieslodzītajiem, nemaz nevar veikt pēc būtības).

156. Polijā ieslodzītie, kuriem tika piemērots šis režīms, bija pakļauti pārmērīgai izolācijai, kurai bija vairāki aspekti. “N” nodalījumi bija fiziski nodalīti no pārējām ieslodzījuma telpām un bija pieejami tikai izraudzītiem cietuma darbiniekiem. Ieslodzītie parasti tika turēti pilnīgā izolācijā. Viņu saskarsme ar ģimenes locekļiem, citiem ieslodzītajiem un pat cietuma darbiniekiem tika stingri uzraudzīta. Viņu fiziskās, kultūras, izglītības un citas nodarbības bija būtiski ierobežotas. Turklāt ārpus savas kameras viņiem bija jāvalkā savienotās važas, un ikreiz, kad viņi izgāja no kameras un atgriezās tajā, viņiem regulāri tika veiktas fiziskas pārbaudes, kurās viņiem bija pilnīgi jāizģērbjas un jāizdara dziļi pietupieni. Viņu kameras tika pastāvīgi novērotas, izmantojot televīziju uzraudzības sistēmu, un apsardze tās regulāri pārmeklēja. Ņemot vērā izolācijas pakāpi un ierobežojumu bardzību, “N” režīms krasi atšķīrās no parastā cietuma režīma. Tādējādi “N” režīma piemērošanu, jo īpaši uz ilgu laiku, var uzskatīt par papildu soda veidu, kas ir pretrunā Konvencijas 3. pantam.

157. Nobeigumā trešā puse norādīja, ka bīstamiem apcietinātiem piemēroto ierobežojumu kumulatīvā ietekme, kā arī vispārpieņemtā prakse turpināt režīma piemērošanu bez pietiekama pamatojuma ir uzskatāma par Konvencijas 3. panta pārkāpumu.

2. Tiesas vērtējums

a) Vispārīgie principi, kas izriet no Tiesas judikatūras

158. Konvencijas 3. pantā ir nostiprināta viena no visbūtiskākajām demokrātiskas sabiedrības pamatvērtībām. Pat vissarežģītākajos gadījumos, piemēram, cīņā pret terorismu vai noziedzību, Konvencija absolūtā izteiksmē aizliedz spīdzināšanu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodu neatkarīgi no attiecīgās personas uzvedības. Tādējādi, lai piemērotu 3. pantu, nav būtiski, kāda pārkāpuma izdarīšanā pieteikuma iesniedzējs tiek apsūdzēts (skat. spriedumu lietā *Labita v. Italy* [GC], Nr. 26772/95, 119. punktu, *ECHR* 2000-IV; lietā *Indelicato v. Italy*, Nr. 31143/96, 30. punktu, 2001. gada 18. oktobris; lietā *Öcalan v. Turkey* [GC], Nr. 46221/99, *ECHR* 2005- ..., 179. punktu; un lietā *Ramirez Sanchez v. France* [GC], Nr. 59450/00, *ECHR*-2006-..., 115. un nākamos punktus un tajos minēto judikatūru).

159. Lai attiecībā uz sliktu izturēšanos piemērotu 3. pantu, tai ir jāpasniedz konkrēta smaguma pakāpe. Minimālās smaguma pakāpes novērtējums ir atkarīgs no visiem lietas apstākļiem, piemēram, no šādas apiešanās ilguma, tās fiziskajām un garīgajām sekām un — dažos gadījumos — no cietušā dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa (skat., piemēram, spriedumu lietā *Kudła v. Poland* [GC], Nr. 30210/96, *ECHR* 2000-IX, 91. punktu).

160. Tiesa uzskatīja, ka izturēšanās ir necilvēcīga, jo *inter alia* tā bija iepriekš nodomāta, ilga vairākas stundas bez pārtraukuma un radīja vai nu faktiskus miesas bojājumus, vai stipras fiziskas vai garīgas ciešanas. Izturēšanās tiek uzskatīta par pazemojošu, jo tā cietušajam radījusi baiļu, ciešanu un mazvērtības sajūtu, tādējādi liekot just pazemojumu un noniecinājumu. No otras puses, Tiesa konsekventi ir uzsvērusi, ka ciešanu un pazemojuma pakāpei jebkurā gadījumā ir jābūt lielākai par neizbēgamo ciešanu un pazemojuma pakāpi, kas saistīta ar konkrēto likumīgo izturēšanos vai sodīšanas veidu (skat., citu starpā, jau minētā sprieduma lietā *Kudła* 92. punktu un tajā citēto judikatūru). Jautājums par to, vai šādas izturēšanās mērķis ir bijis cietušā pazemošana vai noniecināšana, ir vēl viens vērā ņemams apstāklis, tomēr šāda nolūka trūkums nebūt neizslēdz 3. panta pārkāpumu (skat. spriedumu lietā *Van der Ven v. Netherlands*, Nr. 50901/99, *ECHR* 2003-II, 48. punktu).

161. Brīvības atņemšanas līdzekļi bieži ir saistīti ar ciešanām un pazemojumu. Tomēr nevar teikt, ka ieslodzījums augstas drošības cietuma telpās neatkarīgi no tā, vai tas ir pirmstiesas apcietinājums, vai ieslodzījums pēc notiesājoša sprieduma krimināllietā, pats par sevi ir uzskatāms par Konvencijas 3. panta pārkāpumu. Sabiedriskās kārtības nodrošināšanas apsvērumu dēļ valsts konkrētām ieslodzīto kategorijām var ieviest augstas drošības cietuma režīmus, un daudzas Konvencijas dalībvalstis bīstamiem ieslodzītajiem tiešām piemēro stingrākus drošības noteikumus. Šo pasākumu mērķis ir novērst iespējamu bēgšanu, uzbrukumu cietuma kopienai vai tās traucēšanu, un to pamatā ir šādu ieslodzīto nošķiršana no pārējās cietuma kopienas un stingrāka uzraudzība (skat. piemēram, spriedumu lietā *Ramirez Sanchez*, minēts iepriekš, 80.–82. un 138. punktu; lietā *Messina (Nr 2) v. Italy*, Nr. 25498/94, *ECHR* 2000-X, 42.–54. punktu; *Labita*, minēts iepriekš, 103.–109. punktu; *Rohde v. Denmark*, Nr. 69332/01, 2005. gada 21. jūlijs, 78. punktu; *Van der Ven*, minēts iepriekš, 26.–31. un 50. punktu; un *Csüllög v. Hungary*, Nr. 30042/08, 2011. gada 7. jūnijs, 13.–16. punktu).

162. Lai gan, kā norādīts iepriekš, šie īpašie cietuma režīmi paši par sevi nav pretrunā 3. pantam, saskaņā ar šā panta noteikumiem valstij ir jānodrošina, ka persona tiek turēta ieslodzījumā tādos apstākļos, kas nodrošina cilvēka cieņas ievērošanu, ka līdzekļa īstenošanas veids un metode nepakļauj šo personu tādām ciešanām un grūtībām, kas pārsniedz ar brīvības atņemšanu saistīto neizbēgamo ciešanu pakāpi, un ka, ņemot vērā ieslodzījuma praktiskās prasības, tiek pienācīgi aizsargāta personas veselība un labklājība (skat. spriedumu lietā *Kudla*, minēts iepriekš, 92.–94. punktu; un *Van der Ven*, minēts iepriekš, 50. punktu).

163. Tiesa, izvērtējot ieslodzījuma apstākļus atbilstīgi 3. pantam, ņems vērā šo apstākļu kumulatīvo ietekmi, kā arī pieteikuma iesniedzēja iesniegtos konkrētos pieņēmumus (skat. spriedumu lietā *Dougoz v. Greece*, Nr. 40907/98, *ECHR* 2001-II, 46. punktu). Šādā kontekstā tiks ņemta vērā līdzekļa bardzība, piemērošanas ilgums, mērķis un ietekme uz iesaistītajām personām (skat. spriedumu lietā *Van der Ven*, minēts iepriekš, 51. punktu un 159. punktu iepriekš).

164. Lai gan aizliegums sazināties ar citiem ieslodzītajiem drošības, disciplināru vai aizsardzības iemeslu dēļ noteiktos apstākļos var būt pamatots, ieslodzījumu soda izolatorā, pat gadījumos, kad tas ir saistīts tikai ar nosacītu izolāciju, ieslodzītajam nevar piemērot bezgalīgi. Attiecībā uz personām, kuras tiek uzskatītas par bīstamām un kurām ieslodzījums parastā cietumā, piemērojot parasto režīmu, tiek uzskatīts par neatbilstīgu, būtu vēlams izskatīt arī risinājumus, kas būtu alternatīvi ieslodzījumam soda izolatorā (skat. spriedumu lietā *Ramirez Sanchez*, minēts iepriekš, 145.–146. punktu).

165. Turklāt, lai nepieļautu nekādas patvaļas risku, ja tiek pagarināts jau tā ieilgušais periods ieslodzījumam soda izolatorā, ir jānorāda pamatoti iemesli. Tādējādi ir jānodrošina, lai lēmumā par līdzekļa turpmāku piemērošanu būtu redzams, ka iestādes ir veikušas atkārtotu vērtēšanu, ņemot vērā visas ar ieslodzītā apstākļiem, lietas būtību vai uzvedību saistītās izmaiņas. Jo ilgāks laiks ir pagājis, jo iemesli ir jāpamato precīzāk, un tiem jābūt pārliecinošākiem. Ieslodzījums soda izolatorā, kas ir “cietums cietumā”, noteikti būtu jāizvēlas tikai ārkārtas apstākļos un tikai tad, kad ir veikti visi drošības pasākumi, kā noteikts Ministru komitejas 2006. gada 11. janvārī pieņemto Eiropas cietumu noteikumu 53.1. punktā (skat. spriedumu lietā *Öcalan*, minēts iepriekš, 191. punktu; *Ramirez Sanchez*, minēts iepriekš, 139. un 145.–146. punktu; *Messina (Nr. 2) v. Italy (dec.)*, Nr. 25498/94, *ECHR* 1999-V un tajā minēto judikatūru; un *Csüllög v. Hungary*, minēts iepriekš, 31. punktu).

b) Minēto principu piemērošana šai lietai

166. Tiesa norāda, ka atbildētājas Valdības un pieteikuma iesniedzēja viedokļi atšķiras jautājumā par konkrētiem faktiem attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja ieslodzījumu Ļubļinas ieslodzījuma vietā (skat. 87.–88. punktu iepriekš). Tomēr šī informācija neietekmē viņam piemērotā cietuma īpašā režīma galvenos aspektus (skat. 72.–86. punktu iepriekš).

Proti, netiek apstrīdēts tas, ka no 2007. gada 12. oktobra līdz 2010. gada 2. jūlijam, proti, divus gadus un gandrīz deviņus mēnešus, pieteikuma iesniedzējs tika pastāvīgi klasificēts kā tā dēvētais “bīstamais apcietinātais” un tāpēc viņam piemēroti stingri drošības līdzekļi un dažādi ierobežojumi atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a un 212.b pantam un attiecīgajiem 2003. gada Rīkojuma noteikumiem (skat. 75.–86. un 105.–117. punktu iepriekš).

Tāpat netiek apstrīdēts, ka pieteikuma iesniedzēja gadījumā viņam piemērotie līdzekļi bija ieslodzījums vienieslodzījuma kamerā cietuma īpašajā augstas drošības nodaļā, viņa kameras — tostarp sanitārā mezgla — pastāvīga novērošana, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu, un pastiprināta uzraudzība, viņam pārvietojoties ieslodzījuma vietas teritorijā un ārpus tās, kas nozīmē, ka visu laiku viņu konvojēja vismaz 2 cietuma apsargi un viņam bija jānēsā īpašas savienotās važas. Atbilstīgi piemērotajiem līdzekļiem viņš tika nošķirts no pārējiem ieslodzītajiem, izņemot dažus laikposmus, kad viņa kamerā bija ievietots kameras biedrs un viņam tika noteikti ierobežojumi saskarsmei ar ģimeni, kā arī īpaša kārtība ģimenes apmeklējumiem. Tāpat arī katru reizi, kad viņš izgāja no kameras vai atgriezās tajā, viņam regulāri tika veiktas fiziskas pārbaudes — pārmeklēšana izģērbjot, tostarp pilnīga ķermeņa un apģērba apskate, un viņam bija pilnīgi jāizģērbjas un jāizdara dziļi pietupieni, lai būtu iespējams veikt anālās atveres pārbaudi (skat. 75.–84. un 105.–117. punktu iepriekš).

167. Pusēm tomēr bija domstarpības attiecībā uz to, vai pieteikuma iesniedzējam piemēroto līdzekļu nelabvēlīgās sekas bija tik nopietnas, lai tās atbilstu bardzības minimālajam līmenim, kā noteikts Konvencijas 3. pantā (skat. 140.–157. punktu iepriekš).

168. Tiesa atzīmē, ka pieteikuma iesniedzējs vispirms atsaucās uz īpašo režīmu reglamentējošā likuma kvalitāti, norādot, ka attiecīgais likumīgais pamatojums, kas noteikts Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a un 212.b pantā, ir neskaidrs un vispārīgs. Viņš uzsvēra, ka aizdomas par likumpārkāpuma izdarīšanu organizētā noziedzīgā grupā bija pietiekams iemesls, lai viņu klasificētu kā “bīstamu apcietināto” un šo režīmu viņam piemērotu pastāvīgi (skat. 140. punktu iepriekš).

Tiesām, atbilstīgi 212.a panta 3. punktam, ja apcietinātais tiek turēts aizdomās par likumpārkāpumu organizētā noziedzīgā grupā, amatpersonām ir jāpiemēro šis režīms un tādējādi arī visi 212.b pantā uzskaitītie drošības līdzekļi, ja vien nav kādi konkrēti tos mīkstinājoši apstākļi (skat. 105. un 106. punktu iepriekš). Pēc Tiesas domām noteikuma juridiskais formulējums un tam piemērojamie izņēmumi kopumā rada situāciju, ka šis režīms ir visaptverošs. Šis secinājums atbilst atzinumiem *CPT* 2009. gada ziņojumā, kurā tika uzsvērts, ka “N” statusa piešķiršanas procedūra nenodrošina, ka šāds statuss tiek piemērots tikai tiem ieslodzītajiem, kuri rada pastāvīgu augstu risku, ja tiek turēti kopā ar vairākumu cietuma ieslodzīto (skat. 130. punktu iepriekš). Ņemot vērā arī to, ka nav nekādu noteikumu, kas saistītu šo statusu ar personas faktisko uzvedību cietumā, “N” režīma tiesiskais regulējums, šķiet, ir pārāk neelastīgs un nav pietiekamā mērā pielāgots katra konkrētā ieslodzītā individuālajiem apstākļiem.

Tomēr Tiesas uzdevums nav teorētiski novērtēt atbilstīgi režīmam noteikto ierobežojumu piemērošanu, bet gan noskaidrot, vai to kumulatīvā ietekme uz pieteikuma iesniedzēju ir bijusi pretrunā Konvencijas 3. pantam.

169. Atgriežoties pie konkrētās lietas faktiem, Tiesa atzīmē, ka, lai gan pieteikuma iesniedzējs tika apsūdzēts un pēc tam notiesāts par narkotiku tirdzniecību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un aizdevuma saņemšanu krāpnieciskā veidā, kā arī ir darbojies organizētā noziedzīgā grupā, viņš nekad nav bijis notiesāts par vardarbīgu noziegumu (skat. 8., 24., 31.–32. un 75. punktu iepriekš). Tomēr Tiesa pieļauj, ka sākotnējais 2007. gada 12. oktobra lēmums, ar kuru pieteikuma iesniedzējam vēl pirmstiesas posmā ir piemērots “N” režīms, bija likumīgs. Šajos apstākļos amatpersonas varēja pamatoti uzskatīt, ka cietuma drošības garantēšanai viņam būtu jāpiemēro stingrāka drošības kontrole, kas nozīmē pastiprinātu un pastāvīgu uzraudzību, viņam pārvietojoties kamerā un ārpus tās, ierobežojumus viņa saskarsmei un saziņai ar ārpasauli un nošķiršanu no cietuma kopienas.

Kā Tiesa jau ir spriedusi līdzīgās lietās, kas saistītas ar organizēto noziedzību, jo īpaši lietās, ko iesniegušas ar mafijas tipa organizācijām saistītas personas, ja pastāv un turpinās risks, ka pieteikuma iesniedzējs varētu atjaunināt sakarus ar noziedzīgām organizācijām, tas var attaisnot pat skarbu izolācijas līdzekļu piemērošanu, lai nepieļautu šādu iespējamību (skat. piemēram, spriedumu lietā *Messina* (Nr. 2) (*dec.*), minēts iepriekš). Pieteikuma iesniedzēja lietā šāda iespējamība bija jāņem vērā.

Tāpat arī ieslodzītā uzvedības nepārtraukta uzraudzība, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu, kā šajā lietā, lai gan tā noteikti ir uzbāzīga, pati par sevi nav pretrunā 3. pantam. Šis līdzeklis palīdz garantēt gan cietuma drošību, gan paša ieslodzītā aizsardzību pret risku, ka noziedzīgā kopiena varētu viņu ietekmēt vai pat izdarīt fizisku uzbrukumu, ko organizētās noziedzības kontekstā nevar neņemt vērā.

170. Tomēr tālāk minēto iemeslu dēļ Tiesa nevar pieņemt, ka pastāvīga, regulāra un nekritiska līdzekļu piemērošana pilnā apjomā, kas amatpersonām bija jāpiemēro “N” režīmā divus gadus un deviņus mēnešus, bija nepieciešama, lai garantētu cietuma drošību, un atbilst Konvencijas 3. pantam.

171. Ir taisnība, kā Valdība uzvēra (skat. 145.–148. punktu iepriekš), ka, lai gan pieteikuma iesniedzējs tika turēts vienieslodzījuma kamerā īpašā, stingras drošības nodalījumā, kas nošķirts no pārējā cietuma, viņš netika pakļauts pilnīgai maņu vai sociālajai izolācijai, jo bija trīs laikposmi, katrs apmēram sešas nedēļas ilgs, kad viņa kamerā bija ievietots kameras biedrs. Veicot ikdienas pastaigas, viņš uzturēja ikdienas saskarsmi — lai gan ierobežotā mērā — ar cietuma personālu (skat. 107.–108. un 146. punktu iepriekš). Viņš tikās arī ar ģimenes locekļiem, saviem juristiem (skat. 54.–71. punktu iepriekš), un viņam bija pieejama arī televīzija un cietuma bibliotēka (skat. 146. punktu iepriekš). Tādējādi viņš nebija pilnīgā izolācijā, bet drīzāk ierobežotā sociālā izolācijā (skat. spriedumu lietā *Messina* (Nr. 2) (*dec.*), minēts iepriekš; un *Ramirez Sanchez*, minēts iepriekš, 135. punktu).

Sarakstā, kurā uzskaitītas pieteikuma iesniedzēja tikšanās reizes ieslodzījuma laikā, ir redzams, ka līdz 2010. gada 19. janvārim viņam kopumā ir bijuši 147 apmeklējumi, no kuriem 102 bija tad, kad viņam tika piemērots īpašais režīms (skat. 68.–71. punktu iepriekš). Šajā laikā 45 bija ģimenes locekļu apmeklējumi un pārējie bija tikšanās ar juristiem vai citas ar tiesvedību viņa krimināllietā saistītas tikšanās (skat. 71. punktu iepriekš). Pat pieņemot, ka šie apmeklējumi notika vairāk nekā divu gadu ilgā laikposmā, tiem vismaz daļēji ir jāmazina sekas, ko pieteikuma iesniedzēja garīgajai un emocionālajai labklājībai rada nošķirtība no pārējiem cilvēkiem un laika pavadīšana vienatnē.

Tomēr, ņemot vērā citu ierobežojumu būtību un apjomu, ģimenes apmeklējumi vai tikšanās ar advokātiem vieni paši nevarētu pietiekami mīkstināt kumulatīvās, nelabvēlīgās sekas, ko rada “bīstama apcietinātā” režīma piemērošana pieteikuma iesniedzējam.

172. Kā *CPT* norādīja abos savos 2004. un 2009. gada ziņojumos, ne vien pats režīms bija ļoti ierobežojošs, bet arī Polijas amatpersonas “N” nodalījumos ieslodzītajiem parasti atteicās nodrošināt atbilstīgu stimulu un, jo īpaši, pienācīgu saskarsmi ar citiem cilvēkiem (skat. 129.–132. un 155. punktu iepriekš). 2009. gada ziņojumā amatpersonas tika atklāti kritizētas par to, ka tās nav izstrādājušas “strukturētu programmu konstruktīvām un, vēlams, ārpus kameras organizētām nodarbībām”. Tika ieteikts, ka “pedagogiem un psihologiem aktīvi jāstrādā ar “N” statusa ieslodzītajiem, mudinot viņus piedalīties šajā programmā un gādājot, lai katru dienu vismaz kādu dienas daļu viņiem būtu droša saskarsme ar citiem ieslodzītajiem” (skat. 129. punktu iepriekš). *CPT* arī norādīja, ka “ievietošana “N” nodaļā nedrīkst būt tikai pasīva reakcija uz ieslodzītā attieksmi un uzvedību” (skat. 130. punktu iepriekš).

173. Tiesa uzskata, ka šīs lietas apstākļi pilnībā atbilst *CPT* novērojumiem.

Nešķiet, ka amatpersonas ir centušās pieteikuma iesniedzēja izolēšanas radītās sekas kompensēt, sniedzot viņam nepieciešamos garīgos vai fiziskos stimulus, tās nodrošināja tikai ikdienas pastaigas, kas parasti notiek vienatnē nošķirtā teritorijā, un piekļuvi televīzijai un bibliotēkai. Kamēr pieteikuma iesniedzējs ir bijis ieslodzījumā stingras drošības nodalījumā, viņš vairākkārt, bet neveiksmīgi ir prasījis cietuma amatpersonām atļauju piedalīties jebkāda veida apmācībā, semināros,ursos vai sporta nodarbībās, kas tiek organizētas pārējiem ieslodzītiem, vai ļaut viņam strādāt jebkādu neapmaksātu darbu. Šādas darbības viņam netika nodrošinātas. Reaģējot uz viņa sūdzībām, ka izolācija no citiem cilvēkiem rada viņā ārkārtīgu spriedzi, amatpersonas teica, ka vajadzība socializēties ar citiem nav pamatojums tam, lai ļautu viņam piedalīties cietumā rīkotās nodarbībās (skat. 84.–85. punktu iepriekš). Amatpersonas bija tikpat nelokāmas, kad viņš lūdza atļauju kamerā turēt savu sporta aprīkojumu, datorspēles, kompaktdisku atskaņotāju un kompaktdiskus ar svešvalodas apguves kursu un mūzikas ierakstiem (skat. 84. punktu iepriekš), lai gan šāda neliela piekāpšanās nekādā veidā nevarētu apdraudēt cietuma drošību.

Šajā ziņā Tiesa vēlētos atgādināt, ka visu veidu ieslodzījums soda izolatorā, nenodrošinot pienācīgus garīgos un fiziskos stimulus, visticamāk ilgtermiņā rada graužošanas sekas, kas izpaužas kā garīgo spēju un sociālo prasmju vājināšanās (skat. spriedumu lietā *Csüllög v. Hungary*, minēts iepriekš, 30. punktu un tajā minēto judikatūru). Ņemot vērā pieteikuma iesniedzējam piemērotā režīma ilgumu un ļoti ierobežotās fizisko kustību un sociālās saskares iespējas, Tiesa nešaubās, ka, nesaņemot konstruktīvu atbildi uz atkārtotām sūdzībām par pilnīgu nošķiršanu un turēšanu savrup, viņam noteikti tika radīta pazemojuma un bezpalīdzības sajūta (skat. arī 82. punktu iepriekš).

174. Sociālās izolācijas radītās negatīvās psiholoģiskās un emocionālās sekas tika pastiprinātas, regulāri piemērojot viņam citus īpašus drošības līdzekļus, proti, važas un pārmeklēšanu izģērbjot.

Vispirms jau Tiesa nav pārliecināta, ka važu uzlikšana pieteikuma iesniedzējam, izejot no kameras, kas bija ikdienas procedūra, neņemot vērā nekādus īpašus apstākļus saistībā ar viņa agrāko vai pašreizējo uzvedību, katrā konkrētajā reizē tik tiešām bija nepieciešama. Turklāt pretēji fiziskajām pārbaudēm, kas amatpersonām noteikti ir jāveic atbilstīgi 212.b panta 1. punkta 5. apakšpunktam, ieslodzītais savienotajās važās būtu jāieslēdz tikai “īpaši pamatotos gadījumos” (skat. 106. punktu iepriekš). Nešķiet, ka pieteikuma iesniedzēja gadījumā tas bija jādara pastāvīgi, jo īpaši tāpēc, ka cietumā viņš tika turēts drošā vidē un

vienlaikus viņam tika piemēroti citi tieši un netieši uzvedības kontroles līdzekļi (skat. 107.–108. un 112.–117. punktu iepriekš).

175. Tiesai ir pat vēl nopietnākas bažas attiecībā uz fiziskām pārbaudēm, kuras, pieteikuma iesniedzējam izejot no kameras vai atgriežoties tajā, arī veica katru dienu vai pat vairākas reizes dienā. Pārmeklēšana izgērbjot un anālās atveres pārbaude, tika veikta regulāri un nebija saistīta ar konkrētām drošības vajadzībām, ne arī ar konkrētām aizdomām par pieteikuma iesniedzēja rīcību. Tā tika veikta, lai gan ārpus kameras un “N” nodalījuma pieteikuma iesniedzējs ieslodzījuma vietas teritorijā varēja pārvietoties tikai vienatnē, viņa kustību spēja tika ierobežota ar savienotajām važām, kas visu laiku bija uzliktas uz rokām un kājām, un viņu pastāvīgi uzraudzīja vismaz 2 cietuma apsargi. Turklāt, kā jau iepriekš tika minēts, viņa uzvedība kamerā, tostarp sanitārā mezgla izmantošana, tika pastāvīgi uzraudzīta, izmantojot televizuālās uzraudzības sistēmu (skat. 76., 77., 82., 106.–108., 110. un 112.–117. punktu iepriekš).

Šajā ziņā Tiesa gribētu vēlreiz atsaukties uz *CPT* 2009. gada ziņojumu, kurā tika paustas būtiskas bažas par to, ka personām, kuras klasificētas kā bīstami ieslodzītie, tiek piemērota pārmeklēšanas prakse izgērbjot, proti: “*CPT* ir arī nopietnas bažas par to, ka “N” kategorijas ieslodzītie regulāri tiek pārmeklēti, liekot izgērbties kailiem ikreiz, kad viņi ieiet savā kamerā vai iziet no tās. Šiem ieslodzītajiem ir pilnīgi jāizgērbjas un, kamēr tiek pārbaudītas visas viņu drēbes, pilnīgi kailiem jātūp apsardzes un kamerā esošā(-o) ieslodzītā(-o) redzamības zonā. *CPT* uzskata, ka šādu praksi var uzskatīt par pazemojošu rīcību.” (skat. 131.–132. punktu iepriekš).

176. Tiesa piekrīt tam, ka pārmeklēšana izgērbjot dažkārt var būt nepieciešama, lai garantētu cietuma drošību vai lai novērstu nekārtības vai noziegumu (skat. spriedumu lietā *Iwańczuk v. Poland*, Nr. 25196/94, 2001. gada 15. novembris, 59. punktu; un *Van der Ven*, minēts iepriekš, 60. punktu un tajā minēto judikatūru). Tomēr nav pārliecinošs Valdības apsvērums, ka šādas sistemātiskas, uzbāzīgas un ārkārtīgi mulsinošas pārbaudes, kurām pieteikuma iesniedzējs tika pakļauts katru dienu vai pat vairākas reizes dienā, bija nepieciešamas cietuma drošībai (skat. 149. punktu iepriekš). Tāpat Tiesa nepiekrīt Valdības viedoklim, ka tas, ka amatpersonām nav bijis nodoma pazemot pieteikuma iesniedzēju, pamato šādu izturēšanos (skat. 160. punktu iepriekš).

Ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzējam jau tika piemēroti vairāki citi stingri uzraudzības līdzekļi, ka amatpersonu rīcība nebija pamatota ar konkrētu, pārliecinošu vajadzību garantēt drošību, un to, ka, neraugoties uz nopietnām apsūdzībām, pieteikuma iesniedzēja uzvedība ieslodzījuma vietā acīmredzami nebija graujoša, vardarbīga vai citādi bīstama, Tiesa uzskata, ka prakse pārmeklēt izgērbjot, kurai pieteikuma iesniedzējs tika pakļauts ik dienas divus gadus un deviņus mēnešus, noteikti ir cilvēka cieņu aizskaroša un radījusi viņam mazvērtības sajūtu, ciešanas un vairojusi mokas, kas pārsniedz to ciešanu un pazemojuma pakāpi, ko neizbēgami rada pirmstiesas apcietinājuma piemērošana (skat. spriedumu lietā *Van der Ven*, minēts iepriekš, 62. punktu un 160. punktu iepriekš).

177. Visbeidzot Tiesa gribētu piebilst, ka, ņemot vērā Kriminālsodu izpildes kodeksa 212.a panta 3. punktā noteiktos stingros, neelastīgos īpaša režīma piemērošanas noteikumus un neskaidri definētos “ārkārtas apstākļus”, ar kuriem tiek pamatota šā režīma pārtraukšana, amatpersonām, pagarinot tā termiņu, faktiski nebija obligāti jāizvērtē izmaiņas pieteikuma iesniedzēja personiskajos lietās apstākļos un jo īpaši kumulatīvās sekas, ko rada apstrīdēto līdzekļu nepārtraukta piemērošana (skat. 105. un 168. punktu iepriekš). Šie noteikumi — un to norādīja arī *CPT* — nenodrošina piemērotus risinājumus, kas ļautu amatpersonām

vajadzības gadījumā katram ieslodzītajam pielāgot individuālu režīmu vai mazināt sociālās izolācijas negatīvās sekas (skat. 105.–108. un 129.–130. punktu iepriekš).

Šajā gadījumā amatpersonas pat neminēja varbūtību, ka pieteikuma iesniedzējs varētu izbēgt, ja viņš apcietinājumā tiktu turēts mazāk stingrā režīmā. Tomēr ne šāda riska acīmredzamā neesamība, ne arī tas, ka izolācija nelabvēlīgi ietekmēja pieteikuma iesniedzēja emocionālo un garīgo stāvokli, kā viņš apgalvoja, nebija pietiekami apstākļi, lai, pamatojoties uz tiem, mīkstinātu jebkādos šajā režīmā piemērotos stingros drošības līdzekļus (skat. 81.–84. punktu iepriekš). Šajā kontekstā Tiesa gribētu vēlreiz atgādināt, ka — kā norādīts iepriekš (skat. 165. punktu) — gadījumos, kas ir saistīti ar ieslodzījumu soda izolatorā, amatpersonām ar īpašu piesardzību ir jāpiemēro šis līdzeklis un rūpīgi jāizvērtē visi konkrētie apstākļi saistībā ar tā turpināšanu vai neturpināšanu.

Tieši pretēji — no amatpersonu lēmumiem izriet, ka, izņemot sākotnējo pamatojumu, kas gūts, galvenokārt ņemot vērā nopietnās pret pieteikuma iesniedzēju izvirzītās apsūdzības, tostarp “aizdomas, ka viņš ir ieņēmis ļoti augstu stāvokli organizētās noziedzības struktūrās” un “ka viņš vispār neievēro morāles normas”, tās nemeklēja un nevērtēja nekādus citus iemeslus, lai pieteikuma iesniedzēju klasificētu kā “bīstamu apcietināto” (skat. 75., 81. un 83. punktu iepriekš). Lai gan, kā iepriekš teikts, ar šiem apstākļiem sākotnēji varēja attaisnot “N” režīma piemērošanu pieteikuma iesniedzējam (skat. 169.–170. punktu iepriekš), tie nevarēja būt pietiekami, lai būtu vienīgais pamatojums šā režīma ilgstošai turpināšanai. Kā uzsvēra pieteikuma iesniedzējs un trešā puse (skat. 140. un 155. punktu iepriekš), laika gaitā reizi ceturksnī veiktās “bīstama apcietinātā” statusa pārskatīšanas procedūras kļuva pilnīgi formālas un aprobežojās tikai ar viena un tā paša pamatojuma atkārtotu norādīšanu katrā nākamajā lēmumā.

178. Visbeidzot, novērtējot lietas faktus kopumā un izvērtējot kumulatīvās sekas, ko “bīstamā apcietinātā” režīms radījis pieteikuma iesniedzējam, Tiesa konstatē, ka līdzekļu piemērošanas ilgums un to bardzība pārsniedz prasības, kas pamatoti nepieciešamas cietuma drošības nodrošināšanai, un ka viss šo līdzekļu kopums nebija nepieciešams amatpersonu izvirzīto pamatoto mērķu sasniegšanai.

Tātad Konvencijas 3. pants ir pārkāpts.

II. KONVENCIJAS 3. PANTA IESPĒJAMAIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR PIETEIKUMA IESNIEDZĒJA APCIETINĀJUMA APSTĀKĻIEM

179. Pieteikuma iesniedzēja otrā sūdzība saistībā ar Konvencijas 3. panta pārkāpumu attiecas uz skarbajiem apcietinājuma apstākļiem. Proti, viņš sūdzējās par dabiskās gaismas un ventilācijas trūkumu kamerā, kura bija ļoti maza, par to, ka amatpersonas nodrošināja viņu ar pārāk vieglu, nepiemērotu apģērbu, un to, ka mēbeles bija stacionāri piestiprinātas pie grīdas. Tāpat viņš piebilda, ka dažbrīd viņš tika turēts pārpildītās kamerās.

A. Valdības sākotnējais iebildums par valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļu neizmantošanu pilnībā

180. Valdība norādīja, ka pieteikuma iesniedzējs bija ierosinājis civillietu par viņa personisko tiesību, proti, cieņas, pārkāpumu, kas radies saistībā ar viņa apcietinājuma apstākļiem, pamatojoties uz Civilkodeksa 24. pantu, kas jāskata saistībā ar 448. pantu. Attiecīgā tiesvedība vēl nebija pabeigta un tāpēc pieteikuma iesniedzējam joprojām bija iespēja valsts līmenī gūt atlīdzinājumu par Konvencijas pārkāpumu.

Ņemot vērā minētos faktus, Valdība lūdza Tiesu noraidīt sūdzību, jo nav izmantoti visi valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

181. Pieteikuma iesniedzējs apstiprināja, ka viņš bija ierosinājis civillietu, prasot atlīdzinājumu par personisko tiesību pārkāpumu saistībā ar viņam piemērotā apcietinājuma sliktajiem apstākļiem un ka šī tiesvedība nav pabeigta.

B. Tiesas vērtējums

182. Ņemot vērā Polijas lietas, kas saistītas ar sūdzībām par apcietinājuma apstākļiem, tostarp par pārapdzīvotību, Tiesa jau norādīja, ka gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs ir vai nu atbrīvots, vai ievietots apstākļos, kas atbilst Konvencijas 3. panta prasībām, civillietā saskaņā ar Civilkodeksa 24. pantu, kas jāskata kopā ar 448. pantu, ir uzskatāma par efektīvu aizsardzības līdzekli Konvencijas 35. panta 1. punkta nozīmē. Tomēr, ņemot vērā to, ka Polijas civiltiesā attiecīgo praksi ir pakāpeniski izstrādājusi laika gaitā, Tiesa uzskatīja, ka šis aizsardzības līdzeklis ir uzskatāms par spēkā esošu tikai no 2010. gada 17. marta. Tiesa arī sprieda, ka tikai tiem pieteikuma iesniedzējiem, attiecībā uz kuriem civilprasības 3 gadu noilguma termiņš, kā noteikts Polijas tiesību aktos, vēl nav beidzies, bija jāizmanto civillietā, ko pamatojumam izmantojusi Valdība (skat. spriedumu lietā *Orchowski v. Poland*, Nr. 17885/04, *ECHR* 2009–..., 154. punktu; un *Łatak v. Poland (dec.)* Nr. 52070/08, *ECHR* 2010..., 79.–81. un 85. punktu).

183. Šajā lietā pieteikuma iesniedzējs, kas no apcietinājuma tika atbrīvots 2010. gada 2. jūlijā (sk. 37. punktu iepriekš), prasību par atlīdzinājuma saņemšanu saskaņā ar Civilkodeksa 24. un 448. pantu bija iesniedzis tad, kad viņš vēl joprojām atradās apcietinājumā — 2008. gada 15. februārī. Attiecīgā tiesvedība turpinās (skat. 100. punktu iepriekš). Tādējādi viņš vēl joprojām valsts tiesā var gūt atlīdzinājumu par iespējamo Konvencijas 3. panta pārkāpumu, ciktāl tas attiecas uz šo konkrēto sūdzību.

184. Tas nozīmē, ka šī pieteikuma daļa ir noraidāma saskaņā ar Konvencijas 35. panta 1. un 4. punktu, jo vēl nav izmantoti visi valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

III. KONVENCIJAS 5. PANTA 3. PUNKTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR PIETEIKUMA IESNIEDZĒJA APCIETINĀJUMA ILGUMU

185. Pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Konvencijas 5. panta 3. punktu vēl sūdzējās par pirmstiesas apcietinājuma nepamatoto ilgumu un to, ka tiesa atteicās sniegt pietiekamus un pamatotus iemeslus viņa turēšanai apcietinājumā.

5. panta 3. punkts, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“Jebkura persona, kas aizturēta vai apcietināta saskaņā ar šī panta 1.c apakšpunktu, ir [...] pakļaujama tiesas procesam saprātīgās laika robežās vai līdz tiesas procesam atbrīvojama. Atbrīvojot var ar nosacījumu, kas nodrošina personas ierašanos tiesā.”

186. Valdība neiesniedza konkrētas piezīmes par sūdzības pieņemamību.

A. Pieņemamība

187. Tiesa norāda, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota Konvencijas 35. panta 3. punkta nozīmē. Tiesa vēl piebilst, ka nav nekādu citu iemeslu, kuru dēļ šo sūdzību varētu nepieņemt. Tāpēc pieteikums ir uzskatāms par pieņemamu.

B. Lietas būtība

1. Vērā ņemamais laikposms

188. Pieteikuma iesniedzējs tika turēts pirmstiesas apcietinājumā saistībā ar trim vienlaikus pret viņu ierosinātām tiesvedībām krimināllietās. Pieteikuma iesniedzēja apcietinājums bez pārtraukuma turpinājās saskaņā ar trim secīgi izdotiem apcietināšanas rīkojumiem (skat. 8.–37. punktu iepriekš). Tas sākās vienlaikus ar pirmo tiesvedību krimināllietā 2006. gada 21. jūnijā, kad viņš tika arestēts uz aizdomu pamata par narkotiku tirdzniecību (skat. 8. punktu iepriekš). 2006. gada 22. jūnijā Ļubļinas rajona tiesa uz aizdomu pamata par laupīšanu, zādzību un nelikumīgu aizturēšanu piemēroja viņam apcietinājumu (skat. 24. punktu iepriekš). 2007. gada 10. oktobrī Ļubļinas apgabaltiesa apcietināja viņu saistībā ar trešo tiesvedību krimināllietā, kurā viņš tika apsūdzēts organizētas noziedzīgas grupas izveidošanā un vadīšanā (skat. 32. punktu iepriekš). Otrajā tiesvedībā krimināllietā pieteikuma iesniedzēja apcietinājums tika atcelts 2008. gada 21. jūnijā un pirmajā tiesvedībā krimināllietā — 2008. gada 24. oktobrī (skat. 21. un 30. punktu iepriekš); tomēr saistībā ar trešo tiesvedību krimināllietā viņš palika pirmstiesas apcietinājumā līdz 2010. gada 2. jūlijam, kad viņš tika atbrīvots pret galvojumu, piemērojot policijas uzraudzību un izdodot rīkojumu par aizliegumu atstāt valsti (skat. 37. punktu iepriekš).

Tāpēc, ja apsūdzētā persona tiek turēta pirmstiesas apcietinājumā divus vai vairākus atsevišķus laikposmus, atbilstīgi 5. panta 3. punkta nosacījumam par saprātīgu laiku ir jāizvērtē kumulatīvais periods (skat. cita starpā spriedumu lietā *Mitev v. Bulgaria*, Nr. 40063/98, 2004. gada 22. decembris, 102. punktu un tajā minēto judikatūru); proti, vērā ņemamais laikposms ir četri gadi un desmit dienas.

2. Pušu iesniegumi

a) Pieteikuma iesniedzējs

189. Pieteikuma iesniedzējs apgalvoja, ka viņa pirmstiesas apcietinājums bija pārmērīgi ilgs un nepamatots. Viņš uzsvēra, ka Polijas tiesa pārliecinoši nepamatoja viņa turēšanu apcietinājumā vairāk nekā četrus gadus un ka tās lēmumi atkārtoja vienu un to pašu pamatojumu.

b) Valdība

190. Valdība, ņemot vērā Tiesas judikatūru attiecībā uz līdzīgām lietām, atturējās no apsvērumiem par pieteikuma iesniedzēja sūdzības būtību. Tomēr tā lūdza Tiesai ņemt vērā to, ka pieteikuma iesniedzējs tika apcietināts saistībā ar vairākām pret viņu vienlaikus līdztekus ierosinātām tiesvedībām krimināllietās.

3. Tiesas vērtējums

a) Vispārējie principi

191. Tiesa atgādina, ka vispārējie principi attiecībā uz tiesībām “uz tiesu saprātīgā laikā vai uz pirmstiesas atbrīvošanu”, kā garantēts Konvencijas 5. panta 3. punktā, bija norādīti vairākos tās iepriekšējos spriedumos (skat. vairāku citu starpā spriedumu lietā *Kudla v. Poland*, minēts iepriekš, 110. punktu un turpmākos punktus; un *McKay v. the United Kingdom [GC]*, Nr. 543/03, 41.–44. punktu, *ECHR* 2006-... un tajā minēto judikatūru).

b) Minēto principu piemērošana šajā lietā

192. Savos lēmumos, kas tika sniegti visās pret pieteikuma iesniedzēju ierosinātajās tiesvedībās krimināllietās, papildus pamatotajām pret pieteikuma iesniedzēju izvirzītajām aizdomām amatpersonas pastāvīgi norādīja četrus galvenos pamatojumus, proti, 1) viņam inkriminētā likumpārkāpuma smagumu, 2) iespējamā soda bardzību, 3) lietu sarežģīto būtību, 4) vajadzību nodrošināt atbilstīgu tiesvedības vadīšanu, ņemot vērā risku, ka pieteikuma iesniedzējs varētu censties tām traucēt, ietekmējot lieciniekus vai aizdomās turētās personas (skat. 9., 11., 16., 24., 26., 29., 32., 34. un 36. punktu iepriekš).

193. Pieteikuma iesniedzējs tika apsūdzēts vairākos likumpārkāpumos, kas cita starpā saistīti ar narkotiku tirdzniecību un organizētas noziedzīgas grupas izveidošanu un vadīšanu (skat. 8., 12., 22., 32., 35. un 38. punktu iepriekš).

Lai gan viņš tika attaisnots otrajā tiesvedībā krimināllietā, kurā viņš tika apsūdzēts laupīšanā, zādzībā un nelikumīgā aizturēšanā (skat. 31. punktu iepriekš), Tiesa uzskata, ka, novērtējot atbilstību 5. panta 3. punktam, šajā lietā būtu jāņem vērā abas pārējās lietas saistībā ar organizēto noziedzību (skat. spriedumu lietā *Bqk v. Poland*, Nr. 7870/04, 57. punktu, 2007. gada 16. janvāris).

194. Tiesa piekrīt, ka pamatotas aizdomas par to, ka pieteikuma iesniedzējs izdarījis minēto nopietno likumpārkāpumu, sākotnēji varēja attaisnot viņa apcietināšanu. Tāpat arī vajadzība nodrošināt atbilstīgu tiesvedību, jo īpaši pierādījumu iegūšanu no lieciniekiem un citu apjomīgu pierādījumu iegūšanu, un vajadzība noteikt iespējamo atbildības pakāpi katram atbildētājam, kurš darbojās noziedzīgajā grupā, bija pietiekams pamats pieteikuma iesniedzēja sākotnējam apcietinājumam.

195. Tik tiešām tādās lietās kā šī, kas attiecas uz organizētām noziedzīgām grupām, pēc būtības bieži vien ir augsts risks, ka apcietinātais pēc atbrīvošanas varētu ietekmēt lieciniekus vai citas līdz ar viņu apsūdzētas personas vai citādi kavēt tiesvedību. Šajā ziņā Tiesa tomēr atzīmē, ka valsts tiesas, izņemot to, ka vispārīgi atkārtoti atsaucās uz šo risku, nenorādīja nekādus konkrētus apstākļus, kas liecinātu, ka pieteikuma iesniedzējs kādā no tiesvedības posmiem jebkad būtu centies iebiedēt liecinieku vai atbildētāju vai ka viņš ar savu traucējošo uzvedību būtu centies kavēt tiesas prāvu vai graut tās gaitu (skat. 9., 11., 16., 24., 26., 29., 32., 34. un 36. punktu iepriekš).

Saskaņā ar amatpersonu teikto varbūtība, ka pieteikuma iesniedzējam tiks piespriests bargs sods, arī bija pamatojums nepārtrauktai turēšanai apcietinājumā (skat. 16., 24. un 34. punktu). Tomēr Tiesa gribētu atkārtot, ka, lai gan paredzamā soda bargums ir būtisks elements, izvērtējot risku neierasties tiesā vai atkārtota likumpārkāpuma izdarīšanas risku, apsūdzību smagums vien nevar būt pamatojums ilgstošai turēšanai pirmstiesas apcietinājumā (skat. spriedumu lietā *Michta v. Poland*, Nr. 13425/02, 49. punktu, 2006. gada 4. maijs).

196. Lai gan visi minētie faktori varētu būt par pamatu pat salīdzinoši ilgstošam apcietinājumam, tie nepiešķir valsts tiesām neierobežotas pilnvaras pagarināt šo drošības līdzekli. Tāpēc Tiesa gribētu norādīt, ka, lai gan lietā, kas bija saistīta ar laupīšanu, zādzību un nelikumīgu aizturēšanu, pieteikuma iesniedzēja apcietinājums tika atcelts jau 2008. gada jūnijā (pēc attaisnojoša sprieduma nolasīšanas 2009. gada 2. jūlijā), un lietā, kas bija saistīta ar narkotiku tirdzniecību — 2008. gada 24. oktobrī, turpmākos divus gadus viņš joprojām tika turēts apcietinājumā saistībā ar trešo lietu (skat. 21., 30.–31. un 37. punktu iepriekš). Tādējādi viņa apcietinājuma ilgums — četri gadi un desmit dienas — gandrīz līdzinājās pirmajā un trešajā tiesvedībā pieteikuma iesniedzējam piespriestajam kopējam sodam, proti, brīvības atņemšanai uz pieciem gadiem (skat. 22. un 38. punktu iepriekš).

197. Ņemot vērā minētos faktus, pat Ņemot vērā to, ka tiesai bija jo īpaši grūts uzdevums tiesāt organizētās noziedzības grupu, Tiesa secina, ka ar vietējo amatpersonu sniegto pamatojumu nevarētu attaisnot visu pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma periodu. Šādos apstākļos nav nepieciešams pārbaudīt, vai tiesvedība tika veikta īpaši rūpīgi.

Tātad Konvencijas 5. panta 3. punkts ir pārkāpts.

IV. KONVENCIJAS 5. PANTA 4. PUNKTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR PUŠU PROCESUĀLO TIESĪBU VIENLĪDZĪBAS PRINCIPA NEESAMĪBU PIETEIKUMA IESNIEDZĒJA PIRMSTIESAS APCIETINĀJUMA TERMIŅA PAGARINĀŠANAS PROCEDŪRĀ

198. Pieteikuma iesniedzējs vēl sūdzējās, ka lietā, kas saistīta ar organizētas noziedzīgās grupas izveidošanu (lieta Nr. VI Ds 54/07/S; IV K 394/08), tiesvedībā saistībā ar pirmstiesas apcietinājuma termiņa pagarināšanu netika ievērots abu pušu uzklaušīšanas princips tādā ziņā, ka pieteikuma iesniedzējs nevarēja konstruktīvi apstrīdēt sava nepārtrauktā apcietinājuma likumību, jo viņam bija liegta pieeja izmeklēšanas materiāliem. Viņš atsaucās uz Konvencijas 5. panta 4. punktu, kas formulēts šādi:

“4. Jebkura persona, kurai aizturot vai apcietinot atņemta brīvība, var griezties tiesā, kas nekavējoties lemj par viņas aizturēšanas likumīgumu, un nolemj viņu atbrīvot, ja aizturēšana nav bijusi likumīga.”

199. Valdība neiesniedza apsvērumus par minētās sūdzības pieņemamību.

A. Pieņemamība

200. Tiesa uzskata, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota Konvencijas 35. panta 3. punkta nozīmē. Tiesa vēl piebilst, ka nav nekādu citu iemeslu, kuru dēļ šo sūdzību varētu nepieņemt. Tāpēc pieteikums ir uzskatāms par pieņemamu.

B. Lietas būtība

1. Pušu apsvērumi

a) Pieteikuma iesniedzējs

201. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka atkārtoti noraidījumi piešķirt viņam piekļuvi lietas materiāliem attiecībā uz pierādījumu, kuru prokuratūra bija izmantojusi tiesvedībā par viņa pirmstiesas apcietinājuma termiņa pagarināšanu, bija pretrunā pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principam. Katrā no pieprasījumiem pagarināt apcietinājuma termiņu, gaidot izmeklēšanas rezultātus, prokuratūra atsaucās uz pierādījumu un apstākļiem, kas bija būtiski viņa turēšanai aizdomās. Šie fakti viņam nebija zināmi. Apcietinājuma piemērošanas pamatojums bija neskaidrs un tajā nebija pat pamatinformācijas par pierādījumu, kas pamatotu amatpersonu atkārtoti minēto iespējamo risku, ka viņš varētu traucēt tiesvedību vai iespaidot lieciniekus; viņam nebija nekādu iespēju konstruktīvi apstrīdēt sava apcietinājuma likumību vai atbildēt uz prokurora apsvērumiem. Viņš lūdza Tiesu konstatēt Konvencijas 5. panta 4. punkta pārkāpumu.

b) Valdība

202. Valdība norādīja, ka tā vēlas atturēties no viedokļa izteikšanas par sūdzības būtību.

2. Tiesas vērtējums

a) Vispārīgie principi, kas izriet no Tiesas judikatūras

203. Tiesvedībā, ko saskaņā ar Konvencijas 5. panta 4. punktu izskata tiesa, izvērtējot apelācijas sūdzību attiecībā uz apcietinājumu, ir jānodrošina abu pušu uzklaušanās principa ievērošana un vienmēr jānodrošina pušu, prokurora un apcietinātās personas "procesuālo tiesību vienlīdzība". Pušu procesuālo tiesību vienlīdzība netiek nodrošināta, ja pieteikuma iesniedzējam vai viņa aizstāvim ir liegta piekļuve tiem izmeklēšanas lietas dokumentiem, kuri ir būtiski, lai varētu konstruktīvi apstrīdēt apcietinājuma likumību (skat. cita starpā spriedumu lietā *Schöps v. Germany*, Nr. 25116/94, 44. punktu, *ECHR* 2001-I; *Svipsta v. Latvia*, Nr. 66820/01, 129. punktu, *ECHR* 2006-...; un *Mooren v. Germany [GC]* Nr. 11364/03, *ECHR* 2009-..., 124. punktu un tajā minēto judikatūru).

Jebkādi apcietinātā vai viņa pārstāvja tiesību ierobežojumi piekļuvei lietas materiālu dokumentiem, kas ir pamats pret viņu ierosinātajai apsūdzības lietai, ir jānosaka tikai tad, ja tie ir stingri nepieciešami svarīgu sabiedrības interešu aizsardzībai. Ja nav iespējams nodrošināt pilnīgu atklātumu, saskaņā ar 5. panta 4. punktu ir jānodrošina, lai grūtības, kas radušās šajā saistībā, tiktu kompensētas tā, lai personai joprojām būtu iespēja konstruktīvi apstrīdēt pret viņu izvirzītos apgalvojumus (skat. spriedumu lietā *A. and Others v. the United Kingdom [GC]*, Nr. 3455/05, *ECHR* 2009-..., 205. punktu).

b) Minēto principu piemērošana šajā lietā

204. Ņemot vērā Tiesas judikatūru un to, ka, neizvērtējot līdzekļus, ar kuriem varētu kompensēt dokumentu nenodošanu atklātībai, pieteikuma iesniedzējam tika liegta piekļuve dokumentiem, kas attiecas uz viņa apcietinājuma pamatojuma apstākļiem (skat. 33.–35. un 40.–50. punktu iepriekš), Tiesa konstatē, ka procedūra, saskaņā ar kuru viņš centās apstrīdēt pirmstiesas apcietinājuma likumību, bija Konvencijas 5. panta 4. punkta pārkāpums.

V. KONVENCIJAS 8. PANTA IESPĒJAMAIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR IEROBEŽOJUMIEM SASKARSMEI AR ĢIMENI APCIETINĀJUMA LAIKĀ

205. Pieteikuma iesniedzējs vēl iesniedza sūdzību saistībā ar 8. pantu, norādot, ka visā apcietinājuma laikā viņam piemērotie stingrie ģimenes apmeklējumu ierobežojumi, jo īpaši aizliegums vairākus mēnešus tikties ar dēlu un faktisko partneri, viņā bija radījuši ārkārtīgi lielu spriedzi un ģimenes dzīves zaudējumu apcietinājumā.

8. pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

"1. Ikvienam ir tiesības uz savas [...] ģimenes dzīves neaizskaramību. .

2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumos, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības."

206. Valdība apstrīdēja šo apsvērumu.

A. Pieņemamība

207. Tiesa uzskata, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota Konvencijas 35. panta 3. punkta nozīmē. Tiesa vēl piebilst, ka nav nekādu citu iemeslu, kuru dēļ šo sūdzību varētu nepieņemt. Tāpēc pieteikums ir uzskatāms par pieņemamu.

B. Lietas būtība

1. Pušu apsvērumi

a) Pieteikuma iesniedzējs

208. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka amatpersonas pilnībā apzinājās, ka viņa faktiskā partnere A. V. un viņu dēls M. P., kas attiecīgajā laikā bija 2–3 gadus vecs, viņam emocionāli bija vistuvākie cilvēki, tomēr vairākus mēnešus bez pietiekama pamatojuma viņam bija liegta saskarsme ar šiem cilvēkiem. Proti, viņš norādīja, ka pirmstiesas apcietinājuma sākuma posmā apmēram 9 mēnešus viņš nevarēja redzēt savu dēlu un pēc tam, 2007. gadā, viņam vairākus mēnešus atkal tika liegts tikt ar dēlu. Vairākos gadījumos, tiekoties ar bērnu, viņiem nebija tiešas saskarsmes, jo viņi tika nošķirti ar *Perspex* materiāla šķērssienu un varēja sazināties tikai pa iekšējo tālruni. Izņemot vienu tālruņa zvanu 2007. gada janvārī, 27 mēnešus pēc viņa aresta viņam tika liegta saskare ar viņa faktisko partneri. Turklāt būtisku laikposmu viņam nebija ļauts tikt ar māti.

209. Lai gan amatpersonas uzskatīja, ka A. V. apmeklējumi ir jāierobežo, jo viņa vēlāk tika apsūdzēta tajā pašā tiesvedībā, viņiem varēja ļaut vismaz kādu netiešu saskarsmi vai tikšanos uzrauga klātbūtnē, nevis vairāk nekā divus gadus piemērot pilnīgu liegumu tikties un citādi sazināties. Turklāt pieteikuma iesniedzējs piebilda, ka, viņaprāt, nav iemesla, izņemot patvaļīgu cenšanos sagādāt viņam papildu ciešanas, liegt viņam tikties ar dēlu, mazu bērnu, kurš noteikti nevarēja apdraudēt cietuma drošību vai kavēt pret viņu ierosinātā procesa gaitu.

Pieteikuma iesniedzējs secināja, ka šo ierobežojumu ilgums un bardzība apcietinājuma laikā sagrāva viņa ģimenes dzīvi un radīja nopietnas emocionālas sāpes un ciešanas. Amatpersonas patvaļīgi un nesamērīgi bija iejaukušās viņa tiesībās, kas noteiktas saskaņā ar 8. pantu. Viņš lūdza Tiesu konstatēt šā noteikuma pārkāpumu.

b) Valdība

210. Valdība atzina, ka pieteikuma iesniedzēja apcietinājuma laikā viņa tiesības tikties ar ģimeni tika ierobežotas un ka uzliktie ierobežojumi bija iejaukšanās Konvencijas 8. pantā noteiktajās tiesībās. Tomēr, pēc Valdības domām, piemērotie līdzekļi bija saskaņā ar likumu, proti, Kriminālsodu izpildes kodeksa 217. panta 1. punktu, un bija nepieciešami šā noteikuma izpildei.

Atsaucoties uz Tiesas judikatūru šajā jautājumā, proti, uz lietu *Messina (Nr. 2) v. Italy* (minēta iepriekš), Valdība uzsvēra, ka pieteikuma iesniedzējs bija iesaistīts organizētā noziedzībā, un tādējādi bija nopietnas pazīmes, kas liecināja, ka viņa saziņa ar citām personām, tostarp tuvākajiem ģimenes locekļiem, ir jāierobežo. Tā, piemēram, pirmajā pret viņu ierosinātajā tiesvedībā krimināllietā arī A. V. bija apsūdzēta.

211. Vēl Valdība norādīja, ka jāatzīmē arī tas, ka laika gaitā ierobežojumi tika atcelti un vēlāk A. V. un pieteikuma iesniedzēja dēls apmeklēja viņu ik pēc divām nedēļām. Turklāt, kā redzams Valdības sagatavotajā sarakstā, kurā uzskaitītas tikšanās ar pieteikuma iesniedzēju

ieslodzījuma vietā, apcietinājuma laikā viņam ir bijuši 147 dažādu personu apmeklējumi, kas noteikti mazināja sekas, ko radīja sākotnējie ierobežojumi.

Ņemot vērā minētos faktus, Valdība uzskatīja, ka Konvencijas 8. pants nav pārkāpts.

2. Tiesas vērtējums

a) Principi, kas izriet no Tiesas judikatūras

212. Apcietinājums kā jebkurš cits personas brīvības atņemšanas līdzeklis ir saistīts ar apcietinātā privātās un ģimenes dzīves ierobežojumiem. Tomēr tiesības uz ģimenes dzīvi ir būtiska apcietinātā tiesību daļa, ko amatpersonas nodrošina vai vajadzības gadījumā palīdz uzturēt, nodrošinot saskarsmi ar tuviem ģimenes locekļiem (skat. spriedumu lietā *Messina* (Nr. 2), minēts iepriekš, 61. punktu).

Tādi ierobežojoši līdzekļi kā, piemēram, ģimenes apmeklējumu skaita ierobežojumi, apmeklējumu uzraudzība, ja to piemērošanu attaisno likumpārkāpuma būtība, īpaša cietuma režīma piemērošana pieteikuma iesniedzējam vai īpaša apmeklējumu kārtība — kā tas bijis šajā gadījumā — ir 8. pantā noteikto tiesību pārkāpums, tomēr paši līdzekļi nav pretrunā šā panta noteikumiem.

Tomēr jebkādi šādi ierobežojumi ir jāpiemēro “saskaņā ar likumu”, tiem ir jāsasniedz viens vai vairāki 2. punktā uzskaitītie likumīgie mērķi un turklāt tiem ir jābūt pamatotiem, proti, tādiem, kas “nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā” (turpat 62.–63. punkts; un spriedums lietā *Klamecki* (Nr. 2) v. *Poland*, Nr. 31583/96, 2003. gada 3. aprīlis, 144. punkts un tajā minētā judikatūra).

Frāze “saskaņā ar likumu” nozīmē ne tikai vajadzību nodrošināt atbilstību [attiecīgās] valsts tiesību aktiem, bet attiecas arī uz šo tiesību aktu kvalitāti. Tādējādi valsts tiesību aktos ir pienācīgi skaidri jānorāda valsts iestādēm piešķirtais attiecīgās izvēles brīvības apmērs un piemērošanas veids, lai nodrošinātu minimālo aizsardzības līmeni, uz ko tām ir tiesības saskaņā ar demokrātiskajā sabiedrībā noteikto tiesiskumu (sk. spriedumu lietā *Domenichini v. Italy*, 1996. gada 15. novembris, 33. punktu, *Reports* 1996-V; un citu piemēru starpā spriedums lietā *Nurzyński v. Poland* Nr. 46859/06, 2010. gada 21. decembris, 36. punktu un tajā minēto judikatūru).

Attiecībā uz kritēriju “nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā” Tiesa gribētu vēlreiz atkārtot, ka norāde uz “vajadzību” 8. pantā nozīmē, ka jānodrošina, lai iejaukšanās pakāpe atbilstu neatliekamai sociālajai vajadzībai, un, jo īpaši, lai tā būtu samērīga ar izvirzīto likumīgo mērķi. Novērtējot, vai iejaukšanās bija “nepieciešama”, Tiesa ņems vērā valsts amatpersonām atstāto rīcības brīvību, tomēr atbildētājas valsts pienākums ir apliecināt neatliekamas sociālās vajadzības esību, pamatojoties uz kuru notika iejaukšanās (skat. citu piemēru starpā 1998. gada 23. septembra spriedumu lietā *McLeod v. the United Kingdom*, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VII, 2791. lpp., 52. punktu; un lietā *Bagiński v. Poland* Nr. 37444/97, 2005. gada 11. oktobris, 89. punktu un tajā minēto judikatūru).

b) Minēto principu piemērošana šajā lietā

i) Faktu konstatējums

213. Attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja saskarsmi ar ģimeni puses sniedza daļēji atšķirīgus konkrētu faktu aprakstus (skat. 54.–71. punktu iepriekš).

Attiecībā uz tikšanos ar dēlu M. P. pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka laikā no 2006. gada 21. jūnija līdz 2007. gada 12. martam viņam bija liegts tikt ar dēlu, savukārt Valdība norādīja, ka minētajā laikposmā viņš šos apmeklējumus nebija lūdzis (skat. 54. un 59. punktu iepriekš). Tomēr saskaņā ar 2007. gada 26. novembra apliecinājumu, kuru bija sagatavojis pieteikuma iesniedzēja aizstāvības advokāts un kuru Valdība neapstrīdēja nevienā tiesas procedūras posmā, advokāts atkārtoti, lai gan nesekmīgi, pieprasīja amatpersonām ļaut pieteikuma iesniedzējam tikt ar dēlu attiecīgajā laikā. Šis apliecinājums arī apstiprina to, ka pieteikuma iesniedzējs 2007. gada martā galu galā saņēma atļauju pirmajam šādam apmeklējumam (skat. 62. punktu iepriekš).

Turklāt, lai gan puses savus paziņojumus formulēja atšķirīgi, acīmredzams ir arī tas, ka no 2007. gada 10. oktobra līdz 3. decembrim pieteikuma iesniedzējam atkal nebija iespēju redzēt savu dēlu (skat. 57. un 60. punktu iepriekš).

214. No otras puses, netiek apstrīdēts tas, ka no 2006. gada 2. jūnija līdz 2008. gada 29. septembrim, t. i., kādus divus gadus un trīs mēnešus pieteikuma iesniedzējam nebija ļauts tikt ar savu faktisko partneri A. V. (skat. 63. un 64. punktu iepriekš).

ii) Iejaukšanās fakts

215. Valdība atzina, ka minētie ierobežojumi pieteikuma iesniedzēja saskarsmei ar ģimeni bija "iejaukšanās" viņa tiesībās saskaņā ar 8. pantu (skat. 208. punktu iepriekš). Tiesai nav iemesla uzskatīt citādi.

iii) Vai iejaukšanās bija "saskaņā ar likumu"

216. Tiesa vispirms gribētu atsaukties uz Kriminālsodu izpildes kodeksa 217. pantu, ko Valdība uzskatīja par šo apstrīdēto ierobežojumu juridisko pamatu (skat. arī 118.–122. punktu iepriekš). Polijas Konstitucionālā tiesa bija konstatējusi, ka šis noteikums ir nekonstitucionāls tādā ziņā, ka tajā pietiekami skaidri nebija norādīts attiecīgajām amatpersonām piešķirtās rīcības brīvības apmērs un piemērošanas veids attiecībā uz apmeklējumu tiesību ierobežojumiem. Tāpēc līdzīgās Polijas lietās Tiesa ir spriedusi, ka nepamatots atteikums piešķirt apmeklējuma atļaujas nebija "saskaņā ar likumu", un ir konstatējusi 8. panta pārkāpumu saistībā ar iejaukšanās patvaļību (skat. piemēram, spriedumu lietā *Wegera v. Poland*, Nr. 141/07, 74.–75. punktu, 2010. gada 19. janvāris; *Gradek v. Poland* Nr. 39631/06, 47.–48. punktu, 2010. gada 8. jūnijs; un *Nurzyński*, minēts iepriekš, 41.–42. punktu).

217. Pretēji tam gadījumos, kad amatpersonas sniedza rakstisku savu lēmumu pamatojumu, Tiesa ir uzskatījusi, ka apmeklējuma atļaujas atteikums nebija patvaļīgs, un, pieņemot, ka līdzeklis bija likumīgs 8. panta 2. punkta nozīmē, izskatīja, vai citas šā noteikuma prasības tika ievērotas (skat. spriedumu lietā *Lesiak v. Poland* Nr. 19218/07, 76.–77. punktu, 2011. gada 1. februāris; un *Bystrowski v. Poland*, Nr. 15476/02, 2011. gada 13. septembris, 67.–68. punktu).

218. Šajā lietā amatpersonas, rakstiski atbildot uz pieteikuma iesniedzēja pieprasījumiem atļaut tikšanos ar advokātu, skaidroja apstākļus, kuru dēļ, viņuprāt, attiecīgajā laikā vēl nevarēja apmierināt šos pieprasījumus (skat. 62.–63. punktu iepriekš). Tāpēc ierobežojumus, par kuriem bija iesniegta sūdzība, var uzskatīt par tādiem, kas piemēroti "saskaņā ar likumu" Konvencijas 8. panta 2. punkta nozīmē.

iv) Vai ar iejaukšanos tika sasniegts "likumīgais mērķis" un vai tā bija "nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā"

219. Tiesa atzīmē, ka amatpersonu atteikumi atļaut pieteikuma iesniedzēja dēla apmeklējumus tika pamatoti ar “bērna interesēm un iespēju [no pieteikuma iesniedzēja] iegūt papildu pierādījumus vai jaunus faktus”. Pēdējais minētais pamatojums, šķiet, nav būtisks, lai pieteikuma iesniedzējam liegtu saskarsmi ar bērnu, kuram acīmredzami nav nekādas saistības ar tiesvedību pret pieteikuma iesniedzēju, savukārt atsaukšanos uz “bērna interesēm” var uzskatīt par jautājumu, kas attiecas uz “[...] citu tiesību aizstāvību” 8. panta 2. punkta nozīmē.

Ierobežojumi saskarsmei ar faktisko partneri tika pamatoti ar to, ka arī viņai bija izvirzīta apsūdzība pirmajā tiesvedībā krimināllietā, kas bija ierosināta pret pieteikuma iesniedzēju (skat. 63. punktu iepriekš). Tāpēc var uzskatīt, ka ierobežojumi ir piemēroti, “lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus”, kas ir likumīgs mērķis šā noteikuma nozīmē.

220. Kā norādīts iepriekš, apcietinājums ir saistīts ar apcietinātā privātās un ģimenes dzīves ierobežojumiem, tostarp ģimenes apmeklējumu skaita ierobežojumiem vai, ja to attaisno likumpārkāpuma būtība, īpašu šādu apmeklējumu kārtību (skat. 212. punktu iepriekš).

Tāpēc Tiesa piekrīt, ka, ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzēja faktiskā partnere tika apsūdzēta un pēc tam tajā pašā tiesvedībā pret viņu tika izvirzīta apsūdzība, amatpersonām bija jāierobežo viņu saskarsme, lai neapdraudētu pierādījumu iegūšanas procesu. Procedūras sākuma posmā pat pilnīga saskarsmes aizlieguma piemērošanu varēja uzskatīt par nepieciešamu līdzekli amatpersonu izvirzītā mērķa sasniegšanai, lai gan tādējādi pieteikuma iesniedzēja ģimenes dzīve tika nopietni ietekmēta. Tomēr laika gaitā un, ņemot vērā šā līdzekļa bardzību, kā arī to, ka amatpersonu vispārīgs pienākums ir nodrošināt pieteikuma iesniedzēja saskarsmi ar ģimeni apcietinājuma laikā (skat. 212. punktu iepriekš), vajadzība viņu pilnīgi izolēt no saskarsmes ar faktisko partneri bija rūpīgi jāpārskata (skat. spriedumu lietā *Baginski*, minēts iepriekš, 96. punktu).

Jāatzīmē, ka divos gados un trīs mēnešos pieteikuma iesniedzējam bija tikai viena 60 minūtes ilga saruna ar A. V., kas notika viņa apcietinājuma sākumā 2007. gada 8. janvārī (skat. 63.–64., 70. un 213. punktu iepriekš). Vienlaikus bērna apmeklējumi vispirms tika noraidīti un vēlāk ierobežoti (skat. 54.–62., 70. un 213. punktu iepriekš), un līdzīgi tika ierobežota saskarsme arī ar māti (skat. 65.–67. un 70. punktu iepriekš). Turklāt, kā konstatēts iepriekš, pieteikuma iesniedzējs lielāko daļu sava apcietinājuma laika tika turēts vienieslodzījuma kamerā (skat. 76., 80. un 166. punktu iepriekš). Šajos apstākļos amatpersonas nevarēja nezināt, ka pieteikuma iesniedzējam piemērotais ilgstošais un pilnīgais aizliegums sazināties ar savu faktisko partneri noteikti jo īpaši smagi un negatīvi ietekmēja viņa ģimenes dzīvi. Tomēr amatpersonas visa perioda laikā nekad neizskatīja nekādus alternatīvus risinājumus, kuri nodrošinātu, ka pieteikuma iesniedzējam tiekoties ar A. V., nerodas slepenas norunas vai tiesvedība pret viņiem netiek kavēta kādā citā veidā. Šādi alternatīvi risinājumi ir skaidri norādīti Kriminālsodu izpildes kodeksā. Ja amatpersonas bija pārliecinātas, ka “atklātu apmeklējumu”, kurā pieteikuma iesniedzējs var tieši fiziski saskarties un neierobežoti sarunāties ar A. V., nevarēja atļaut tiesvedības interesēs, tām bija vairākas citas izvēles iespējas, piemēram, tās varēja kontrolēt saskarsmi, nodrošinot cietuma apsargu veiktu uzraudzību, t. i., atļaut “apmeklējumu uzrauga klātbūtnē”, vai atļaut “slēgtu apmeklējumu”, kurā nav iespējama tieša saskare. Amatpersonas varēja brīvi piemērot arī citus īpašus nosacījumus attiecībā uz apmeklējumu būtību, biežumu un ilgumu (skat. 118.–119. punktu iepriekš). Tādējādi, ņemot vērā ierobežojumu ievērojamo ilgumu un bardzību, Tiesa secina, ka tie ir stingrāki nekā ierobežojumi, kas būtu uzskatāmi par nepieciešamiem demokrātiskā sabiedrībā “lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus”.

221. Tiesai vēl ir jānoskaidro, vai ierobežojumi pieteikuma iesniedzēja saskarsmei ar dēlu nepieciešamības ziņā bija pamatoti 8. panta nozīmē.

Tiesa piekrīt, ka, ņemot vērā bērna vecumu attiecīgajā laikā (skat. 54. punktu iepriekš), amatpersonām bija jānodrošina, ka viņam jābūt pilngadīgas trešās personas pavadībā, kurai arī bija jābūt tiesīgai saņemt apmeklējuma atļauju. Būtībā bērnu, jeb — vispārīgāk — nepilngadīgu personu apmeklējumiem cietumā ir jānodrošina īpaša kārtība un tiem var piemērot īpašus nosacījumus atkarībā no bērna vecuma, iespējamajām sekām, ko apmeklējums var radīt bērna emocionālajam stāvoklim vai labklājībai, un atkarībā no citiem apmeklētās personas personiskajiem apstākļiem. Tā kā pieteikuma iesniedzējs bija klasificēts kā “bīstamais apcietinātais”, amatpersonām, lemjot par saskarsmes veidu ar dēlu, bija jāņem vērā šis apstāklis. Tādēļ daži ierobežojumi bija nenovēršami. Tomēr, tā kā pieteikuma iesniedzēja dēla pavadīšanai apmeklējuma laikā acīmredzami tika piedāvāta piemērota trešā persona un nebija nekādu norāžu, ka apmeklējumi cietumā radīja vai varētu nelabvēlīgi ietekmēt bērnu (skat. 55.–61. punktu iepriekš), visi šie apstākļi kopumā nepamatoja pilnīgu atteikumu piešķirt apmeklējuma atļauju 9 mēnešus 2006.–2007. gadā un pēc tam 2 mēnešus no 2007. gada oktobra līdz decembrim. Tik tiešām, Tiesa uzskata par neiedomājamu to, ka, atļaujot pieteikuma iesniedzējam tikt ar savu mazgadīgo bērnu, varētu apdraudēt cietuma drošību vai traucēt pret viņu ierosinātās tiesvedības atbilstīgu gaitu, ja tiek ievēroti atbilstīgi drošības pasākumi. Tāpat Tiesa neuzskata, ka ģimenes apmeklējumu aizlieguma atcelšana vēlāk un regulāras saskarsmes atjaunošana, kā Valdība norādīja savos apsvērumos (skat. 211. punktu iepriekš), varēja pietiekama mērā mazināt agrāko, stingro līdzekļu sekas.

222. Ņemot vērā minētos faktus, Tiesa secina, ka ilgstošie ierobežojumi pieteikuma iesniedzēja saskarei ar viņa faktisko partneri un dēlu bija pārmērīgi un nevar būt pamatojami kā “nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā”.

Tāpēc ir pārkāpts Konvencijas 8. pants.

VI. KONVENCIJAS 8. PANTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR PIETEIKUMA IESNIEDZĒJA SARAKSTES CENZĒŠANU

223. Pieteikuma iesniedzējs vēl norādīja uz iespējamo 8. panta pārkāpumu saistībā ar to, ka viņa sarakste ar dažādām valsts iestādēm un juridisko interešu aizstāvi tika pastāvīgi cenzēta.

8. pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Ikvienam ir tiesības uz savas [...] korespondences noslēpumu [...] neaizskaramību.

2. Valsts institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumos, kas paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts un sabiedriskās drošības vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.”

A. Pieņemamība

1. A. Valdības sākotnējais iebildums par valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanu pilnībā

224. Valdība, kā tas tika darīts vairākos iepriekšējos līdzīgos gadījumos, kas saistīti ar sūdzībām par regulāru apcietinātā sarakstes cenzēšanu, norādīja, ka pieteikuma iesniedzējs neatbilst 35. panta 1. punktā noteiktajām prasībām, jo viņš nebija iesniedzis prasību savu personisko tiesību aizsardzībai saskaņā ar Civilt kodeksa 24. pantu, kas ir jāskata saistībā ar

448. pantu. Būtībā tā atkārtoja apsvērumus, kas jau tika izteikti citās lietās (skat. piemēram, spriedumu lietā *Lewak v. Poland*, Nr. 218990/03, 2007. gada 6. septembris, 21.–22. punktu; *Misiak v. Poland*, Nr. 43837/06, 2008. gada 3. jūnijs, 15.–16. punktu; *Pasternak v. Poland*, Nr. 42785/06, 2009. gada 16. jūlijs, 24.–26. punktu; un *Bišta v. Poland*, Nr. 22807/07, 2010. gada 12. janvāris, 26. punktu), norādot, ka pieteikuma iesniedzējs, izmantojot šo aizsardzības līdzekli, varēja prasīt atlīdzību valsts līmenī.

225. Pieteikuma iesniedzējs teica, ka Tiesas ziņā ir lemt par šīs sūdzības pieņemamību. Tomēr viņš uzsvēra, ka sava pieteikuma iesniegšanas brīdī viņš nav zinājis par Valdības minētā aizsardzības līdzekļa esību un pieejamību.

2. Tiesas vērtējums

226. Tiesa atgādina, ka saskaņā ar Konvencijas 35. panta 1. punktā minēto noteikumu par visu valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanu pieteikuma iesniedzējam vispirms ir jāizmanto valsts tiesību sistēmā noteiktie aizsardzības līdzekļi. Šis noteikums ir izstrādāts, pamatojoties uz pieņēmumu, ka valsts sistēma nodrošina efektīvus aizsardzības līdzekļus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu (skat. spriedumu lietā *Bišta*, minēts iepriekš, 44. punktu un tajā minēto judikatūru).

Tomēr saskaņā ar šo noteikumu aizsardzības līdzekļi, kas ir pieejami un pietiekami, lai nodrošinātu atlīdzinājumu saistībā ar iespējamiem pārkāpumiem, pieteikuma iesniedzējam bija jāizmanto, ievērojot parasto kārtību. Attiecīgajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem pilnīgi noteikti ir jābūt pieejamiem ne vien teorētiski, bet arī praktiski, un, ja tas tā nav, tie nenodrošina nepieciešamo pieejamību un efektivitāti.

Turklāt 35. panta 1. punkts ir jāpiemēro samērā elastīgi un bez pārmērīgām formalitātēm. Tas cita starpā nozīmē, ka faktiski jāņem vērā ne vien formālo aizsardzības līdzekļu esamība līgumslēdzēja valsts tiesību sistēmā, bet arī vispārīgais tiesiskais un politiskais konteksts, kurā tie tiek piemēroti, kā arī pieteikuma iesniedzēja personiskie apstākļi (skat. cita starpā spriedumu lietā *Latak (dec.)*, minēts iepriekš, 76. punktu un tajā minēto judikatūru).

Novērtējums attiecībā uz to, vai ir izmantoti visi valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi, parasti tiek veikts, norādot datumu, kurā pieteikums tika iesniegts Tiesā, tomēr var ņemt vērā arī izņēmumus, kas ir pamatoti konkrētajos lietas apstākļos. Lietās, kurās valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir stājušies spēkā pēc pieteikuma iesniegšanas, bet pirms Tiesas lēmuma par pieņemamību, būtiski ir tas, vai pieteikuma iesniedzējs spēj tos izmantot efektīvi un konstruktīvi, tostarp, vai viņam praktiski ir pietiekams laiks, lai attiecīgo aizsardzības līdzekli faktiski izmantotu (skat. spriedumu lietā *Latak (dec.)*, minēts iepriekš, 79.–81. un 85. punktu).

227. Taisnība, ka spriedumā lietā *Bišta v. Poland* un citos turpmākajos nolēmumos Tiesa nosprieda, ka pieteikuma iesniedzējiem, kuru sūdzības bija par līdzīgu iejaukšanos apcietināto sarakstē, kas notika pēc 2007. gada 28. jūnija, lai nodrošinātu atbilstību 35. panta 1. punktam, bija pašiem jāiesniedz prasība par personisko tiesību pārkāpumu saskaņā ar Civilkodeksa 24. pantu, kas ir jāskata saistībā ar 448. pantu (skat. spriedumu lietā *Bišta*, minēts iepriekš, 49. punktu). Tomēr šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējs joprojām varēja efektīvi izmantot aizsardzības līdzekļus, jo 3 gadu noilguma termiņš šādas lietas ierosināšanai vēl nebija pagājis (turpat 47.–48. punkts).

228. Pretēji tam, tā kā šajā gadījumā iespējamā iejaukšanās notika laikā no 2006. gada 2. augusta līdz 2007. gada 16. augustam (skat. 52. punktu iepriekš), likumā noteiktais noilguma termiņš beidzās vēlākais 2010. gada 16. augustā. Tādējādi pieteikuma iesniedzēja

lietai ir jau iestājies noilgums un tāpēc tā nav spēkā. Turklāt pieteikums tika iesniegts 2007. gada 12. aprīlī, t. i., pirmkārt, pirms 2007. gada 28. jūnija, datuma, kurā tiesiskais līdzeklis stājās spēkā 35. panta 1. punkta nozīmē (skat. spriedumu lietā *Bišta*, minēts iepriekš, 47.–49. punktu), un, otrkārt, pirms 2010. gada 12. janvāra, kad Tiesa pasludināja spriedumu *Bišta* lietā.

229. Tāpēc konkrētajā lietā nevar prasīt, lai pieteikuma iesniedzējs izmantotu aizsardzības līdzekli, uz kuru atsaucas Valdība, jo tas acīmredzami nebūtu “iedarbīgs” Konvencijas 35. panta 1. punkta nozīmē.

Tāpēc ir jānoraida Valdības iebildums par nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka nav izmantoti visi valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

B. Lietas būtība

1. Pušu apsvērumi

a) Pieteikuma iesniedzējs

230. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka visa viņa sarakste neatkarīgi no tā, par kādu tēmu un kam adresēta, tika regulāri cenzēta saskaņā ar Kriminālsodu izpildes kodeksa noteikumiem tikai tāpēc, ka viņš bija apcietinājumā. Viņaprāt, nebija pārliecinoša iemesla, jo īpaši, piemēram, pret viņu ierosinātā kriminālprocesa intereses, lai atvērtu un kontrolētu no policijas un cietuma amatpersonām, viņa aizstāvības advokāta un no Eiropas iestādēm, tostarp no *CPT*, saņemto vēstuļu saturu.

b) Valdība

231. Valdība par sūdzības būtību neiesniedza nekādus apsvērumus.

2. Tiesas vērtējums

a) Vispārīgie principi, kas izriet no Tiesas judikatūras

232. Tiesa atkārtoti, ka jebkāda “valsts institūcijas iejaukšanās” pieteikuma iesniedzēja tiesībās uz sarakstes neaizskaramību ir pretrunā 8. panta 1. punktam, izņemot gadījumus, ja tas tiek darīts “saskaņā ar likumu”, lai sasniegtu vienu vai vairākus 2. punktā minētos likumīgos mērķus un ir “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā” to sasniegšanai (skat. vairāku citu starpā spriedumu lietā *Enea v. Italy [GC]*, Nr. 74912/01, *ECHR* 2009-..., 140. punktu un tajā minēto judikatūru un lietā *Jarkiewicz v. Poland*, Nr. 23623/07, 2010. gada 6. jūlijs, 72. punktu un tajā minēto judikatūru).

Tomēr Tiesa ir arī atzinusi, ka ieslodzīto sarakstei ir nepieciešami kādi kontroles līdzekļi un ka pati kontrole nav pretrunā Konvencijai, ņemot vērā parastas un pamatotas ieslodzījuma prasības (skat. citu starpā spriedumu lietā *Campbell v. the United Kingdom*, 1992. gada 15. marts, *Series A*, Nr. 233, 45. punktu).

b) Minēto principu piemērošana šajā lietā

i) Iejaukšanās fakts

233. Pieteikuma iesniedzējs ir parādījis septiņas no dažādām valsts un starptautiskām iestādēm un no viņa aizstāvības advokāta saņemto vēstuļu aploksnes, uz kurām ir zīmogs

“cenzēts” (skat. 52. punktu iepriekš). Valdība nerisināja šo jautājumu (skat. 229. punktu iepriekš).

234. Tiesa jau vairākkārt ir spriedusi, ka tikmēr, kamēr Polijas amatpersonas turpina praksi apcietināto vēstules marķēt ar zīmogu “cenzēts”, ir jāuzskata, ka šīs vēstules tika atvērtas un to saturs lasīts (skat. spriedumu lietā *Matwiejczuk v. Poland*, Nr. 37641/97, 99. punktu, 2003. gada 2. decembris; *Pisk-Piskowski v. Poland*, Nr. 92/03, 26. punktu, 2005. gada 14. jūnijs; *Micha v. Poland*, Nr. 13425/02, 58. punktu, 2006. gada 4. maijs; un *Friedensberg v. Poland*, Nr. 44025/08, 2010. gada 27. aprīlis, 36. punktu). Tādējādi tā ir iejaukšanās pieteikuma iesniedzēja tiesībās ievērot viņa sarakstes neaizskaramību 8. panta nozīmē.

ii) Policijas galvenās pārvaldes, Cietumu pārvaldes centrālās administrācijas, Cietumu pārvaldes Varšavas reģionālās inspekcijas, Eiropas Integrācijas komitejas biroja un CPT vēstules

α) Vai iejaukšanās bija “saskaņā ar likumu”

235. Atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 102. panta 11. punktam, kas jāskata saistībā ar 214. panta 1. punktu, apcietinātajam ir tiesības bez cenzūras sarakstīties ar izmeklēšanas iestādēm (piemēram, policiju un prokuratūru), tiesu, citām valsts vai pašvaldības iestādēm un tiesībsargu. Saskaņā ar šā kodeksa 103. pantu, kas jāskata saistībā ar 214. panta 1. punktu, nedrīkst cenzēt saraksti ar iestādēm, kas izveidotas, pamatojoties uz Polijas ratificētiem starptautiskiem līgumiem par cilvēktiesību aizsardzību (skat. spriedumu lietā *Kliza*, minēts iepriekš 104. punktā, 30.–32. punktu; un *Kwiek v. Poland*, Nr. 51895/99, 2006. gada 30. maijs, 23.–24. punktu).

β) Tiesas secinājums

236. Tā kā attiecībā uz minētajām vēstulēm amatpersonas rīkojās pretēji skaidri noteiktajam juridiskajam aizliegumam, to iejaukšanās nebija “saskaņā ar likumu” un tādējādi ir 8. panta pārkāpums. Tāpēc nav nepieciešams izvērtēt, vai citas šā noteikuma prasības tika ievērotas.

iii) Pieteikuma iesniedzēja aizstāvības advokāta vēstule

α) Vai iejaukšanās bija “saskaņā ar likumu”

237. Atbilstīgi Kriminālsodu izpildes kodeksa 217.a panta 1. punktam apcietinātā saraksti aptur, cenzē vai uzrauga amatpersona, kuras rīcībā apcietinātais atrodas, ja vien šī amatpersona neizlemj citādi (skat. arī spriedumu lietā *Kliza*, minēts iepriekš, 32. punktu). Tāpēc apstrīdētā iejaukšanās bija “saskaņā ar likumu” 8. panta nozīmē.

β) Vai ar iejaukšanos tika sasniegts “likumīgais mērķis” un vai tā bija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”

238. Tā kā Valdība nekādus apsvērumus neiesniedz, Tiesa pieņem, ka, ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzēja sarakstes cenzēšana bija saistīta ar pret viņu uzsākto tiesvedību krimināllietās un tika veikta visu laiku, kamēr viņš atradās apcietinājumā, iejaukšanos sarakstē ar viņa advokātu diez vai varētu pamatot ar mērķi “nepieļaut nekārtības vai noziegumus”.

239. Tomēr Tiesa gribētu atgādināt, ja persona vēlas konsultēties ar juristu, ir jābūt iespējai to brīvi darīt apstākļos, kas nodrošina visaptverošu un nepiespiestu sarunu. Šā iemesla dēļ jurista un klienta attiecības būtībā ir privilēģētas. Tiesa vairākkārt ir uzsvērusi, cik svarīgas ir ieslodzītā tiesības sazināties ar savu advokātu tā, lai to nedzirdētu cietuma administrācija. Pēc analogijas tas pats attiecas uz amatpersonām, kas iesaistītas kriminālprocesā pret viņu. Tik tiešām, ja jurists nevarētu apspriesties ar savu klientu bez šādas uzraudzības un saņemt

konfidencialus norādījumus no viņa, jurista palīdzība kļūtu visai nelietderīga, savukārt Konvencijas mērķis ir garantēt praktiskas un iedarbīgas tiesības. Ja jurista un viņa klienta sarakste tiek pakļauta regulārām pārbaudēm, ko veic personas vai iestādes, kurām var būt tieša interese par sarakstē ietvertu tēmu, tiek pārkāpti konfidencialitātes un profesionālās priekšrocības principi, kas ir jurista un viņa klienta attiecību pamats.

Ieslodzītā advokātam sūtīto un no viņa saņemto pasta sūtījumu lasīšana būtu atļaujama tikai izņēmuma apstākļos, ja amatpersonām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka šī privilēģija tiek ļaunprātīgi izmantota tādā ziņā, ka vēstules saturs apdraud cietuma vai citu personu drošību vai tas ir citādi noziedzīgs. Tas, ko var uzskatīt par “pamatu iemeslu”, ir atkarīgs no visiem apstākļiem, tomēr kā priekšnoteikumu pieņem tādu faktu vai informācijas esību, kuri objektīvam novērotājam liktu uzskatīt, ka privilēģētais saziņas kanāls tika izmantots ļaunprātīgi (skat. spriedumu lietā *Campbell*, minēts iepriekš, 46.–48. punktu un tajā minēto judikatūru).

240. Šajā gadījumā Tiesa neredz nekādus pierādījumus un tāpēc tai nav iemesla uzskatīt, ka amatpersonas darbojās, pamatojoties uz kādām aizdomām, nemaz nerunājot par kādiem būtiskiem pierādījumiem, ka pieteikuma iesniedzēja advokāta sūtīto vēstuļu saturs būtu bijis prettiesisks, radītu draudus cietuma drošībai vai ka aploksnē būtu bijis kāds neatļauts materiāls. Šķiet, nav arī nekādu citu izņēmuma apstākļu, kas attaisnotu iejaukšanos privilēģētajā sarakstē. Tas nozīmē, ka vēstules cenzēšanu nevar uzskatīt par “nepieciešamu demokrātiskā sabiedrībā”. Tāpēc šajā jautājumā Konvencijas 8. pants ir pārkāpts.

VII. KONVENCIJAS 8. PANTA IESPĒJAMĀS PĀRKĀPUMS SAISTĪBĀ AR “BĪSTAMA APCIETINĀTĀ” REŽĪMA PIEMĒROŠANU

241. Attiecībā uz “bīstama apcietinātā” režīma piemērošanu pieteikuma iesniedzējs arī apgalvoja, ka neatkarīgi no tā, ka šādā režīmā izturēšanās bija pretrunā Konvencijas 3. pantam, ar to bija pārkāptas viņa tiesības uz privāto dzīvi, ko aizsargā Konvencijas 8. pants.

8. pants, ciktāl tas attiecas uz šo jautājumu, ir formulēts šādi:

“1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās [...] dzīves neaizskaramību.

2. Valsts institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumos, kas paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts un sabiedriskās drošības vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.”

A. Pieņemamība

242. Tiesa norāda, ka šī sūdzība ir saistīta ar sūdzību, kas iepriekš vērtēta saskaņā ar 3. pantu (skat. 137. un 178. punktu iepriekš), un tāpēc arī tā ir uzskatāma par pieņemamu.

B. Lietas būtība

243. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka “N” režīma piemērošana bija viņa tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums, jo īpaši saistībā ar uzbāzīgo, pastāvīgo viņa kameras, tostarp sanitārā mezgla, uzraudzību un ar ārkārtīgi pazemojošām pārmeklēšanām izģērbjot, kuras viņam tika veiktas vairākas reizes dienā bez jebkādiem pamatotiem drošības apsvērumiem.

244. Valdība norādīja, ka īpašā režīma piemērošana bija nepieciešama cietuma drošības garantēšanai un tāpēc bija likumīgs mērķis, “lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus”

saskaņā ar Konvencijas 8. panta 2. punktu. Tā lūdza Tiesai konstatēt, ka Konvencijas 8. pants nav pārkāpts.

245. Tiesa ir novērojusi, ka sūdzībā saistībā ar Konvencijas 3. pantu pieteikuma iesniedzējs galveno uzmanību pievērš “bīstama apcietinātā” režīma ilgstošai piemērošanai. Šie jautājumi tika izskatīti un tika konstatēts šā noteikuma pārkāpums (skat. 178. punktu iepriekš). Šajos apstākļos Tiesa uzskata, ka no Konvencijas 8. panta atsevišķs jautājums neizriet, un atsevišķu konstatējumu neveic.

VIII. KONVENCIJAS 41. PANTA PIEMĒROŠANA

246. Konvencijas 41. pantā ir noteikts:

„Ja Tiesa konstatē, ka ir noticis Konvencijas vai tās protokolu pārkāpums, un ja attiecīgās Augstās Līgumslēdzējas Puses iekšējās tiesību normas paredz tikai daļēju šī pārkāpuma seku novēršanu, Tiesa, ja nepieciešams, cietušajai pusei piešķir taisnīgu atlīdzību.”

A. Kaitējums

247. Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka viņš ir samazinājis taisnīgas atlīdzības prasības par nodarīto morālo kaitējumu, attiecinot tās uz 3. panta pārkāpumu saistībā ar bīstamā apcietinātā režīma piemērošanu un uz 8. panta pārkāpumu saistībā ar apcietinājuma laikā piemērotajiem ierobežojumiem saskarsmei ar dēlu un faktisko partneri. Par katru pārkāpumu viņš prasīja 10 000 *euro* (EUR).

248. Valdība uzskatīja, ka prasītās summas ir pārmērīgas un neatbilstīgas Tiesas piespriestajām līdzīgās lietās.

249. Tiesa, ņemot vērā tās judikatūru un veicot taisnīgu izvērtējumu, piespriež izmaksāt pieteikuma iesniedzējam EUR 18 000 par viņam nodarīto morālo kaitējumu. Sūdzības atlikušo daļu tā noraida.

B. Tiesāšanās izdevumi

250. Tā kā pieteikuma iesniedzējs nebija prasījis atlīdzināt izmaksas un izdevumus, kas viņam radušies valsts tiesā vai saistībā ar tiesvedību Tiesā, nav nekāda iemesla šajā sadaļā piespriest kādas kompensācijas.

C. Standarta procentu likme

251. Tiesa uzskata, ka standarta procentu likme jāpamato ar Eiropas Centrālās bankas aizdevumu uz nakti procentu likmi, pieskaitot trīs procentpunktus.

ŠO IEMESLU DĒĻ, TIESA VIENPRĀTĪGI

1. *Paziņo*, ka sūdzības atbilstīgi 3. un 8. pantam par “bīstamā apcietinātā” režīma piemērošanu pieteikuma iesniedzējam; atbilstīgi 5. panta 3. punktam par pieteikuma iesniedzēja pirmstiesas apcietinājuma ilgumu; atbilstīgi 5. panta 4. punktam par pušu procesuālo tiesību vienlīdzības trūkumu; atbilstīgi 8. pantam par ierobežojumiem pieteikuma iesniedzēja saskarsmei ar ģimeni apcietinājuma laikā; atbilstīgi 8. pantam par sarakstes cenzēšanu ir pieņemamas un pārējā pieteikuma daļa ir nepieņemama;

-
2. *nospriež*, ka Konvencijas 3. pants ir pārkāpts;
3. *nospriež*, ka Konvencijas 5. panta 3. punkts ir pārkāpts;
4. *nospriež*, ka Konvencijas 5. panta 4. punkts ir pārkāpts;
5. *nospriež*, ka Konvencijas 8. pants ir pārkāpts attiecībā uz ierobežojumiem pieteikuma iesniedzēja saskarsmei ar ģimeni apcietinājuma laikā;
6. *nospriež*, ka “bīstamā apcietinātā” režīma piemērošana pieteikuma iesniedzējam nav atsevišķs strīda jautājums atbilstīgi Konvencijas 8. pantam;
7. *nospriež*, ka ir pārkāpts Konvencijas 8. pants saistībā ar pieteikuma iesniedzēja sarakstes cenzēšanu;
8. *nospriež*
- a) atbildētājam valstij triju mēnešu laikā pēc sprieduma atbilstīgi Konvencijas 44. panta 2. punktam ir kļuvis galīgs, ir jāizmaksā pieteikuma iesniedzējam EUR 18 000 (astoņpadsmit tūkstoši *euro*), kas konvertējami Polijas zlotos pēc maksājuma dienā spēkā esošā kursa, kā arī visi nodokļi, kas varētu būt piemērojami attiecībā uz morālā kaitējuma atlīdzinājumu;
- b) no dienas, kad pagājuši minētie trīs mēneši, līdz maksājuma veikšanai šai summai pieskaitāmi procenti pēc vienkāršas likmes, kas vienāda ar Eiropas Centrālās bankas procentu likmi aizdevumiem uz nakti kavējuma periodā, pieskaitot trīs procentpunktus;
9. *noraida* pārējo pieteikuma iesniedzējas prasījuma daļu par taisnīgu atlīdzību.

Sagatavots angļu valodā un paziņots rakstveidā 2012. gada 17. aprīlī saskaņā ar Tiesas reglamenta 77. panta 2. un 3. punktu.

Lorens Ērlijs [*Lawrence Early*],
sekretārs

Deivids Tors Bjorgvinsons [*David Thór Björgvinsson*],
priekšsēdētājs